

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja • Yritykset • 2025:24

Kasvuyrittäjyyden toimenpideohjelma (sis. Mittelstandin)

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2025:24

Kasvuyrittäjyyden toimenpideohjelma (sis. Mittelstandin)

Jaana Lappi, Kai Husso, Samuli Rikama

Työ- ja elinkeinoministeriö Helsinki 2025

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Työ- ja elinkeinoministeriö

This publication is copyrighted. You may download, display and print it for Your own personal use.

Commercial use is prohibited.

ISBN pdf: 978-952-327-734-2

ISSN pdf: 1797-3562

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2025

Kasvuyrittäjyyden toimenpideohjelma (sis. Mittelstandin)

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2025:24		Teema	Yritykset
Julkaisija	Työ- ja elinkeinoministeriö		
Tekijä/t	Jaana Lappi, Kai Husso, Samuli Rikama		
Yhteisötekijä	Kasvuyrittäjyyden ohjelma (sis. Mittelstandin) –työryhmä		
Kieli	suomi	Sivumäärä	80

Tiivistelmä

Kasvuyrittäjyyden ohjelman lähtökohtana on hallitusohjelman kirjaus, jossa on tavoitteena tuplata kasvuhakuisten keskisuurten yrittäjävetoisten yritysten määrä vuoteen 2030 mennessä. Keskisuurilla yrityksillä on niiden pienestä määrästä huolimatta merkittävä kansantaloudellinen vipuvaikutus – ne ovat tärkeitä työllistäjiä ja tuovat merkittävää arvonlisää. Tavoite edellyttää myös, että entistä useampi pieni kasvuyritys kasvaa keskiuureksi.

Ohjelman toimenpide-esitykset perustuvat tunnistettuihin moninaiisiin kasvun haasteisiin ja mahdollisuuksiin, joihin julkisilla toimilla voidaan vaikuttaa vain osittain. Kasvuyrittäjyyden toimintaympäristö on ollut erityisen myrskyisä viime vuosina, eikä kehityksessä ole merkkejä siitä, että tilanne rauhoittuisi.

Kasvuyrittäjyyden ohjelman toimilla vahvistetaan kasvuyritysten menestymisen ja kasvun edellytyksiä. Ohjelmassa on 17 toimenpide-esitystä, jotka jakautuvat viiteen toimenpidekokonaisuuteen: uudistumiseen, rahoitukseen, yrityspalveluihin, osaamiseen ja muihin toimenpiteisiin. Ohjelman toteuttamisen tueksi on laadittu seurantaindikaattorit.

Ohjelman kohdejoukkona ovat keskiuuret ja midcap-yritykset ovat heterogeeninen ryhmä, ja yhtenä tehtävänä ohjelman laadinnan ohessa on ollut tuottaa tietoa kasvuyrityksistä ja kehittää erikokoisten kasvuyritysten tilastointia.

Asiasanat yrityspolitiikka, yrittäjyys, kasvu, innovaatiot, elinkeinopolitiikka, tuottavuus, aineeton pääoma, kasvuyritykset

ISBN PDF 978-952-327-734-2 **ISSN PDF** 1797-3562

Julkaisun osoite <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-734-2>

Programmet för tillväxtföretagande (inkl. Mittelstand)

Arbets- och näringsministeriets publikationer 2025:24	Tema	Företag
Utgivare	Arbets- och näringsministeriet	
Författare	Jaana Lappi, Kai Husso, Samuli Rikama	
Utarbetad av	Arbetsgruppen för tillväxtföretagarprogrammet (inkl. Mittelstand)	
Språk	finska	Sidantal 80
Referat	<p>Utgångspunkten för programmet för tillväxtföretagande bygger på en skrivning i regeringsprogrammet med syfte att fram till 2030 fördubbla antalet tillväxtorienterade, medelstora företag som är företagardrivna. Medelstora företag har, trots att de inte är så många, en betydande samhällsekonomisk hävstångseffekt – de är viktiga sysselsättare och ger ett stort mervärde. Målet förutsätter också att ännu flera små tillväxtföretag blir medelstora.</p> <p>Programmets åtgärdsförslag bygger på identifierade mångsidiga utmaningar och möjligheter för tillväxt som offentliga åtgärder endast delvis kan påverka. Verksamhetsmiljön för tillväxtföretagande har varit särskilt turbulent under de senaste åren, och utvecklingen visar inga tecken på att situationen skulle bli lugnare.</p> <p>Med åtgärderna i programmet för tillväxtföretagande stärks tillväxtföretagens förutsättningar att vara framgångsrika och växa. Programmet innehåller 17 åtgärdsförslag som är indelade i fem åtgärdshelheter: förnyelse, finansiering, företagstjänster, kompetens och övriga åtgärder. För att stödja genomförandet av programmet har uppföljningsindikatorer utarbetats.</p> <p>Målgruppen för programmet, medelstora och midcap-företag, är en heterogen grupp, och en uppgift vid sidan av upprättandet av programmet har varit att producera information om tillväxtföretag och utveckla statistikföringen av tillväxtföretag av olika storlekar.</p>	
Nyckelord	företagsamhetspolitik, entreprenörskap, tillväxt, innovationer, näringspolitik, produktivitet, immateriellt kapital, tillväxtföretag	
ISBN PDF	978-952-327-734-2	ISSN PDF 1797-3562
URN-adress	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-734-2	

Growth entrepreneurship programme (incl. Mittelstand)

Publications of the Ministry of Economic Affairs and Employment 2025:24	Subject	Enterprises
Publisher	Ministry of Economic Affairs and Employment of Finland	

Author(s)	Jaana Lappi, Kai Husso, Samuli Rikama		
Group author	Growth entrepreneurship programme (incl. Mittelstand) working group		
Language	Finnish	Pages	80

Abstract

The Growth Entrepreneurship Programme is based on the Government Programme, which aims to double the number of growth-oriented medium-sized entrepreneurial-led companies by 2030. Although few in number, medium-sized companies have a significant leverage effect on the national economy – they are important employers and generate considerable value added. Achieving the objective also requires that an increasing number of small growth companies grow into medium-sized businesses.

The proposed measures of the Growth Entrepreneurship Programme are based on various identified challenges and opportunities for growth, many of which public initiatives can only partially influence. The operating environment for growth entrepreneurship has been particularly turbulent in recent years, and there are no signs of stabilisation in sight.

The measures of the Programme will strengthen the conditions for growth and success of growth companies. The 17 proposed measures fall into five categories: renewal, funding, business services, competence and other measures. Monitoring indicators have been created to support the implementation of the Programme.

The Programme targets medium-sized companies and midcaps, which is a heterogeneous group. One task of the Programme has been to produce data and develop statistics on growth companies of different sizes.

Keywords	entrepreneurship policy, entrepreneurship, growth, innovations, industrial policy, productivity, intangible capital, growth companies
-----------------	---

ISBN PDF	978-952-327-734-2	ISSN PDF	1797-3562
-----------------	-------------------	-----------------	-----------

---

URN address	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-734-2
--------------------	---

Sisältö

Esipuhe	7
1 Lähtökohdat ja tavoitteet	8
2 Katsaus kasvuyrityksiin ja niiden toimintaympäristöön	14
3 Kasvun haasteet ja mahdollisuudet	18
3.1 Kasvuhakuisuus ja kasvuyritykset.....	22
3.2 Vienti ja kansainvälistyminen.....	26
3.3 Uudistuminen erityisesti TKI:n avulla.....	28
3.4 Kasvun rahoitus	36
3.5 Yrityspalvelut ja palveluketjut.....	39
3.6 Osaamistarpeisiin vastaaminen.....	41
3.7 Toimintaympäristön muut haasteet ja mahdollisuudet	44
4 Ohjelman toimenpide-esitykset	46
4.1 Kasvuhalusta kasvukykyyn - tuetaan yritysten kasvua ja uudistumista.....	46
4.2 Terävöitetään kasvun rahoitusta	50
4.3 Parannetaan yrityspalveluketjujen toimivuutta uudistamisen, kasvun ja kansainvälistymisen vauhdittamiseksi.....	52
4.4 Vastataan kasvuyritysten osaamistarpeisiin	53
4.5 Muut toimenpiteet.....	54
5 Kasvuyrittäjyyden ohjelman seuranta	56
Liite: Kasvuyrityskatsaus	57

ESIPUHE

Hyvinvointiyhteiskuntaa ei voi olla olemassa ilman kestäväää rahoituspohjaa. Tuota rahoituspohjaa taas ei ole ilman talouskasvua. Suomen taloudelliset haasteet ja julkisen talouden epätasapaino viimeisten runsaan viidentoista vuoden aikana ovat pitkälti seurausta siitä, että maamme talouskasvu on ollut kituliasta tai jopa olematonta.

Kasvu syntyy yrittäjyydestä. Siksi on hyvinvointiyhteiskuntamme tulevaisuuden kannalta ratkaisevaa, missä määrin onnistumme ruokkimaan yritystemme kasvuhakuisuutta. Tämän vuoksi hallitusohjelmaamme kirjattiin tavoitteeksi kaksinkertaistaa keskisuurten yrittäjävetoisten yritysten (ns. Mittelstand) määrä Suomessa vuoteen 2030 mennessä.

Kaikenkokoisten yritysten kasvuhaluus on tärkeää. Keskisuuret yritykset ovat kuitenkin kansantalouden dynamiikan kannalta hyvin merkittävä yritysryhmä, johon on syytä kiinnittää erityistä huomiota. Tässä ohjelmassa paneudutaan tuon keskeisen yritysryhmän haasteisiin ja mahdollisuuksiin sekä pyritään tunnistamaan tarvittavia keinoja niiden kasvun vauhdittamiseksi.

Ohjelman nimen mukaisesti kasvun takana on aina inhimillinen tekijä – yrittäjä tai omistaja – jolla on näkemys kasvun mahdollisuuksista ja haasteista. Yrittäjän riskinottokyvyn edellytyksenä on luottamus toimintaympäristön vakauteen ja pitkäjänteisyyteen. Myrskyisä maailmanaikamme kauppapoliittisine vaikutuksineen vain korostaa aktiivisen talouskasvua ruokkivan politiikan merkitystä.

Tässä kasvuyrittäjyyden ohjelmassa esitetään lukuisia toimenpiteitä yritysten uudistumisen tukemiseksi, kasvun rahoituksen ja yrityspalveluiden kehittämiseksi sekä yritysten osaamisen vahvistamiseksi. Esitykset antavat hyvät eväät kasvuyrittäjyyttä tukevan politiikan vahvistamiselle myös ylivaalikautisesti.

Haluan kiittää laajaa joukkoa asiantuntijoita, jotka ovat osallistuneet ohjelman työstämiseen. Yrittäjyys on yhteiskunnan hyvinvoinnin selkäranka – kasvuyrittäjyys sen menestyksen edellytys.

Wille Rydman, elinkeinoministeri

1 Lähtökohdat ja tavoitteet

Kasvuyrittäjyyden ohjelman lähtökohtana on Petteri Orpon hallituksen ohjelman kirjaus, jonka mukaan: ”Talouden ja viennin kivijalkaa vahvistetaan sitoutumalla toimenpiteisiin, joilla tuhlataan kasvuhakuisten keskisuurten yrittäjävetoisten yritysten (ns. Mittelstand) määrä vuoteen 2030 mennessä”.

Kasvuyrittäjyyden ohjelmaa kirjoitettaessa on julkisessa keskustelussa korostunut tarve saada talouteen lisää kasvua. Suomen talouskasvu on ollut heikkoa viime 15 vuoden aikana. Julkinen talous kääntyi alijäämäiseksi finanssikriisin jälkeen eikä nykyinen alhainen tuotannon, tuottavuuden ja verotulojen kasvu riitä rahoittamaan hyvinvointivaltion palvelulupausta. Myös ennusteet talouden lähivuosien kasvusta ovat melko vaisuja ja maailman talouden kehityksessä on runsaasti epävarmuutta. Julkisen talouden säästöjen ohella katseet ovat kääntyneet toimenpiteisiin, joilla lisättäisiin yritysten ja yrittäjyyden kasvun myötä yritystoiminnasta saatavaa arvonlisää ja verotuloja.

Kasvuyrittäjyyden ohjelman tavoitteena on tunnistaa toimenpiteitä, joiden avulla voidaan vauhdittaa erityisesti Mittelstand-yritysten kasvua ja uudistumista. Koska Mittelstand-yrityksille ei ole olemassa vakiintunutta määritelmää, määriteltiin ohjelmassa Mittelstandit keskisuuriksi ja midcap-yrityksiksi.¹ Hallitusohjelman tavoite tuhlata kasvuhakuisten keskisuurten yrittäjävetoisten yritysten määrä vuoteen 2030 mennessä edellyttää myös, että pienemmistä yrityksistä yhä useampi yritys kasvaisi keskisuurten yritysten kokoluokkaan. Tästä syystä on ohjelmaa laadittaessa kiinnitetty huomioita myös pieniin, 10–49 henkilöä työllistäviin yrityksiin. Vaikka ohjelmassa on pyritty avaamaan millä toimialoilla on kasvuhakuisuutta ja kasvuyrityksiä, on ohjelman toimenpide-ehdotukset laadittu alue- ja toimialaneutraalisti. Toimenpide-ehdotuksia ei ole toisin sanoen tarkasteltu alue- tai toimialakohtaisesti, sillä ne olisivat laajentaneet ohjelmaa liian paljon.

---

1 Tilastokeskuksen luokituksen mukaan keskisuuria yrityksiä ovat 50–249 henkilöä ja midcap-yrityksiä 250–499 henkilöä työllistävät yritykset. Pieniä yrityksiä ovat 10–49 henkilöä työllistävät yritykset.

Keskisuurilla yrityksillä (ml. midcap-yritykset) on, niiden pienestä määrästä huolimatta, merkittävä kansantaloudellinen vipuvaikutus – ne ovat tärkeitä työllistäjiä ja tuovat merkittävää arvonlisää talouteen. Uusia työpaikkoja syntyy eniten keski-suuriin yrityksiin.² Suurempien resurssien ansioista keskiuuret yritykset voivat olla potentiaalisia kansainvälistyjiä ja lisäksi nämä yritykset toimivat arvoketjuissaan ja verkostoissaan tärkeinä veturiyrityksinä ja keskeisinä alihankkijoina.

Tämä yritysjoukko on myös kasvupolitiikan kannalta tärkeä kohde. OECD:n mukaan³ kasvuyritysten osuutta työpaikkojen ja talouskasvun luomisessa määrittävät kolme toisiinsa liittyvää näkökohtaa: kasvuyritysten määrä, kasvun vauhti ja niiden koko ennen kasvua. Siksi on perusteltua asettaa tavoitteeksi keskisuurten kasvuyritysten määrän tuplaaminen vuoteen 2030 mennessä.

Keskiuuret yritykset eivät ole olleet aiemmin politiikkatoimen kohderyhmä. Kasvupolitiikka kohdistuu Suomessa yleensä laajasti koko pk-yritysten joukkoon eikä niinkään yksittäisiin yrityssegmentteihin, kuten esimerkiksi yritysten ikään tai kokoluokkaan.⁴ Muun muassa tämän takia on politiikkatoimen laatimiseksi tai seuraamiseksi käytettävissä vain rajallisesti tilasto- ja tutkimustietoa eri kokoluokan kasvuyrityksistä. Yhtenä keskeisenä tehtävänä ohjelman laadinnan rinnalla on ollut kehittää kasvuyritystilastoja erityisesti tuomalla tietoa eri yritysokoluokkien kasvusta. Ohjelman luvussa kaksi on yhteenveto kasvuyritysten kehityksestä indikaattoreiden valossa. Yhteenveto pohjautuu liitteenä olevaan Kasvuyrityskatsaukseen, jossa on laajemmin käsitelty kasvuyritysten kehitystä tilastotietoa ja kyselytutkimuksia hyödyntäen.

Ohjelman taustalla on myös kansantaloutemme tarve lisätä yrityssektorin tuottavuutta. Suomen tuottavuuskehitys on jäänyt jälkeen kilpailijamaista erityisesti palvelualalla. Tuottavuuden lisäämiseksi ei ole olemassa nopeita ratkaisuja ja tuottavuuden lisääminen edellyttää useita erilaisia toimia, kuten investointien ja T&K-investointien ja erityisesti aineettomien investointien, osaamisen sekä kilpailun lisäämistä.

2 Työ- ja elinkeinoministeriö 2023: Selvitys keskisuurten yritysten kasvusta 2023, työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2023:26.

3 OECD CSME 2024: Unleashing SME Potential to Scale Up – Phase II Synthesis Report Draft Executive Summary, 6 th session of the Committee for SMEs and Entrepreneurship (CSME), 17–18 April 2024.

4 OECD CSME 2024: Unleashing SME Potential to Scale Up – Country notes Finland.

Ilman näkemyksellisiä yrittäjiä ja omistajia eivät yritykset uudistu eivätkä kasva. Yritysten omistajien tahtotila on tärkein kasvun vauhdittaja keskisuurille yrityksille tehdyn kyselyn mukaan. Omistajan selkeä näkemys yrityksen kasvustrategiasta ja kasvun edellytyksistä on keskeinen kasvua vauhdittava tekijä kuten myös riskinottohalu ja -kyky. Kasvun vauhdittamisen kärkeen nousivat lisäksi muun muassa markkinoiden kasvu sekä megatrendit, jotka luovat uutta kysyntää.⁵

Keskisuuret ja midcap-yritykset ovat keskimääräistä kasvuhakuisempia. Tesi:n Kasvuyrityspulssikyselyn mukaan vuonna 2025 yli 80 prosenttia keskisuurista ja midcap-yrityksistä oli kasvuhakuisia (voimakkaasti ja mahdollisuuksien mukaan kasvavat). Huolimatta siitä, että keskisuuret ja midcap-yritykset ovat halukkaampia kasvamaan, on kasvuyritysten osuus kaikista keskisuurista yrityksistä ollut merkittävästi matalampi. Hyvä kysymys onkin, miksi niin moni kasvuhaluinen yritys ei onnistu kasvuyrityksissään.

Kasvuyrittäjyyden ohjelman kaltaisilla toimenpideohjelmilla voidaan vaikuttaa yritysten kasvuhalukkuuteen ja kyvykkyyteen välillisesti ja rajallisesti. Useat kasvua ja uudistamista mahdollistavat päätökset riippuvat yrittäjien ja yritysten omistajien tahtotilasta. Yrittäjät ja yritysten omistajat perustavat päätöksentekonsa näkemyksiinsä liiketoiminnallisista mahdollisuuksista ja riskeistä. Näkemyksiin vaikuttavat merkittävästi toimintaympäristön tarjoamat mahdollisuudet ja riskit.

Vuonna 2023 laaditussa hallitusohjelmassa on listattuna runsaasti toimenpiteitä, joilla pyritään helpottamaan yritysten kasvua ja uudistumista. Useat näistä toimenpiteistä on jo toteutettu, ja loput niistä tullaan toteuttamaan hallituskauden kuluessa. Lisäksi hallitus on kehysriihessään keväällä 2024 päättänyt lukuisista uusista, alkuperäiseen hallitusohjelmaan sisällyttämättä kasvutoimista. Kevään 2025 puoliväliriihessä on tarkoituksena linjata vielä näiden lisäksi toteutettavista kasvutoimista.

Uudistaminen on yksi merkittävä kasvun lähde pidemmällä aikavälillä, jossa lisäntyvien uudistavien yritystukien oikeanlainen kohdistaminen ja korkea vaikuttavuus on keskeistä. Tässä olennaista on T&K-rahoituslain onnistunut toimeenpano. T&K-intensiteetin noston rinnalla tarvitaan myös muita kasvua tukevia sekä rakenteisiin ja sisältöihin kohdentuvia politiikkatoimia. Laajemmin kyse on talouden uudelle, kestäväälle kasvu-uralle pääsemisestä sekä tuottavuutta palvelevista aineettomista investoinneista, jotka edistävät myös kunnianhimoisten vähähiilisyys- ja digitavoitteiden saavuttamista.

5 Simons et al.: Keskisuurten yritysten kasvu, kansainvälistyminen ja resilienssi globaaleissa liiketoimintaekosysteemeissä. PTT raportteja 279, 2022.

Puhdasta talouskasvua, yritysten kasvua ja kilpailukykyä sekä vientiä vahvistetaan tällä hallituskaudella kasvuyrittäjyysohjelman rinnalla monin uusin politiikkatoimin (muun muassa teollisuuspoliittinen strategia, kansainvälisten investointien edistäminen, Tesi-konsernin perustaminen ja uusi sijoitusstrategia, mineraalistrategia, datatalouden kasvuohjelma, terveystalouden kasvustrategia, startup-ekosysteemien vahvistaminen). Tavoitteena on elinkeinorakenteen monipuolistaminen tavalla, joka vahvistaa talouden ja yhteiskunnan resilienssiä ja osaamispohjaa sekä kasvattaa yritysten vientimahdollisuuksia.

Hallitusohjelman uudistamiseen ja kasvuun kannustavien toimien lisäksi tarvitaan muitakin keinoja ja uutta ajattelua. Kasvuyrittäjyysohjelmassa on pyritty löytämään uusia toimenpiteitä, mutta myös avaamaan jo käynnissä olevien toimien tärkeyttä kasvuyrityksille. Kasvu näkökulmana tulee olla vahvemmin ja laajemmin kaikkien ministeriöiden agendalla.

Ohjelman valmistelussa on myös arvioitu EU:n komission toimenpiteitä. Komission uusilla linjauksilla on vaikutusta muun muassa keskisuuriin, mutta mahdollisesti myös midcap-yrityksiin ja laajemmin yritysten kasvuun.

Euroopan komission kilpailukykykompassi on komission aloite, joka toimii tiekarttana konkreettisille ehdotuksille. Kompassi on strateginen suunnitelma, jonka tavoitteena on vahvistaa EU:n kilpailukykyä ja talouskasvua. Se perustuu kolmeen pääpilariin: innovaatioiden edistämiseen, hiilestä irtautumiseen ja turvallisuuden lisäämiseen. Kilpailukykykompassi pyrkii myös muun muassa yksinkertaistamaan sääntelyä ja poistamaan sisämarkkinaesteitä, mikä helpottaa yritysten toimintaa ja kasvua EU:n alueella.

Kasvuyrittäjyysohjelman laadinnan prosessista

Kasvuyrittäjyysohjelman laatimista edelsi ja taustoitti vuonna 2023 laadittu analyysi keskisuurten ja midcap-yritysten kasvusta.⁶

Kasvuyrittäjyysohjelma laadittiin kahdessa vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa tarkasteltiin työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) hallinnonalan toimijoiden (Business Finland, Finnvera, Tesi, ELY-keskukset ja VTT) toimia kasvuyrittäjyysohjelman lisäämiseksi ja vauhdittamiseksi. Toisessa vaiheessa tarkasteltiin laajemmin toimintaympäristöä ja pyrittiin löytämään uusia toimenpiteitä, jotka kannustaisivat yhä useampaa yritystä kasvamaan ja uudistamaan liiketoimintaansa. Osa ehdotetuista toimenpiteistä on

---

6 Työ- ja elinkeinoministeriö 2023: Selvitys keskisuurten yritysten kasvusta 2023, työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2023:26.

poikkihallinnollisia ja ne kohdistuvat usealle hallinnonalalle. Sekä TEM-toimijoiden että toimintaympäristöä koskevat toimenpide-esitykset yhdistettiin lopuksi luvussa neljä, jossa on koottuna kaikki toimenpiteet perusteluineen.

Ohjelman tavoitteiden seuraamiseksi määriteltiin seurantamittarit, jotka esitellään luvussa viisi. TEM:n hallinnonalan toimijoiden toimenpiteitä seurataan myös tulos- ja omistajaohjauksen kautta. Hallitusohjelman kirjaus, jossa tavoitteena on tuplata kasvuhakuisten keskisuurten yrittäjävetoisten yritysten (ns. Mittelstand) määrä vuoteen 2030 mennessä edellyttää ylihallituskautista otetta kasvuyritysten ja -yrittäjyyden vahvistamiseksi.

Kasvuyrittäjyyden ohjelman laatimisesta on vastannut Kasvuyrittäjyyden ohjelman työryhmä.⁷ Lisäksi ohjelman valmisteluun on osallistunut ohjelman laajennettu työryhmä, jossa on ollut mukana laaja joukko ohjelman sidosryhmiä. Työryhmä on kuullut työssään useita tutkijoita ja asiantuntijoita. Ohjelma oli myös lausuntokierroksella Lausuntopalvelu.fi:ssä 27.11 – 10.12.2024 välisenä aikana.

Työryhmä nimettiin 2.4.–30.9.2024 väliseksi ajaksi ja työryhmän toimikautta jatkettiin 6.9.2024 tehdyllä päätöksellä 31.1.2025 saakka. Työryhmän puheenjohtajana toimi alivaltiosihteeri Petri Peltonen työ- ja elinkeinoministeriöstä (2.4. - 8.9.2024) ja osastopäällikkö Juhapekka Ristola työ- ja elinkeinoministeriöstä (9.9. 2024–31.1.2025). Työryhmän varapuheenjohtajana toimi neuvotteleva virkamies Jaana Lappi työ- ja elinkeinoministeriöstä. Työryhmän jäseninä toimivat: ylijohdaja Petri Knaapinen, Uudenmaan ELY-keskus; strategia- ja tutkimusjohtaja Henri Hakamo, Suomen Teollisuussijoitus; Head of Business Development Inka Orko, VTT; budjettineuvos Taina Eckstein (2.4.-8.9.2024) sekä budjettineuvos Armi Liinamaa, valtiovarainministeriö (9.9. 2024–31.1.2025); ekonomisti Samuli Rikama, työ- ja elinkeinoministeriö; johtava asiantuntija Anne Pesola, työ- ja elinkeinoministeriö; johtava asiantuntija Kai Husso, työ- ja elinkeinoministeriö; Senior Director Marjo Ilmari (2.4. – 8.9.2024) sekä Senior Director Anna Alasmaa Business Finland (9.9.2024–31.1.2025); johtava asiantuntija Juuso Kalliokoski, maa- ja metsätalousministeriö; rahoitusjohtaja Otto Lindstedt, Finnvera; neuvotteleva virkamies Jaana Valkokallio, työ- ja elinkeinoministeriö (9.9.2024–31.1.2025).

---

7 <https://tem.fi/hanke?tunnus=TEM019:00/2024>.

Lisäksi jäsenien nimeäminä varajäseninä ovat toimineet: Senior Director Jarmo Heinonen, Business Finland; neuvotteleva virkamies Olli Palmén, valtiovarainministeriö; Manager, International Affairs Saara Kuittinen-Kärkkäinen, VTT; seniorianalyttikko Klaus Majanen, Suomen Teollisuussijoitus; E-vastuualueen johtaja Hannu Mars, Etelä-Savon ELY-keskus; rahoituspäällikkö Jani Tuominen, Finnvera.

Ohjelman sihteeristön (9.9.2024–31.1.2025) puheenjohtajana toimi neuvotteleva virkamies Jaana Lappi työ- ja elinkeinoministeriöstä. Sihteeristön jäseninä toimivat: teollisuusneuvos Mia Jacobsson, työ- ja elinkeinoministeriö; ekonomisti Samuli Rikama, työ- ja elinkeinoministeriö; johtava asiantuntija Anne Pesola, työ- ja elinkeinoministeriö; johtava asiantuntija Kai Husso, työ- ja elinkeinoministeriö; kehittämisspäällikkö Katri Lehtonen, työ- ja elinkeinoministeriö, neuvotteleva virkamies, Jaana Valkokallio, työ- ja elinkeinoministeriö; neuvotteleva virkamies, Olli Palmén, valtiovarainministeriö; johtava asiantuntija Juuso Kalliokoski, maa- ja metsätalousministeriö.

Tässä ohjelmassa kirjattuja toimenpiteitä toteutetaan julkisen talouden suunnitelman puitteissa siinä määrin kuin se on myönnettyjen resurssien puitteissa mahdollista. Mahdollisista lisärahoitustarpeista päätetään erikseen julkisen talouden suunnitelmaa ja talousarviota koskevista menettelyissä.

2 Katsaus kasvuyrityksiin ja niiden toimintaympäristöön

Kasvuyritysten yleinen toimintaympäristö on ollut poikkeuksellisen myrskyisä viimeisten vuosien aikana. Koronapandemian hiipussa helmikuussa 2022 alkanut Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan käynnisti jatkuvasti muuntuvan ja vaikeasti ennakoitavan kehityskulun. Sen kestoja ja yhteiskunnallisia kokonaisvaikutuksia voidaan yhä vain arvailla. Yllätykset toimintaympäristössä ovat seuranneet toinen toistaan. Talouden siirtymistä kohtuudella ennustettavaan ”normaalitilaan” on odotettu Suomessa pian viisi vuotta.

Talouden riskejä ja kehityksen arvaamattomuutta kasvattavat Lähi-Idän konflikti, Yhdysvaltojen, EU:n ja Kiinan (kauppa)suhteiden heikkeneminen ja laajemmin protektionismin laajeneminen globaalimarkkinoilla sekä Kiinan talouskasvun hiipuminen. Globaalit keskinäisriippuvuudet, geopoliittiset jännitteet, kansalliset turvallisuuskysymykset sekä EU:n, Yhdysvaltojen ja Kiinan eriytyneet arvot tekevät globaaleista arvoketuista ja markkinoista epävarmempia. Talouskehityksen, kaupan ja turvallisuuden näkökulmasta toimintaympäristömme on muuttunut aiempaa epävakammaksi ja vaikeammin ennustettavaksi Yhdysvaltain presidentin uuden hallinnon myötä.

Suomen kasvun yhteys vientiin on selkeä. Maailmankauppa on hidastunut ja tämä näkyy myös Suomessa – Suomen viennin arvo supistui vuoden 2024 ensipuoliskolla niin EU-maihin kuin EU:n ulkopuolisiin maihin. Suomen vienti on kehittynyt heikosti aina finanssikriisistä lähtien, sen sijaan muissa Pohjoismaissa kehitys on ollut vahvaa. Erityisesti tavaraviennin kasvu on jäänyt jälkeen maailmankaupan kasvusta.⁸ Suomen vientiyritykset eivät ole olleet riittävän kilpailukykyisiä ja niiden on ollut vaikea erottua kilpailijoistaan. Lisäksi Suomen vienti on keskittynyt markkinoille ja tuotteisiin, joiden kysynnän kasvu on ollut suhteellisen hidasta. Valopilkkuna

---

8 Mäki-Fränti (2024): Suomen tavaraviennillä on vaikeuksia puolustaa markkinaosuuttaan. Euro ja talous, Suomen pankin ajankohtaisia artikkeleita taloudesta.

Suomen kehityksessä on palveluvienti, joka on kasvanut viime vuosina hyvin.⁹ Maailmantalouden viimeaikaisten jännitteiden lisääntyminen kauppasodan uhkineen lisää viennin kehitykseen epävarmuutta. Vaikka inflaatio- ja korkotasot ovat kääntyneet laskuun, yleinen talousluottamus ja suhdannenäkymät ovat yhä heikkoja Suomen keskeisillä vientimarkkinoilla. Suomalaisyriyten suoritusasossa on myös toivomisen varaa, sillä tuotantomme ei riittävästi suuntaudu kasvaviin tuoteryhmiin ja kasvaville markkina-alueille (kehittyvät taloudet Aasiassa, Keski- ja Etelä-Amerikassa ja Afrikassa).

Vaikka talouden supistuminen vaikuttaa Suomessa taittuneen, nopean kasvun merkkejä on vaikea löytää. Yksi Suomen pitkällinen ongelma on yritysten investointihaluttomuus. Myös aineettomien investointien kehitys on ollut finanssikriisin jälkeen pitkään takaperoista. Yritysten T&K-investoinnit olivat vuonna 2022 reaalisesti yhä lähes 8 prosenttia matalammat kuin 2010-luvun alussa. Vaikka työvoiman saataavuushaasteet ovat helpottaneet, työvoiman riittävyys (määrä) ja osaaminen (laatu) ovat jatkossakin keskeisiä kasvun rajoitteita. Niihin vastaamiseksi ratkaisevaa on myös, kuinka hyvin yrityksissä onnistutaan hyödyntämään automatisaation ja tekoälyn tarjoamat mahdollisuudet.

Kasvuyrittäjyyden kannalta on olennaista, milloin talouskasvu käynnistyy ja vahvistuu. Rohkaistuvatko yritykset lisäämään investointejaan, vastaako työvoiman osaaminen yritysten tarpeita ja miten yritykset tarttuvat uusiin liiketoimintamahdollisuuksiin, joita kansainvälisillä markkinoilla väistämättä avautuu kriiseistä huolimatta.

Kasvuyritysten kehitys indikaattoreiden valossa

Yleisellä toimintaympäristön kehityksellä on vaikutus kasvuyrityksiin ja -rittäjyyteen. Seuraavassa on yhteenveto kasvuyrityksistä ja niiden viimeaikaisesta kehityksestä.

Kasvuyritysten ja kasvuhaluuden kehitystä on kuvattu erilaisilla indikaattoreilla, tarkemmin liitteessä 1.

---

9 Mäki-Fränti (2024): Suomen tavaraviennillä on vaikeuksia puolustaa markkinaosuuttaan. Euro ja talous, Suomen pankin ajankohtaisia artikkeleita taloudesta

Kasvuyritykset ja niiden kehitys Suomessa: yhteenveto

Kasvuyritykseksi on määritelty yritys, joka 3-vuotisen kasvujakson alussa työllisti vähintään 10 henkeä, ja jonka henkilöstömäärä kasvoi keskimäärin kunakin vuonna vähintään 10 prosenttia.

- Kasvuyritysten osuudet yrityskannasta ja yritysten henkilöstöstä ovat Suomessa EU-alueen kärkeä, ja selvästi korkeammat kuin EU:ssa keskimäärin.
- Kasvuyritykset ovat osuuttaan merkittävämpiä työllistäjiä. Kasvuyritysten osuus yritysten henkilöstöstä on suurempi kuin osuus yrityskannasta.
- Viime vuosien taloushaasteet ovat heikentäneet yritysten kasvuhaluja ja -kykyä. Laimea kasvu ei liity vain lähivuosiin, vaan kyse on pidempiaikaisesta laskevasta trendistä.
- Kasvuyritysten määrä heijastelee bkt:n kehitystä. 2010-luvulla määrä nousi koronaa edeltävään vuoteen asti, jolloin niitä oli 3 100. Määrä laski koronavuosina noin 2 350 yritykseen (-23 %). Samaan aikaan kasvuyritysten henkilöstömäärä kutistui 30 %. Vuonna kasvuyritysten määrä kääntyi jälleen nousuun, ja vuonna 2023 niitä oli jo yli 2 500: pandemiaa edeltävälle tasolle on kuitenkin vielä paljon matkaa.
- Kasvuyrityksistä 71 % toimii palvelusektorilla¹⁰ (1 791 kpl v. 2023). Teollisuuden osuus oli 15 % (379) ja rakennusalan 12 % (313). Loput alle 2 % kuuluivat muille toimialoille.
- Kasvuyritykset kasvavat pääasiassa aidon kasvun tai konserniin yhdistymisten kautta. Vuonna 2023 yrityksistä 46 % kasvoi aidon eli orgaanisen, ilman yritysjärjestelyjä tapahtuvan kasvun keinoin. Yrityksistä 50 % kasvoi liittymällä konserniin. Viime viiden vuoden aikana konserniin liittymisen osuus kasvun taustatekijänä on noussut selvästi (+11 %-yks.), aidon kasvun osuus laskenut (-7 %-yks.).

10 Palveluyritysten osuus kasvuyrityksistä on saatu laskemalla yhteen Tilastokeskuksen toimialaluokittelun palveluiden pääluokat G-U. (ks. tarkemmin Tilastokeskuksen toimialaluokitus, https://stat.fi/fi/luokitukset/toimiala/toimiala_1_20080101)

- Vuonna 2023 kasvuyritysten henkilöstömäärä kasvoi toissa vuoteen verrattuna 13 %. Eniten työllistävistä aloista työvoima kasvoi suotuisimmin teollisuudessa (12 600 henkeä, +43 %). Palvelusektorilla työvoima kasvoi eniten hallinto- ja tukipalvelutoiminnassa (14 500 henkeä, +31 %), informaatio- ja viestintäalalla (+26 %) sekä ammatillisessa, tieteellisessä ja teknisessä toiminnassa (+25 %).
- Lähes 83 % kasvuyrityksistä on 10–49 henkeä työllistäviä pienyrityksiä. Keskisuurten osuus on 15 %, ja midcap-yritysten ja sitä suurempien osuus kahden prosentin luokkaa.
- Alle puolet henkilöstölisäyksistä kumpuaa pienistä 10–19 tai 20–49 henkeä työllistävistä yrityksistä (yht. 45 %). Ottaen huomioon keskisuurten yritysten osuuden kasvuyritysten määrästä, työllistävät ne merkittävän osan (35 %) kasvuyritysten henkilöstön lisäyksistä. Myös midcap-yritysten (9 %) ja suuryritysten (10 %) osuudet ovat moninkertaiset suhteessa niiden osuuteen kasvuyrityksistä.
- Kasvuhakuisuus on yhteydessä yrityksen henkilöstömäärään. Mitä suurempi yritys, sitä todennäköisemmin se pyrkii kasvamaan.¹¹ Vastaavasti nuoremmat yritykset ovat vanhoja yrityksiä useammin voimakkaasti kasvuhakuisia. Kansainvälisillä markkinoilla toimivat yritykset ovat kansallisilla tai alueellisilla markkinoilla toimivia kasvuhakuisempia.
- Teollisuuden kasvuyrityksistä lähes puolet on voimakkaasti kasvuhakuisia tai kasvuhakuisia. Palvelusektorilla osuus on 40 % (PK-yritysbarometri).
- Toimialoittain katsottuna informaatio- ja viestintäalan yrityksistä 85 % oli kasvuhakuisia. Seuraavaksi eniten kasvuhakuisia yrityksiä oli teollisuudessa (75 %) sekä ammatillisessa, tieteellisessä ja teknisessä toiminnassa (73 %). [vrt luokittelut yllä]
- Maaseudulla toimii 28 % Suomen yrityksistä; osuus kasvuyrityksistä on 17 % ja niiden henkilöstöstä 11 %. Maaseudun yritysten osuus kasvuyrityksistä on laskenut 2020-luvulla.
- Tutkittaessa yritysten siirtymiä kokoluokasta toiseen havaitaan, että suuri enemmistö pysyy samassa kokoluokassa, mutta jos siirtymiä tapahtuu, niin huomattavasti todennäköisemmin yritys putoaa pienempään kokoluokkaan kuin kasvaa suuremmaksi. Midcap-yrityksissä mobiliteettia on kokoluokista selvästi eniten niin alas- kuin ylöspäin. Pandemia voimisti siirtymiä alaspäin kaikissa kokoluokissa.

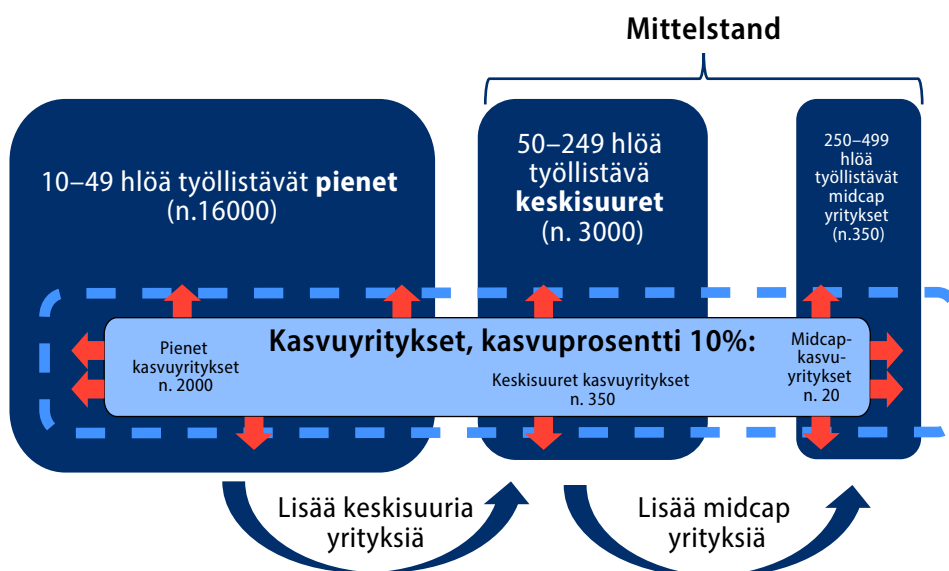
11 PK-yritysbarometri, kevät 2025; Tesi ja Kasvuyrityspulssi, tammikuu 2025.

3 Kasvun haasteet ja mahdollisuudet

Keskisuurten (ml. midcap) yritysten kasvuhakuisuus on muihin yrityksiin verrattuna korkea: yli 80 prosenttia yrityksistä pyrkii kasvamaan (24 % tavoittelee voimakasta kasvua, 58 % pyrkii kasvamaan mahdollisuuksien mukaan).¹² Kaikkien pk-yritysten kasvuhakuisuus oli Pk-yritysbarometrin mukaan vajaat 40 prosenttia.¹³ Huolimatta korkeasta kasvuhakuisuudesta, on toteutuneen kasvun eli kasvuyritysten osuus kuitenkin vähäinen – vuosina 2021–2023 keskisuurista yrityksistä kasvuyrityksiä oli keskimäärin 11,7 prosenttia ja midcap-luokassa osuus oli 7,9 prosenttia. Kasvun haasteet vaikuttaisivat liittyvän kasvuhalukkuuden ohella myös kasvukykyyn.

Hallitusohjelman tavoitteeseen pääseminen edellyttää, että mahdollisimman moni keskisuuri ja midcap-yritys siirtyy kasvun polulle, ja että jo kasvun polulla olevat keskisuuret kasvuyritykset kasvaisivat edelleen. Tämä ei kuitenkaan riitä, vaan tarvitaan myös merkittävä joukko pieniä kasvuhaluisia ja kykyisiä yrityksiä kasvamaan keskisuuriksi tai suuremmiksi yrityksiksi.

Kuvio 1. Yritysten ja kasvuyritysten määrät kokoluokittain 10–499 henkilöä työllistävissä yrityksissä

Lähde: Tilastokeskus, Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilasto.

12 Tesi:n Kasvupulssikysely 2025.

13 Pk-yritysbarometri, kevät 2025.

Suomessa on noin 3350 keskisuurta ja midcap-yritystä, joista kasvuyrityksiä¹⁴ oli yhteensä noin 370. Käytännössä hallitusohjelman tavoitteeseen pääseminen eli keskisuurten kasvuyritysten tuplaaminen tarkoittaisi, että vuonna 2030 tulisi olla noin 700 keskisuurta ja midcap-kokoluokan kasvuyritystä.

Keskisuurten ja midcap-yritysten joukko on hyvin heterogeeninen. Yritykset ovat erilaisia muun muassa kasvuhaluudeltaan, toimialoiltaan, omistukseltaan ja kannainvälisyydeltään. Näin ollen myös kasvun mahdollisuudet ja haasteet ovat erilaisia, mikä tulee ottaa huomioon kasvuun kannustavissa politiikkavalinnoissa. Valintojen tekemistä haastaa se, että kohdejoukon ominaisuuksista ja herkkyydestä reagoida erilaisiin toimiin tiedetään vain vähän. Keskisuuriin ja midcap-yrityksiin kohdistuvaa tutkimustietoa on käytettävissä niukalti, sillä kasvun haasteita ei yleensä tarkastella yrityskoon mukaan, vaan ennemminkin yrityksiä tarkastellaan yleisesti tai toimintaympäristön kehittämisen näkökulmasta.

Tuoreen Etlan tutkimuksen¹⁵ mukaan raskas sääntely tai hallinnolliset velvollisuudet ovat yleisimmin yritysten subjektiivisesti kokemia kasvua estäviä tekijöitä kaikissa yrityskokoluokissa. Jopa puolet keskisuurista ja suurista yrityksistä kokivat kilpailijoita korkeamman kustannustason kasvun esteeksi. Pienet yritykset kohtaavat useammin velkaantumisen ja kapasiteetin rajoitteita sekä myyntiin, markkinointiin ja osaavan työvoiman löytymiseen liittyviä haasteita.

Tutkimuksessa selvitettiin myös yrityskokoluokittain rahoitusrajoitteita. Sen mukaan rahoitusrajoitteissa ei ole merkittävästi eroa yrityskokoluokittain tarkasteltuna, mutta suurimpien yritysten investointeja näyttää estävän harvemmin velkarahoituksen ja oman pääoman ehtoisen rahoituksen saatavuus verrattuna pieniin yrityksiin.

---

14 Kasvuyritysten henkilöstön määrän kasvu keskimäärin vähintään 10 % vuodessa kolmen vuoden ajan.

15 Laurikka (2025): Mikä jarruttaa suomalaisten yritysten kasvua? Elinkeinoelämän tutkimuslaitos Etlä.

Taulukko 1. Kasvun esteet kokoluokittain.

Kasvun este	10– 49 h.	50– 249 h.	250– 499 h.	500+ h.	Kaikki kokoluokat
1. Kapasiteetti täyskäytössä***	30 %	17 %	13 %	32 %	26 %
2. Raskas sääntely tai hallinnolliset velvollisuudet	44 %	40 %	31 %	46 %	42 %
3. Halu välttää velkaantumista***	40 %	27 %	24 %	19 %	34 %
4. Puutteet myynnissä ja markkinoinnissa***	32 %	22 %	21 %	19 %	28 %
5. Myynti- ja jakelukanavat eivät toimi tyydyttävästi***	28 %	20 %	21 %	8 %	24 %
6. Tuotteet/palvelut kaipaavat merkittäviä uudistuksia	14 %	11 %	10 %	8 %	13 %
7. Osaavan työvoiman heikko saatavuus	42 %	34 %	30 %	30 %	38 %
8. Kilpailijoita korkeampi kustannustaso	36 %	38 %	50 %	50 %	38 %
9. Rakennus- ja muiden viran-omaislupien saanti	20 %	18 %	21 %	20 %	20 %

Huom! Vastausvaihtoehdot kyselyssä, väite rajoittaa yrityksesi kasvua: ei lainkaan, vähän, melko paljon, hyvin paljon. Analyysissa luokiteltu: ei lainkaan & vähän = 0 (ei rajoita kasvua) ja melko paljon & hyvin paljon = 1 (rajoittaa kasvua). N = 741. Tilastollisesti merkitseviä eroja kullekin kasvun esteelle tutkittiin Pearsonin Chi-square testin avulla. Tilastollisesti merkitsevät erot raportoitu taulukkoon:

* p < 0.10, ** p < 0.05, *** p < 0

Lähde: Laurikka 2025

Etlan tutkimuksessa kävi ilmi, että pelkkä yrityksen koko ei yksin selitä kasvun esteiden eikä rahoitusrajoitteiden kokemista. Tähän vaikuttavat myös yrityksen omistajuus, kasvuhakuisuus ja toimiala. Perhe- tai yrittäjävetoisissa yrityksissä koetaan useammin raskas sääntely, velkaantumisen pelko ja osaavan työvoiman löytymisen kasvun esteeksi. Niissä koetaan myös useammin rahoitusrajoitteita ja työvoimapulaa.¹⁶ Tutkimuksen mukaan kasvuhakuiset yritykset kokivat useammin haasteita kapasiteetin täyskäytön suhteen, mutta toisaalta kasvuhakuisuus vähentää velkaantumiseen ja viranomaislupiin liittyviä esteitä

16 Laurikka (2025): Mikä jarruttaa suomalaisten yritysten kasvua? Elinkeinoelämän tutkimuslaitos ETLA.

Etlan tutkimuksen mukaan kasvuhakuiset perheyrietykset näyttävät kohtaavan osittain samoja esteitä kuin muut keskisuuret ja suuret yritykset mutta niiden kasvua rajoittavat erityisesti halu välttää velkaantumista. Toisaalta kasvuhakuiset perheyrietykset eivät koe myynti- ja markkinointihaasteita yhtä voimakkaasti kuin pienemmät perheyrietykset ja ne kohtaavat työvoimapulaa suunnilleen saman verran muiden samankokoisten yritysten kanssa. Toisin kuin esimerkiksi pääomasijoitteiset yritykset, perheyrietykset eivät hyödynnä kasvussaan yhtä joustavasti ulkopuolista pääomaa, mikä voi hidastaa niiden skaalautumista.

Sääntelyn keventäminen on ainoa toimenpide, joka saattaisi tuoda hyötyjä kaikille yrityksille kokoluokasta riippumatta. Muut kasvun esteet – kuten työvoiman saatavuus tai rahoituksen saatavuus – koetaan yrityksissä eri tavoin.¹⁷

Pienille yrityksille (erityisesti alle 5 milj. € liikevaihto) rahoituksen saatavuuden helpottaminen ja liiketoiminnan kehittämiseen liittyvät tukitoimet vastaisivat yritysten ilmoittamiin haasteisiin. Näissä yrityksissä myös myynti- ja markkinointihaasteet korostuvat, joten pelkästään sääntelyn keventäminen ei ole vastaus kaikkeen.¹⁸

Keskisuurille yrityksille tärkeämpiä toimenpiteitä voisivat olla rahoituksen joustavuuden parantaminen ja sääntelyn keventäminen. Tähän ryhmään kuuluu monia yrityksiä, joilla on vahva kasvupotentiaali ja jotka ovat voimakkaasti kasvuhakuisia, mutta kasvu ei aina realisoidu.¹⁹

Suurille yrityksille kasvun esteet liittyvät useammin rakennus- ja viranomaislupien saantiin sekä kustannuskilpailukykyyn, mikä viittaa siihen, että politiikkatoimet tulisi kohdentaa kilpailuolosuhteiden ja luvitusprosessien kehittämiseen.²⁰

Seuraavissa alaluvuissa on koottu eri näkökulmista mitä eri tutkimukset ja tilastot kertovat keskisuurten ja midcap-yritysten kasvusta ja haasteista. Aineistoja on kerätty useasta eri selvityksestä ja ne pohjautuvat eri tilastoista, rekistereistä ja kyselytutkimuksista saatuun tietoon. Myös kasvuyritysten määrittely saattaa erota eri selvityksissä ja tutkimuksissa.

17 Laurikka (2025): Mikä jarruttaa suomalaisten yritysten kasvua? Elinkeinoelämän tutkimuslaitos Etlä.

18 Laurikka (2025): Mikä jarruttaa suomalaisten yritysten kasvua? Elinkeinoelämän tutkimuslaitos Etlä.

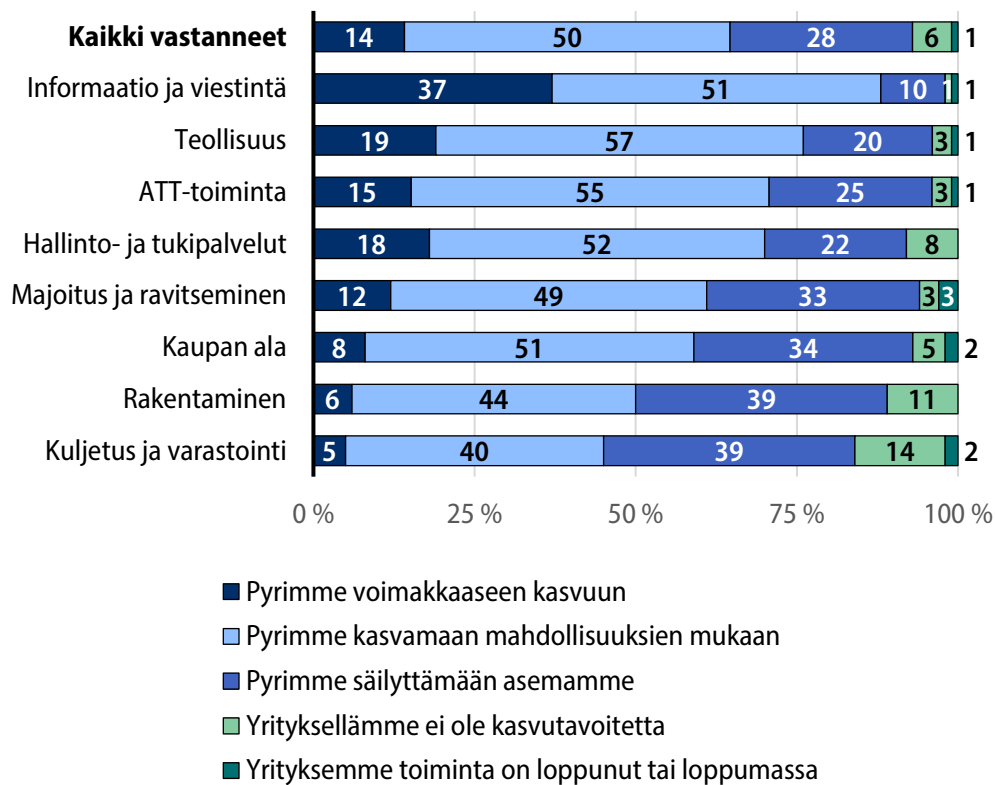
19 Laurikka (2025): Mikä jarruttaa suomalaisten yritysten kasvua? Elinkeinoelämän tutkimuslaitos Etlä.

20 Laurikka (2025): Mikä jarruttaa suomalaisten yritysten kasvua? Elinkeinoelämän tutkimuslaitos Etlä.

3.1 Kasvuhakuisuus ja kasvuyritykset

Kasvuhakuisten pk-yritysten terävimpään kärkeen kuuluvat voimakkaasti kasvuhakuiset yritykset, joiden osuus on noin 14 prosenttia pk-yrityksistä. Voimakasta kasvua tavoittelivat erityisesti informaatio ja viestintäalan yritykset (37 %), teollisuusyritykset (19 %) sekä hallinto ja tukipalveluyritykset (18 %), kun muilla toimialoilla voimakas kasvuhakuisuus oli harvinaisempaa.²¹

Kuvio 2. Yritysten kasvuhakuisuus toimialoittain (% Tesi:n Kasvuyrityspulssikyselyyn 12/2024 vastanneista, vähintään 5 henkeä työllistävästä yrityksistä, n=1470).

Lähde: Tesi:n Kasvuyrityspulssikysely 12/2024

21 Tesi:n Kasvuyrityspulssi, tammikuu 2025.

Kun tarkastellaan toteutunutta kasvua kasvuhakuisuuden sijaan, kasvuyrityksiä oli päätoimialoittain eniten teollisuudessa ja ammatillisen, tieteellisen ja teknisen palvelun alalla (ATT-toiminta), rakentamisessa sekä informaatio ja viestintä -alalla. Palvelualan rooli kasvuyrityksissä on huomionarvoinen, sillä kasvuyrityksistä yhteensä 71 prosenttia toimi palvelualoilla, kun lasketaan yhteen Tilastokeskuksen toimialaluokittelun palveluiden pääluokat G-U. Teollisuuden osuus kasvuyrityksistä on 15 prosenttia ja rakennusalan osuus 12 prosenttia (ks tarkemmin liite 1).

Tulevaisuuden kasvualat

Tulevaisuuden kasvumahdollisuudet tulevat parhaiten esille kasvualakohtaisessa tarkastelussa, jossa kasvualoja tarkastellaan yli toimialarajojen. Tesi:n analyysin mukaan Suomen nousevat kasvualat pohjautuvat pitkälti korkeaan teknologiseen osaamiseen. Nopeasti skaalautuvien yritysten kasvua ovat osaltaan ruokkineet muun muassa startup-kulttuurin kehittyminen (esimerkiksi Slush) sekä Nokialta vapautuneet kansainvälisen tason osaajat. Lisäksi positiivisesti kehittynyt pääomasijoitusmarkkina on tarjonnut uusia mahdollisuuksia skaalaamiseen. Tunnistettuja merkittäviä kasvavia aloja ovat muun muassa kommunikaatio-, terveys-, materiaali- ja ruokateknologian yritysklusterit, joiden kehitys on erittäin lupaavaa.

Monet uuden sukupolven yrityksistä ovat kasvaneet suurempiin kokoluokkiin – esimerkiksi kypsemmästä peliteollisuuden aloilta löytyy useita menestystarinoita. Tällä hetkellä odotuksia kohdistuu erityisesti tutkimuslähtöisiin deep tech -yhtiöihin, joiden keräämä merkittävä yksityinen pääoma indikoi tulevaisuuden kasvuodotuksia. Parhaimmillaan deep tech -yritysten joukosta voi nousta Suomelle seuraavia suuria globaalisti menestyviä yrityksiä, jotka luovat uutta korkean lisäarvon kasvua ja vientiä.

Nykyinen turvallisuuspoliittinen ympäristö haastaa Suomea, mutta tarjoaa myös mahdollisuuksia hyödyntää osaamista laajasti puolustus- ja turvallisuusteknologian sovelluksissa. Nato-jäsenyys avaa yrityksille uusia tilaisuuksia laajentaa liiketoimintaa ns. kaksoiskäyttötuotteisiin, joissa siviiliteknologiaa hyödynnetään myös sotilaallisissa sovelluksissa. Suomella on lisäksi vahvaa osaamista kyberturvallisuudessa, jonka kysyntä on myös kasvussa.

Suomen vahva osaaminen näkyy myös perinteisemmillä teollisuusaloilla, kuten meriteollisuudessa ja kaivannaisalalla, joista on kehkeytymässä innovatiivisia kansainvälisiä kasvualoja. Meriteollisuudessa on nähtävissä kasvavaa kysyntää sekä laivanrakennuksessa että uusien teknologioiden markkinoille tuomisessa. Kasvua edesauttaa muun muassa jäänmurtajien ja puolustussektorin nopeasti kehittyvät markkinat. Meriteollisuuden yrityksillä on hyvät mahdollisuudet kasvaa kansainvälisen markkinan vetämänä kotimaisten telakoiden tilausten ja suoraan yritysten kansainvälistymisen myötä.

Kaivos- ja mineraalisektori on puolestaan nousussa puhtaan siirtymän ja toimitusketjujen ”friend-shoring”in (ts. yritykset siirtävät tuotantoa tai hankintaa maihin, jotka ovat poliittisia ja taloudellisia liittolaisia) myötä. Suomessa on vahva mineraaliklusteri, jolla on korkea rikastus- ja jalostuskapasiteetti, sekä maailmanluokan kaivosteknologiaosaamista. Nämä muodostavat vahvan arvoketjun ja teollisen ekosysteemin, joka työllistää tuhansia ihmisiä. Globaalisti kasvava kysyntä kestäväille teknologioille ja akkumateriaaleille luo tälle sektorille merkittävää kasvupotentiaalia.

Ympäristö- ja energiateknologian puolella uusien innovatiivisten kasvuyritysten määrä on ollut toistaiseksi rajallinen, ja monet energia-alan innovaatiot syntyvät Suomessa suuryrityksissä. Uudet yritykset keskittyvät usein olemassa olevien teknologioiden hyödyntämiseen. Puhtaan siirtymän myötä cleantech-innovaatioille on globaalisti voimakkaasti kasvavaa kysyntää. Erityisesti vety- ja Power-to-X ratkaisut (kuten puhtaan vedyn ja synteettisten polttoaineiden tuotanto) ovat tällä hetkellä monien maiden agendalla. Suomella on hyvät edellytykset kehittyä merkittäväksi puhtaan vedyn ja siitä tuotettavien lisäarvotuotteiden tuottajaksi.

Myös biotalous tarjoaa Suomelle merkittäviä kasvumahdollisuuksia. Biotalous on Suomessa poikkeuksellisen merkittävä osa kansantaloutta (~13 % BKT:sta) ja sen uusi strategia tähtää arvonlisän kaksinkertaistamiseen vuoteen 2035 mennessä kehittämällä uusia biopohjaisia tuotteita ja ratkaisuja maailmanlaajuisiin tarpeisiin. Uusilla bioinnovaatioilla (esimerkiksi puupohjaiset tekstiilit, biokemikaalit ja jopa akkumateriaalit) pyritään korvaamaan fossiilisia raaka-aineita ja luomaan uutta liiketoimintaa kansainvälisille markkinoille.

Nurja puoli monessa Suomen vahvuudessa on se, että ne asemoituvat osin arvoketjujen alkupäähän sekä raaka-aineiden ja energian tuottamiseen, eikä niinkään jalostavaan toimintaan arvoketjujen loppupäässä, jossa suurin arvonlisä luodaan ja jossa korkean tuottavuuden työpaikat syntyvät.

Omistajuus

Omistajuuden selvittäminen ja analyysi on haasteellista. Seuraavassa yritysten omistajuutta on selvitetty eri tutkimusten valossa. Pk-yrityksistä useimmat olivat itsenäisiä eli konserniin kuulumattomia. Mitä suurempi yritys henkilöstömäärältään oli, sitä useammin se kuului konserniin. Mikroyrityksistä 96 prosenttia oli riippumattomia ja pienyrityksistäkin 76 prosenttia, mutta keskisuurista enää harvempi kuin joka kolmas oli riippumaton.²²

22 Luhtala (2016). Konsernisuhteella iso rooli yrityksen merkitykselle taloudessa. Tilastokeskuksen Tieto & Trendit, Artikkelit 22.3.2016.

Liiketoiminnan kasvu edellyttää usein ulkopuolista rahoitusta ja pääomaa. Erityisesti midcap-yritysten kokoluokassa kasvun edellyttämä vuosittainen pääomatarve voi olla niin merkittävä, että osassa yrittäjä- tai perheomisteisista yrityksistä omistajalla ei ole yksin varaa panostaa yrityksen kasvuun.²³

Merkittävä osa pk-yrityksistä on perheomisteisia. Tilastokeskuksen ja Perheyrittäjien liiton tekemän tilastoanalyysin mukaan pienistä yrityksistä 75 prosenttia, keskisuurista 38 prosenttia ja suurista 20 prosenttia on perheyrittäjiä. Pienistä perheyrittäjäyrityksistä 90 prosenttia on ensimmäisen sukupolven omistuksessa. Keskisuurista yrityksistä ensimmäisen polven perheyrittäjiä on 55 prosenttia ja suurista 35 prosenttia.²⁴

Asemansa vakiinnuttaneiden perheyrittäjien kohdalla kasvutavoitteet ovat usein maltillisempia kuin keskimäärin yrityksissä, ja usein kasvu tapahtuu yritysostojen kautta. Perheyrittäjien kasvuhalukkuuteen vaikuttavat monet tekijät. Osin voi olla kyse pyrkimyksestä välttää riskiä, minkä vuoksi perheyrittäjät kasvavat maltillisemmin eivätkä ne tavoittele välttämättä voimakasta kasvua. Kyse voi olla myös perheyrittäjien halusta säilyttää päätäntävalta itsellään, mikä saattaa rajoittaa ulkopuolisen rahoituksen käyttämistä kasvuun ja uudistumiseen. Kasvua voivat haastaa myös perhedynamiikka ja verotukselliset syyt.

Pääomasijoituksia saaneet yritykset ovat hyvä esimerkki siitä, että yrityksen kasvuun tarvitaan pääoman lisäksi myös osaamista ja verkostoja. Pääomasijoittajien tavoitteena on kasvattaa sijoitusten arvoa. Pääomasijoittajat voivat tuoda yrityksiin strategista asiantuntemusta, kehittää yritysten raportointi- ja hallintajärjestelmiä sekä luoda uusia palkitsemis- ja sitouttamismalleja. Sijoittajat voivat myös antaa yritysten hyödyntää heidän kontaktiverkostojaan liiketoiminnan kehittämiseksi ja rekrytoimiseksi varten.²⁵

Pääomasijoittajien sijoitukset kohdistuvat jo valmiiksi voimakasta kasvua hakevaan valikoituneeseen yritysjoukkoon. Kasvu on nopeinta venture capital - ja buyout-vaiheen yrityksissä. Ensiksi mainituilla kasvu johtuu niiden pienestä koosta ja nopeasta laajentumisesta, kun taas jälkimmäisillä se voi johtua lisäksi esimerkiksi yritysostoista.

23 Simons et al.: Keskisuurten yritysten kasvu, kansainvälistyminen ja resilienssi globaaleissa liiketoimintaekosysteemeissä. PTT raportteja 279, 2022.

24 Tilastokeskus ja Perheyrittäjien liitto: Family businesses in Finland, 2017.

25 PwC ja Pääomasijoittajat: Pääomasijoittajien vaikutus yritysten kasvuun 2012–2021. Vaikuttavuustutkimus lokakuu, 2021.

Päätelmiä: Pk -yritysten kasvuhalukkuuden ja toteutuneen kasvun väliseen epäsuhtaan tulee kiinnittää jatkossa huomioita. Erityisesti keskisuurissa yrityksissä on vahvaa kasvuhalukkuutta, mutta syystä tai toisesta yritysten tavoiteltu kasvu ei toteudu. Kasvuhalun ja toteutuneen kasvun välillä olevaa epäsuhtaa pitää lieventää, jotta tavoite keskisuurten kasvuyritysten tuplaamisesta voisi toteutua. Suomessa onkin tehty paljon työtä esteiden poistamiseksi, mutta kasvun kannusteisiin tulee myös kiinnittää huomiota.

Kasvua haastavat yrityksen sisäiset ja ulkoiset yrityksen toimintaympäristöön liittyvät tekijät. Poliittikkatoimilla voidaan parantaa monia kasvun edellytyksiä, kuten rahoituksen saatavuutta tai T&K-toimintaa, mutta lopulta kasvussa on kyse yritysten omasta tahtotilasta ja toiminnasta.

Kasvun kannalta terävimpään kärkeen kuuluvat voimakkaasti kasvuhakuiset yritykset informaatio ja viestintäpalveluissa (TOL 58–63), tietointensiivisissä (yritys) palveluissa (TOL 69–74) sekä teollisuudessa. Myös monilla palvelualoilla on kilpailukykyistä osaamista sekä potentiaalia kasvaa. Pk-yritysten radikaalin kasvun kannalta on oleellista tunnistaa tulevaisuuden lupaavimmat kasvualat ja tarjota niillä toimiville yrityksille kilpailukykyinen toimintaympäristö. Toimialoja läpileikkaavasti tarkastellen Suomen vahvoja tulevaisuuden kasvun lähteitä ovat esimerkiksi deep-tech-sektori, puolustus- ja turvallisuusteknologia, ympäristö- ja energiateknologia sekä kommunikaatio-, terveys-, materiaali- ja ruokateknologian yritysclusterit.

Keskisuurten ja midcap-yritysten (ml. pienet yritykset) uudistumisen ja kasvun vauhdittamisessa tulee ottaa huomioon perheomisteisten yritysten kasvuhaasteet ja erityispiirteet. Voimakkaaseen kasvuun pyrkiville yrityksille voivat pääomasijoittajat tuoda rahoituksen lisäksi osaamista ja verkostoja.

3.2 Vienti ja kansainvälistyminen

Suomen vienti-intensiteetti eli osuus vientiin menevästä tuotannosta on matala verrattuna muihin pieniin avotalouksiin. Yrityksistämme alle 10 % harjoittaa vientiä, ja lisäksi vienti on keskittynyt muutamiin suuriin yrityksiin: suuryritysten osuus viennistä on lähes 60 prosenttia, mikä on suurempi kuin muissa Pohjoismaissa.²⁶ Tämä osoittaa, että Suomessa on joukko pk-yrityksiä, jotka eivät harjoita vientiä lainkaan. OECD:n mukaan myös pk-yritysten painoarvo viennissä ja globaaleihin arvoketjuihin osallistumisessa on Suomessa alhainen verrattuna OECD:n keskiarvoon.

26 OECD Economic Surveys: Finland 2022

Tarkasteltaessa vientiä arvonlisäpohjaisesti, on suurten yritysten osuus viennin arvonlisästä selvästi pienempi eli noin puolet. Tämä johtuu siitä, että pienillä yrityksillä on merkittävä rooli suuryritysten vienniksi kirjautuvissa alihankinta- ja tuotantoketjuissa. Pienten alle 50 henkilön yritysten osuus bruttoviennistämme oli 17 prosenttia, mutta viennin arvonlisästä 29 prosenttia. Keskisuurilla yrityksillä sekä bruttoviennin että arvonlisäpohjaisen viennin osuudet olivat yhtä suuret eli 22 prosenttia.²⁷

Suuret yritykset toimivat pienemmille yrityksille tärkeänä porttina kasvuun ja kansainvälisille markkinoille, johon pienimmillä yrityksillä ei yksinään rahkeet riittäisi. Keskisuuret ja suuret yritykset keskittyvät luonnollisesti pieniä yrityksiä useammin kansainvälisille markkinoille, yleensä joko viennin tai ulkomaisten tytäryritysten kautta. Vientimme keskittyminen investointihyödykkeisiin sekä pieneen määrään suuria yrityksiä altistaa talouden yritys- ja sektorikohtaisille shokeille. Vientiperustan monipuolistaminen parantaisi Suomen viennin ja myös innovaatioekosysteemien resilienssiä shokkeihin.²⁸

TKI-toiminnan ja vientimenestyksen välillä on tärkeä yhteys. Useissa pienissä avo- talouksissa vientimenestys on edellytys innovaatiotoiminnalle ja päinvastoin. TKI-toiminta voi vaatia kustannuksia, joiden kattaminen edellyttää mittakaavaltaan suurempaa viennin tukemaa liiketoimintaa. Vienti ja kansainvälistyminen on suomalaisille yrityksille myös tärkeä kanava oppia ulkomaalaisilta kumppaneilta sekä soveltaa uutta tietoa ja osaamista innovaatio- ja liiketoimintaan.²⁹

OECD:n maaraportin mukaan suomalaisten pk-yritysten suurimmaksi kansainvälisen kasvun esteeksi Business Finlandin työntekijät arvioivat yritysten osaamiseen ja paikallisia markkinoita koskevaan tietoon liittyvät puutteet. Kansainvälisille markkinoille tähtäävillä suomalaisyrityksillä on usein riittämätön ymmärrys paikallisten markkinoiden toiminnasta; ne eivät tunne sääntelyä tai lainsäädännön asettamia vaatimuksia tuotteille ja palveluille (esimerkiksi tuotteissa vaadittavia pakkaustekstejä) eivätkä ne tunnista yrityksen tuotteen keskeisiä kilpailijoita ja potentiaalisia asiakkaita.³⁰

27 Arvonlisäpohjainen ulkomaankauppa -tilasto, käyttäjän käsikirja, Eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan julkaisu 4/2022.

28 OECD Economic Surveys: Finland 2022

29 OECD Economic Surveys: Finland 2022.

30 Koski, Pajarinen, Ylhäinen & Nevavuori (2020): Global Growth for Companies, Impact Study, Business Finland report 4/2020.

OECD suosittaa maakatsauksessaan³¹ muun muassa vienninedistämispalveluiden vaikuttavuuden tehostamista sekä innovaatiotuen ja vienninedistämisen synergian vahvistamista. Synergioiden vahvistaminen on hyvin haastavaa nykyisessä muutos-tilanteessa, jossa pääosa Business Finlandin vienninedistämisen henkilöstöstä siirtyy ulkoasiainhallintoon vuoden 2026 alussa. Uusien rajapintojen ja toimintamallien rakentaminen hallinnonalojen välille on välttämätöntä, jotta vienninedistäminen ei kärsi siirrosta enempää kuin on väistämätöntä.

Päätelmiä: Suomi tarvitsee nykyistä enemmän vientiä harjoittavia yrityksiä. OECD:n mukaan vienti-intensiteettimme on matala verrattuna muihin pieniin avotalouksiin, ja Suomen vienti on myös vahvasti keskittynyt muutamiin suuriin yrityksiin. Suomi tarvitsee nykyistä enemmän erityisesti korkeamman lisäarvon vientiä harjoittavia yrityksiä, joita onnistuneella TKI-politiikalla voidaan tukea. TKI-toiminnan ja vientimenestyksen välillä on tärkeä yhteys. Useissa pienissä avotalouksissa vientimenestys on edellytys innovaatiotoiminnalle ja päinvastoin. Siksi on tärkeää lisätä yritysten uudistumis-, kansainvälistymis- ja vientikykyä.

Matalan jalostusarvon tuotteiden osuus viennistämme on nykyisin melko suuri. Lisäksi vientimme haasteena on sen yksipuolinen rakenne, painotus investointihyödykkeisiin sekä liian vähäiset panostukset aineettomaan pääomaan. Vientiperustan monipuolistaminen parantaisi talouden resilienssiä kansainvälisiin shokkeihin ja suhdanteisiin.

Parhaillaan käynnissä olevissa kansainvälistymispalveluiden uudelleen organisoinnissa tulee huolehtia, että palveluiden saatavuuteen ei tule katkoksia ja että polku innovaatioista kansainvälisille markkinoille on sujuva. Tämä edellyttää kansallista, alueellista ja paikallista yhteistyötä yli hallinnonalarajojen.

3.3 Uudistuminen erityisesti TKI:n avulla

Kasvu-uralle pääsy edellyttää yrityksiltä eritoten aineettomia investointeja (esim. T&K), mutta myös kiinteiden investointien lisäämistä sekä muualla aikaansaatu- jen T&K- ja innovaatiotoiminnan tulosten hyödyntämistä. Lisäksi tarvitaan muitakin kasvun dynamiikkaan vaikuttavia toimia, jotka liittyvät muun muassa liiketoimintamallien uudistamiseen, osaavan työvoiman saatavuuteen, säädösympäristöön sekä kannustimiin.

---

31 OECD Economic Surveys: Finland 2022.

Suomessa tutkimus- ja kehitysinvestoinnit ovat painottuneet perinteisimmille toimialoille verrattuna esimerkiksi Ruotsiin, jossa palvelualojen osuus yrityssektorin T&K-panostuksista on suurempi, ja investoinnit keskittyvät vahvemmin digitaalisiin palveluihin, mikä puolestaan heijastuu verkkokaupan hyödyntämisenä ja uusien teknologioiden, kuten tekoälyn käyttöönottona.³² Aineeton pääoma olisi erityisen tärkeää palvelualoilla heikon tuottavuuskehityksen kääntämiseksi.³³ Suomessakin tulisi yritysten investointien painottua jatkossa aiempaa enemmän digitalisaatioon, T&K-toimintaan sekä muihin aineettomiin pääomaeriin.³⁴

Aineeton pääoma, kuten patentit, on keskeinen menestystekijä erityisesti kasvua tavoitteleville yrityksille. Aineettomat oikeudet kannustavat yrityksiä TKI-toimintaan ja luovaan työhön. Huomattava osa pk-yrityksistä ei kuitenkaan ole ryhtynyt aktiivisesti hyödyntämään aineetonta omaisuuttaan. Yritysten osaamista suojauksen tavoista sekä suojarparpeiden tunnistamisesta tulisi kohentaa.³⁵

Digitalisaation, datan ja tekoälyn hyödyntäminen liiketoiminnan uudistamisessa

Eräissä yrityssegmenteissä tekoälyä, erityisesti uusimman aallon generatiivista tekoälyä, on lähdetty kokeilemaan melko laajasti.³⁶ Vakiintuneet yritykset, jotka muodostavat yrityspopulaation suuren enemmistön niin lukumääräisesti kuin arvonlisän muodossa, käyttävät tekoälyä etupäässä nykyisen toiminnan tehostamiseen ja optimointiin.³⁷ Tehostamisen ja kustannussäästöjen lisäksi yritysten tulisi uudistaa varsinaista ydinliiketoimintaansa tekoälyä ja muita digitaalisia ratkaisuja hyödyntäen. Suomen vahvasta tekoälyn tutkimustoiminnasta ja investoinneista suurteholaskentaan olisi saatavissa enemmän liiketoiminnallista hyötyä. Vaikka digitaalisten

32 Koski (2025): Yksityisten palveluiden tuottavuuskehitys Suomessa ja Ruotsissa – mikä selittää erot? Tehokkaan Tuotannon Tutkimussäätiö, julkaisusarja 10.

33 Koski 2025: Yksityisten palveluiden tuottavuuskehitys Suomessa ja Ruotsissa – mikä selittää erot? Tehokkaan Tuotannon Tutkimussäätiö, julkaisusarja 10.

34 Aineettomiin eriin kuuluvat ei-fyysiset omaisuserät kuten ohjelmistot ja tietokannat (sisältäen datan), innovaatioinvestoinnit (ts. tutkimus- ja kehitystoiminta, taiteen ja viihteen alkuperäisteokset ja kaivannaisoikeudet, uudet rahoitustuotteet- ja menetelmät, ja arkkitehti- ja insinöörisuunnittelu) sekä taloudelliset kompetenssit (ts. organisaatiopääoma, brändit ja työnantajan tarjoama koulutus).

35 Salminen et al (2021): Aineettomien oikeuksien tilanne Suomessa 2020.IPR-strategian taustoitus. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2021:13.

36 Palta ry 2024. Generatiivinen tekoäly palvelualoilla. Miten palveluyritykset ovat hyödyntäneet yleiskäyttöisiä tekoälyratkaisuja (ns. GenAI) toiminnassaan?

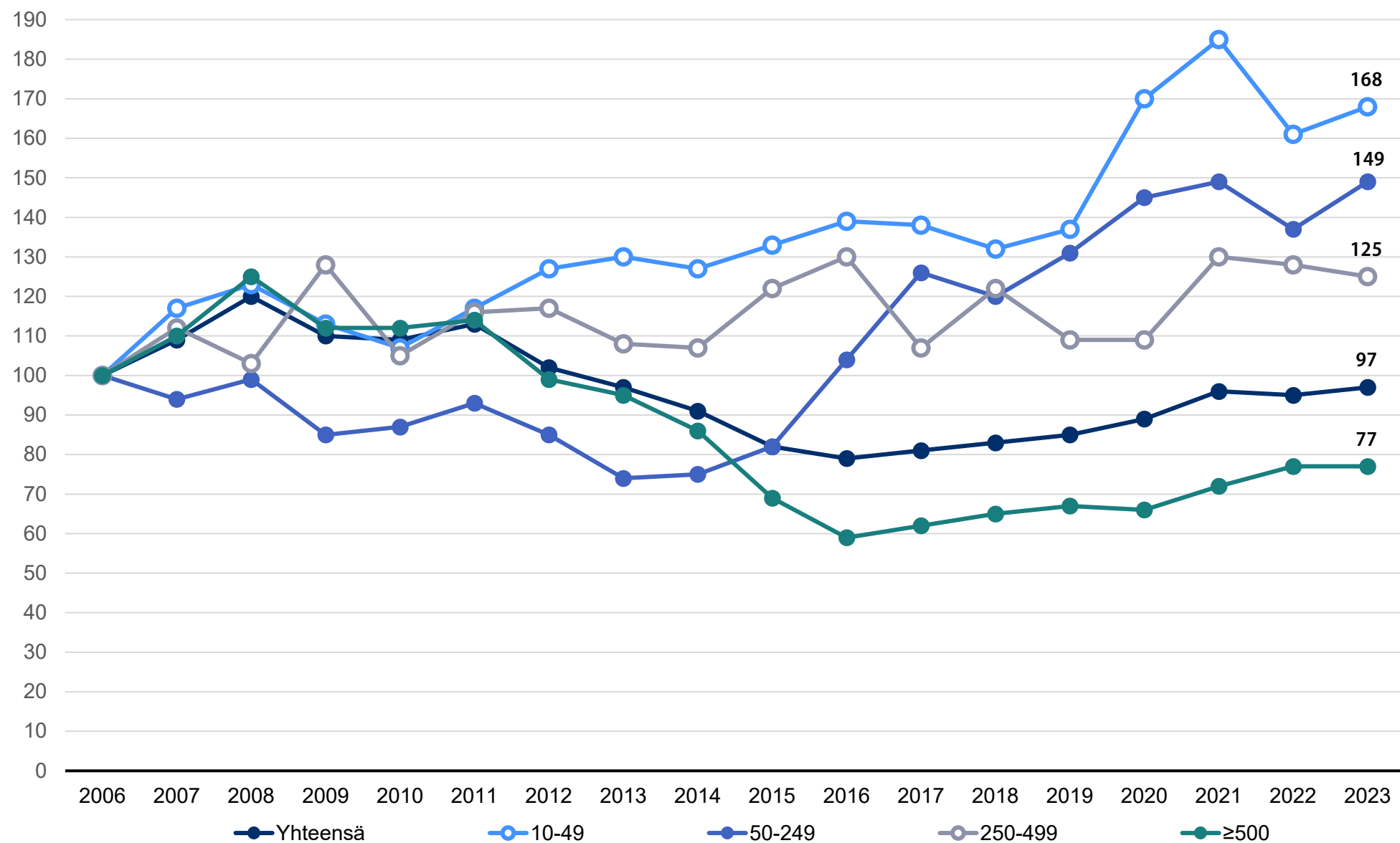
37 Business Finland ja AI Finland 2025. Tekoälyn tila Suomessa 2025.

teknologioiden kehitys vastaisuudessakin tarjoaa yllätyksiä, jotka haastavat suuret johtavat teknologiayritykset, digitaalisessa liiketoiminnassa on vahvat skaalaedut ja alustatoiminnan logiikka.

Digitaalisten ja dataa soveltavien liiketoiminnan kehitystoimenpiteiden toimiympäristöön vaikuttaa hallitusohjelman mukaisesti käynnistyvä datatalouden kasvuo-ohjelma. Sen tavoitteena on auttaa suomalaisia yrityksiä hyödyntämään dataa tuotteidensa ja palvelujensa kehittämisessä. Ohjelma painottaa datatalouden innovaatioiden ja niistä syntyvien liiketoimintojen asiakaslähtöisyyttä ja elinkaarikkannattavuutta (i. elinkaarikestävyyttä), joiden myötä syntyy parhaimmillaan uutta suomalaista kilpailukyky- ja kasvupotentiaalia.

Yritysten T&K-toiminta

Vuonna 2023 yritysten T&K-menot olivat yhä selvästi matalammalla tasolla kuin huippuvuosina 2006–2011. Myönteisintä kehitys on ollut pk-yrityksissä. Erityisesti keskisuurten yritysten T&K-menojen kasvu on ollut 2010-luvun puolivälin jälkeen nousujohteista ja keskisuurten yritysten reaaliset T&K-menot ovat kasvaneet selvästi voimakkaammin kuin muissa kokoluokassa. Myös midcap-luokassa T&K:n kehitys on ollut viime 10 vuoden aikana myönteistä, joskin poukkoilevaa.

Kuvio 3. Yritysten reaaliset T&K-menot vuosina 2006–2023 yhteensä ja yrityskokoluokittain, indeksi 2006 = 100, viitevuosi 2015

Lähde: Tilastokeskus, T&K-menotilasto.

Verrattaessa Suomen, Tanskan, Saksan ja Yhdysvaltojen reaalisten T&K-menojen kehitystä asukasta kohti, ovat Suomen yritysten panostukset kasvaneet 2010-luvun puolivälin jälkeen suotuisammin kaikissa yrityskokoluokissa paitsi suurissa, yli 500 työllistävässä yrityksissä.³⁸ Kasvu on ollut poikkeuksellisen voimakasta Suomen keskikokoisissa yrityksissä.

Yli viidennes keskisuurista yrityksistä harjoitti T&K-toimintaa. Osuus oli suurempi kuin kaikilla vähintään 10 henkeä työllistävillä yrityksillä keskimäärin vuonna 2023. Suuryrityksistä systemaattista T&K:ta teki jo 43 prosenttia. Kaikista T&K:ta tekevästä yrityksistä puolet toimii palvelusektorilla. Teollisuusyritysten osuus on 40 prosenttia, ja loput ovat muilta toimialoilta. Keskisuuret T&K-toimintaa harjoittavat yritykset painottuvat teollisuuteen. Mahdollisuudet jatkossa lisätä T&K-investointeja ovat lähtökohtaisesti hyvät etenkin niillä aloilla ja tuoteryhmissä, jotka ovat T&K-intensiivisiä, kuten teollisuudessa, esimerkiksi ICT-alalla ja lääkeaineissa, ja palvelusektorilla ohjelmistoissa sekä teknisissä ja muissa asiantuntijapalveluissa.

Kun katsotaan yritysten keskimääräisiä T&K-investointeja, keskisuuri yritys käytti vuonna 2023 tutkimukseen keskimäärin hieman alle 1,6 miljoonaa euroa. Tällaista panostusta ei voida pitää erityisen suurena, jos ajatellaan pitkäjänteisen ja teknisesti haastavan tutkimuksen vaatimuksia. Toisaalta yritysten keskimääräinen T&K-volyymi on ollut viime vuosina kasvusuuntainen. Tarkasteltaessa puolestaan T&K-toimintaa tekevien yritysten lukumäärää, on huolestuttava trendi määrän vähentyminen. Keskisuurten yritysten osuus määrän laskusta oli 22 prosenttia. T&K-työtä vähentäneiden yritysten joukossa oli erityisesti teollisuuden alan yrityksiä.

Suurten yritysten T&K-investoinnit olivat yli kahdeksankertaiset keskisuuriin yrityksiin verrattuna eli keskimäärin noin 13,2 miljoonaa euroa. Pienillä yrityksillä ne jäivät kolmannekseen, noin 0,6 miljoonaan euroon. Erot T&K:ssa yrityskokoluokittain ovat merkittäviä ja kertovat suuntaa antavasti siitä, missä määrin teknologisen eturintaman tutkimusta tai radikaaleihin ja nk. systeemisiin innovaatioihin tähtäävää työtä voidaan tehdä erikokoisissa yrityksissä.

---

38 Fornaro & Maliranta (2024). Yritysten t&k-toiminnan rakenne ja uudistuminen: tuottavuuden nousun enteitä? Työn ja talouden tutkimus LABORE, Analyysi 2024/2.

Ristiriitaista viestiä kantautuu Sitran tekemästä kyselystä. Sen perusteella keskiuuret yritykset arvioivat muista kokoluokista poiketen T&K-menojen laskevan vuoteen 2027 mennessä (-39 %). Investointien mahdolliseen hyytymiseen ja sen syihin on kiinnitettävä jatkossa erityistä huomiota.³⁹

Yritysten innovaatiotoiminta

Innovaatiotoimintaa harjoitettiin vuonna 2022 lähes 62 prosentissa suomalaisia yrityksiä (vähintään 10 työntekijää työllistäneet). Tämä oli seitsemän prosenttiyksikköä vähemmän kuin kaksi vuotta aiemmin. Keskiuurista yrityksistä innovaatiotoimintaa harjoitti 68 prosenttia.

Yritysten innovaatiotoiminta

Innovaatiotoiminta käsittää kaikki yrityksen kehittämis-, rahoitus- tai kaupallistamistoimet, jotka tähtäävät tai johtavat innovaatioihin. Innovaatio on uusi tai parannettu tuote tai liiketoimintaprosessi (tai niiden yhdistelmä), joka eroaa merkittävästi yrityksen aiemmista tuotteista tai prosesseista, ja jonka yritys on tuonut markkinoille tai ottanut käyttöönsä. Innovaatiotoiminnan menoista valtaosa on T&K-menoja. T&K:n jälkeen on kuitenkin monia vaiheita, jotka ovat kriittisiä innovaatioiden onnistumiselle. Tällaisia ovat mm. innovaatioiden kehittämis- ja kaupallistamistoimet (esimerkiksi koetuoannot ja -testit, tuotantoa edeltävä kehittäminen, patentoinnin ja lisensoinnin juridinen ja hallinnollinen työ, datan hankinta, standardien ja regulaation täytäntöönpano) sekä yritysten kasvun johtaminen ja kuluttajatarpeiden tunnistaminen.

Vaikka T&K on osa innovaatiotoimintaa, T&K ja innovaatiotoiminta eroavat tavoitteiltaan selkeästi toisistaan: T&K:ssa keskitytään uuden tiedon ja osaamisen luomiseen ja teknologioiden kehittämiseen, kun taas innovointi on näiden soveltamista uusien tuotteiden tai liiketoimintajä tuotantoprosessien kehittämiseksi. On myös aihetta pitää mielessä, että innovaatiota syntyy myös ilman T&K:ta. Yritykset voivat innovoida silloinkin, kun niillä ei ole T&K:ta tai aikomusta aloittaa sitä.

³⁹ Sitran tutkimus yritysten investoinneista tutkimus- ja kehittämistoimintaan. Kooste tuloksista 27.8.2024.

T&K:lla tarkoitetaan luovaa (esimerkiksi uusien käsitteiden tai hypoteesien testaaminen), systemaattista ja suunnitelmallista toimintaa tiedon lisäämiseksi ja tiedon käyttämistä uusiin sovelluksiin. Tavoitteena on tuottaa jotakin olennaisesti uutta. T&K on onnistumisen suhteen epävarmaa ja tuloksiltaan siirrettävissä olevaa ja/tai toisinnettavaa. T&K-työksi lasketaan perustutkimus, soveltava tutkimus ja kehittämistyö.

Lähde: Tilastokeskus / Innovaatiotoiminta: tilaston dokumentaatio, <https://stat.fi/tilasto/dokumentaatio/inn>.

Yritysten yhteistyöintensiteetti ja innovaatiopotentiali ovat Suomessa kansainvälisesti yhä suhteellisen hyvällä tasolla,⁴⁰ mutta kehitystrendi on ollut yli 10 viime vuoden ajan laskeva. Keskisuurten yritysten yhteistyöintensiteetti on suuryrityksiin verrattuna matala ja suhteellisen lähellä pieniä yrityksiä. Erot ovat merkittäviä myös katsottaessa sitä, kuinka suurella osalla yrityksistä on omaa säännöllistä T&K-toimintaa (pienet yritykset 18 %, keskisuuret 32 %, suuret 57 %).

Yritysten ja tutkimusorganisaatioiden (korkeakoulut ja tutkimuslaitokset) välinen yhteistyö on laskenut kaikissa yrityskokoluokissa.⁴¹ Yritysten ja tutkimusorganisaatioiden välinen yhteistyö on tärkeä kanava uuden tiedon leviämiseksi yhteiskunnassa ja tuote- ja/tai palveluinnovaatioiden saattamiseksi markkinoille. Pk-yritysten näkökulmasta tutkimusorganisaatioilla on yhteistyössä erilaiset, mutta toisiaan täydentävät roolit. Ammattikorkeakoulujen rooli korostuu alueellisina, paikallisiin osaamis- ja tietotarpeisiin vastaavina sekä työelämälähtöisinä toimijoina, ja ne ovat varsinkin pienille yrityksille helpommin tavoitettava ja lähestyttävä yhteistyökumppani. Yliopisto- ja tutkimuslaitosyhteistyö näyttyy useimmin yhteistyönä innovaatioihin liittyvään kehittämisessä.⁴²

40 Niemi (2024): Yritysten ja tutkimusorganisaatioiden välinen yhteistyö ja muut yhteydet sekä yritysten tarvitsema osaaminen yritysten innovaatiotoiminta 2020–2022 (CIS 2022) -tutkimuksessa. TEM:lle tehty CIS-kyselyn tuloksiin liittyvä tekninen loppuraportti. Husso, Lai & Palko (2024): Yritysten korkeakoulu- ja tutkimuslaitosyhteistyö Suomessa. Yhteistyön tiivistäminen kehittämiskohteena. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, Yritykset, 2024:38.

41 Selvitys keskisuurten yritysten kasvusta (2023): TEM julkaisuja, yritykset 2023:26.

42 Niemi (2024): Yritysten ja tutkimusorganisaatioiden välinen yhteistyö ja muut yhteydet sekä yritysten tarvitsema osaaminen yritysten innovaatiotoiminta 2020–2022 (CIS 2022) -tutkimuksessa. TEM:lle tehty CIS-kyselyn tuloksiin liittyvä tekninen loppuraportti; Husso, Lai & Palko (2024): Yritysten korkeakoulu- ja tutkimuslaitosyhteistyö Suomessa. Yhteistyön tiivistäminen kehittämiskohteena. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, Yritykset, 2024:38.

Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden ja yritysysteistyön ei tulisi olla yliopistojen näkökulmasta irrallinen tai ristiriidassa tieteellisen tutkimuksen ja korkeimman opetuksen tehtävien kanssa. Ne näyttävät silti turhan usein jäävän erillistoiminnoiksi, joita ei yliopistolaitoksessa tueta selkeällä ohjauksella tai kannustavalla rahoitusmallilla.⁴³

Keskisuuret yritykset verkostoissa ja ekosysteemeissä

Muutokset taloudessa, teknologiassa, ympäristössä ja arvonluonnin logiikassa ovat johtaneet kehittämistyön kompleksisuuden lisääntymiseen. Samalla kun kehittämisen sykli on myös nopeutunut, on yritysten yhä vaikeampi menestyä ja kasvaa markkinoilla yksin. Ekosysteemit mahdollistavat yritysten jatkuvan uudistumisen, kasvun ja monialaisen innovaatiotoiminnan. Tavoitteena on eri toimijoiden osaaamista ja resursseja yhdistämällä synnyttää uusia ideoita, ratkaisuja ja innovaatioita.

Suomessa ekosysteemit ovat pääasiassa innovaatioekosysteemejä, joissa yritysten rooli on merkittävä. Yritykset voivat hyötyä niistä monin eri tavoin. Yhteistyö ekosysteemeissä muun muassa nopeuttaa innovatiivisten tuotteiden ja palvelujen kehittämistä. Yritysten osaaminen kasvaa, kun niiden ymmärrys markkinoiden ja uusien teknologioiden mahdollisuuksista vahvistuu yhteistyökumppanien (muut yritykset ja tutkimusorganisaatiot) avulla.⁴⁴

Keskisuurilla yrityksillä on resurssiensa puolesta paremmat edellytykset hyötyä innovaatioekosysteemeistä kuin pienemmillä yrityksillä. Harva keskisuuri yritys on kuitenkaan ottanut aktiivista roolia ekosysteemeissä. Tapaustutkimuksen ja 16 kasvuyrityksen haastatteluaineistoon perustuva tarkastelu⁴⁵ osoitti, että puhtaan siirtymän kehityksen ja digitalisaation nopeutuminen on kasvattanut ekosysteemien merkitystä nykyisen liiketoiminnan uudistamisessa ja uuden liiketoiminnan luomisessa. Perinteisiä toimialarajoja ylittävät ekosysteemiset yhteistyömallit ovat myös tärkeitä paikallisesti ja kansallisesti vauhdittamaan kansainvälistymistä.⁴⁶

43 Husso & Moilanen (2021): Yritysten ja tutkimusorganisaatioiden vuorovaikutus Suomessa. Erityisnäkökulmana yritys–yliopisto-yhteistyö. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, Yritykset, 2021:20; Ks. myös esim. Rantala, Saunila & Ukko (2022). Selvitys pk-yritysten tutkimustiedon hyödyntämisestä. Vaikuttavuussäätiö, Helsinki; Aalto-yliopisto (2025). Tutkimusyhteistyö ja innovaatiot.

44 Business Finland: Policy brief, Ekosysteemeistä vauhtia keskisuurten yritysten kasvuun, Brief No. 5/2022.

45 Business Finland: Policy brief, Ekosysteemeistä vauhtia keskisuurten yritysten kasvuun, Brief No. 5/2022.

46 Business Finland: Policy brief, Ekosysteemeistä vauhtia keskisuurten yritysten kasvuun, Brief No. 5/2022.

Päätelmiä: T&K-rahoitus lisääntyy merkittävästi vuosittain, kun tavoitteena on 4 prosentin bkt-osuus vuonna 2030. Lisäksi samaan aikaan olisi kiinnitettävä erityistä huomiota rahoituksen ohella innovaatiotoiminnan tuloksellisuuteen sekä tuotteiden tehokkaampaan kaupallistamiseen ja markkinoille saattamiseen. Kasvuyritysten kannalta T&K- ja innovaatorahoituksella ja -aktiviteetilla on ratkaiseva merkitys, kun tavoitellaan kasvua pidemmällä aikavälillä.

Kasvu-uralle pääsy edellyttää yrityksiltä kiinteitä ja aineettomia investointeja, sekä muualla aikaansaatuja T&K- ja innovaatiotoiminnan tulosten menestyksellistä hyödyntämistä. Suomessa tulisi tuottavuuskehityksen parantamiseksi investointien painottua aiempaa enemmän digitalisaatioon, T&K-toimintaan sekä ja muihin aineettomiin pääomaeriin. Tehostamisen ja kustannussäästöjen lisäksi yritysten tulisi uudistaa varsinaista ydinliiketoimintaansa tekoälyä ja muita digitaalisia ratkaisuja hyödyntäen.

3.4 Kasvun rahoitus

Valtaosa keskisuurista yrityksistä tarvitsee kasvaakseen lisää pääomaa – sekä omaa että vierasta. Tarvittavan pääoman määrä riippuu yrityksen toimialasta, liiketoiminnan volyymistä ja kasvunopeudesta.

Keskisuurten yritysten joukossa on merkittävä määrä yrityksiä, jotka pystyvät rahoittamaan liiketoimintansa kasvun tuottamallaan tuloksella. Noin joka kolmannella keskisuurella yrityksellä on taloudelliset edellytykset jopa nykyistä nopeampaan kasvuun. Haasteena on vahvistaa näiden yritysten kasvukykyä.⁴⁷

Rahoitusmarkkinat toimivat yleisesti ottaen hyvin Suomessa. Suurin osa yrityksistä saa rahoitusta silloin, kun tarvitsee. Rahoitusmarkkinoiden toimintaa täydennetään julkisen rahoituksen toimilla, joilla paikataan markkinapuutteita. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan toimijoista Business Finland, Finnvera, Suomen Teollisuussijoitus, ELY-keskukset⁴⁸ tarjoavat yrityksille rahoitus- ja neuvontapalveluita, jotka täydentävät yksityistä rahoitusta ja palveluita. TEM:n hallinnonalan toimijoiden strategiset tavoitteet ovat suurelta osin yhtenevät, mutta keinot eroavat toisistaan. Tavoitteena on, että TEM-toimijoiden keinot täydentävät toinen toisiaan yritysten uudistumisen ja kasvun edistämiseksi.

47 Business Finland: Policy brief, Ekosysteemeistä vauhtia keskisuurten yritysten kasvuun, Brief No. 5/2022.

48 ELY-keskuksia ohjaavat myös muut ministeriöt kuten maa- ja metsä-, ympäristö-, liikenne- ja viestintä-, opetus- ja kulttuuri- sekä sisäasiainministeriö.

Huolimatta siitä, että rahoitusmarkkinat toimivat pääosin hyvin, on tunnistettavissa joitakin pysyväluonteisia ja/tai rakenteellisia markkinapuutteita, kuten riskipitoisempien suurempien investointien (esim. puhtaan siirtymän laitosinvestoinnit) rahoitus. Nopeasti kasvavat ja kansainvälistyvät yritykset puolestaan tarvitsevat omanlaisia rahoitusinstrumentteja.

Pk-yritysten lainarahoituksen saatavuus on pysynyt melko hyvällä tasolla, mutta vuodesta 2022 alkaen voimakkaasti nousseet markkinakorot vaikeuttivat rahoituksen saamista ja nostivat rahoituksen hintaa sekä investointien kannattavuusvaatimuksia. Noin joka kymmenes suomalainen pk-yritys kärsii rahoituksen saatavuuteen liittyvistä ongelmista. Muuhun Eurooppaan verrattuna selvästi suurempi osuus pk-yrityksistä Suomessa toteaa riittävien vakuuksien olevan este lainarahoituksen saamiselle. Oman haasteensa Suomessa muodostaa keskittynyt pankkisektori sekä vähäinen kilpailu pankkien välillä, mitkä vaikuttavat varsinkin harvemmin asutuilla alueilla pk-yritysten mahdollisuuden kilpailuttaa rahoitusta.⁴⁹

Finanssikriisin jälkeisen pankkisääntelyn kasvun myötä on julkisten toimijoiden kuten Finnveran ja EIP-ryhmän merkitys riskin jakajana kasvanut. Pk-yritysbarometrin mukaan kaksi kolmesta voimakkaasti kasvuhakuisista pk-yrityksistä tarvitsi Finnveran takausta rahoituksen saamiseksi pankista.⁵⁰ Myös valtioiden rooli pitkän maksuajan vientikauppojen rahoittajana on kasvanut entisestään. Suomessa tämä näkyy Finnveran vientivastuiden merkittävänä kasvuna. Ulkomaalaisille ostajille tarjottu rahoitus ja maksuehdot ovat usein ratkaiseva tekijä myös keskisuurten yrityksen vientikaupan voittamisessa. Julkisen vienninrahoituksen tavoitteena on, että yrityksillä olisi vähintään tasavertainen vienninrahoituspaketti suhteessa kilpailijamaiden yrityksiin.

Yritysten rahoitusmahdollisuudet ovat lisääntyneet EU-rahoituksen myötä, mutta samalla se on tuonut uuden tason monimutkaiseen rahoituskokonaisuuteen. Monimutkaisuus on haasteellista sekä rahoitusta tarvitseville pk-yrityksille mutta myös EU-rahoitusmahdollisuuksista neuvoville asiantuntijoille. Suomalaiset pk-yritykset hyödyntävät EU-rahoitusta tällä hetkellä vaihtelevasti ja tarvitaan toimia, jotta sitä hyödynnettäisiin enemmän.

49 Pk-yritysten kumppani haasteissa ja mahdollisuuksissa. Finnveran arvioinnin loppuraportti, työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2024:2.

50 Pk-yritysbarometri, kevät 2025.

Kasvuyritysten pääomarahoituksen kapeikko näyttäisi siirtyneen myöhäisemmille ja suuremmille kasvurahoituskierroksille (yli 10 miljoonan euron vähemmistöomistukseen). Suomessa on vähän rahastoja, jotka kykenevät merkittäviin, kansainvälisesti kilpailukykyisiin venture-kierroksiin. Vähemmistösijoituksia tekeviä growth-rahastoja ei ole Suomen pääomasijoitusmarkkinoilla muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Suomesta puuttuvat kokonaan isommat kansainvälisen mittaluokan buyout-rahastot.⁵¹ Viime 10 vuoden aikana suomalaisten buyout ja growth-sijoittajien sijoituksen määrät ovat vaihdelleet 270–563 miljoonan euron välillä. Rahoitusta saaneiden yritysten määrät ovat vaihdelleet vajaan 60 ja lähes sadan yrityksen välillä. Suuremmat rahoituskierrokset saattavat vaikuttaa rahoitusta saaneiden yritysten määrään. Esimerkiksi vuonna 2023 oli sijoitetun rahoituksen määrä suurin, 563 miljoonaa euroa, mutta rahoitusta saavia yrityksiä oli vain 57. Vuoden 2024 alkupuoliskolla (H1 2024) olivat suomalaisten buyout – ja growth-sijoittajien sijoitukset alimmalla tasolla viimeiseen viiteen vuoteen. Myös sijoitusten kappalemäärä vajosi 23 yritykseen, mikä on viimeisen reilun 10 vuoden H1-ajanjaksolla matalin.⁵²

Suomalaiset pääomasijoitusyhtiöt ovat verrokkimaihin nähden edelleen pieniä, vaikka ne ovat kasvaneet jo pidemmän aikaa. Suuremmat kotimaiset pääomasijoitusrahastot olisivat mahdollisesti houkuttelevampia kansainvälisille rahastosijoittajille, joskin olisi ensisijaisen tärkeää hoitaa lainsäädännölliset ja hallinnolliset puitteet Suomessa toimivammaksi. Myös kansainvälisten rahastojen rahastoihin sekä suomalaisten säätiöiden ja yleishyödyllisten yhteisöjen kommandiittiyhtiömuotoisiin pääomasijoitusrahastoihin liittyvät verotuskäytännöt tulisi oikaista siten, ettei ko. sijoitusta tulkittaisi liiketoiminnan harjoittamiseksi. Rahoituksen verotuskäytännöt ja sääntely kuuluvat muun muassa valtiovarainministeriössä valmisteilla olevan Finanssialan kasvustrategian piiriin.

Pääomamarkkinoiden kehitykseen tulee vaikuttamaan myös Tesi:n vahvistuva rooli, joka täydentää yksityistä rahoitusta. Hallitus on hyväksynyt uuden sijoitusstrategian ja taloudelliset puitteet vuosille 2025–2029, joiden tavoitteena on talouskasvun ja teollisuuspoliittisen vaikuttavuuden lisääminen.⁵³ Muutosten myötä Tesi:n suorien sijoitusten koko kasvaa ja uusina tehtävinä ovat teollisen mittakaavan investointien rahoitus sekä suuremmat kasvupanokset teknologiayritysten skaalautuvaan kasvuun. Lisäksi Tesi:n rahastosijoitustoiminta kasvaa ja muuttuu aiempaa

51 Kotimaisen omistamisen ohjelman -työryhmä: Visio 2030 – Kohti vastuullista ja osaavaa omistajayhteiskuntaa. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu, Yritykset 2021:15.

52 Pääomasijoittajat, buyout ja growth Suomessa H1/2024.

53 Tiivistelmä: Suomen Teollisuussijoitus Oy:n uusi sijoitusstrategia ja toiminnan taloudelliset puitteet vuosille 2025–2029.

selektiivisemmäksi kohdentuen aikaisempaa vahvemmin vallitseviin markkinaka-peikkoihin ja ottaen huomioon markkinamuutokset. Tesi pyrkii luomaan Suomeen uusia korkealaatuisia kansainvälisen kokoluokan rahastoja vahvistamaan pääomara-hoituksen saatavuutta. Tesi toimii myös jatkossa markkinaehtoisesti sekä markkina-tarpeen mukaisesti eikä kilpaile yksityisten sijoittajien kanssa.

Kasvurahastojen rahastot (KRR) -toimintamallina on puolestaan auttaneet kym-menien uusien pääomasijoitusrahastojen koon kasvattamista ja satojen suomalai-syritysten kasvua ja kansainvälistymistä. Kasvurahastojen rahastot on perustettu tukemaan kotimaisia yrityksiä ja pääomasijoitusrahastoja, ja ne toimivat ankkurisi-joittajina suomalaisissa venture capital-, growth- ja buyout-rahastoissa. KRR:t ovat Tesi:n hallinnoimia kasvurahastojen rahastoja. KRR-rahastot tarjoavat suomalaisille instituutiosijoittajille mahdollisuuden sijoittaa kotimaisiin rahastoihin resurssitehok-kaasti ja hallitulla riskillä.⁵⁴

Päätelmiä: Huolimatta siitä, että rahoitusmarkkinat toimivat pääosin hyvin, on tun-nistettavissa joitakin pysyvälouonteisia ja/tai rakenteellisia markkinapuutteita. Pank-kisääntelyyn on vaikea vaikuttaa kansallisesti, joten julkisten toimijoiden, kuten Finnveran, tulee paikata markkinapuutetta, joskin pidemmän tähtäimen tavoitteena tulee olla julkisten toimijoiden roolin vähentäminen.

Oman pääoman ehtoisen rahoituksen saatavuuden parantamiseksi on muun muassa Tesi:n suorilla sijoituksilla ja rahastorahoituksella tärkeä täydentävä rooli. Pidemmän aikavälin tavoitteena tulee kuitenkin olla yksityisen pääomarahoitus-markkinan kehittäminen poistamalla esteitä ja tekemällä muita toimintaympäris-tömuutoksia yksityisen kotimaisen ja kansainvälisen pääoman kasvattamiseksi. Erytystä huomiota on kiinnitettävä vakiintuneiden keskisuurten kasvuyritysten pää-omarahoituksen saatavuuteen, sillä pääomarahoituksen kapeikko näyttäisi siirty-neen myöhäisemmille ja suuremmille kasvurahoituskierroksille.

3.5 Yrityspalvelut ja palveluketjut

Julkisilla yrityspalveluilla pyritään edistämään yritysten uudistumista, kasvua ja kansainvälistymistä. Palveluita tarjotaan yksittäisten yrityspalveluorganisaatioi-den ohella enenemissä määrin palveluketjuissa tai -verkostoissa. Tunnetuin ver-kostoista on Team Finland -palveluverkosto, jossa kansainvälistä kasvua hakevien yritysten palvelut on koottu Team Finland -palvelupolkuun. Julkisia yrityspalve-luja ovat erilaiset yrityksille tarkoitetut tieto- ja neuvontapalvelut, koulutus- ja

⁵⁴ Tesi:n verkkosivut, Kasvurahastojen rahastot.

konsultointipalvelut, rahoituspalvelut, verkostoitumispalvelut sekä toimintaympäristön kehittämispalvelut. Lisäksi yrityksille on tarjolla palveluja henkilöstön kehittämiseen ja rekrytointiin sekä koulutukseen.

Kansallisia yrityspalveluita tarjoavat pääsääntöisesti työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan toimijat, mutta jatkossa myös ulkoministeriöllä on vahvempi rooli erityisesti kansainvälisten/vientiyritysten palveluiden tarjoamisessa ulkomaanverkostossa. Yrityspalveluja tarjotaan myös kuntien elinkeinopalveluiden ja kehittämissyhtiöiden kautta. Lisäksi maaseudun yritystuet tarjotaan mm. maaseutuvirastojen ja ELY-keskusten kautta ja myös korkeakouluissa (yliopistot, ammattikorkeakoulut) on tarjolla yrityspalveluita. Tulevaisuudessa niin kansallisten kuin seudullisten yrityspalvelutoimijoiden keskinäinen verkostoituminen kotimaassa ja kansainvälisesti on yhä merkittävämmässä roolissa vaikuttavien yrityspalveluiden tarjoamisessa.⁵⁵

Maa- ja metsätalousministeriö (MMM) toteuttaa omalla hallinnonalallaan kasvu-yrityttäjäyhtä edistäviä toimenpiteitä. MMM:n toimenpiteet edesauttavat eri aloilla toimivien mikro- ja pienyritysten sekä elintarvikealan osalta pk-yritysten kansainvälistymis- ja kasvutavoitteiden toteutumista erityisesti maaseutualueilla.⁵⁶ ELY-keskukset ovat myös MMM:n hallinnonalan toimijoita, joiden toimialaohjauksesta vastaavat MMM ja Ruokavirasto.

Team Finland -strategiatyön yhteydessä vuonna 2023 tehdyn selvityksen mukaan Team Finland-toimijoiden palvelut kohdistuivat lukumääräisesti vuosina 2018–2022 pääosiltaan pienille ja mikroyrityksille (yli 2/3 palveluista). Samassa selvityksessä kävi ilmi, että merkittävä osa palveluista kohdentui yrityksiin, joilla ei ole vielä vientiä, vaan ne ovat vasta kansainvälistymisen alkuvaiheessa. Tämä havainto koskee kaikkia TF-ydintoimijoita.⁵⁷ Palveluita tulisi jatkossa kohdentaa Team Finland -palvelupolun roolien mukaisesti huomioiden aiempaa paremmin keskisuurten yritysten tarpeet ja hyödyntää digitaalisia palveluita kansainvälistymisen alkuvaiheessa olevien yritysten asiakasohjauksessa ja neuvonnassa. Yrityspalveluiden ohjauksen, neuvonnan ja tietopalveluiden tarve on selkeässä murroksessa. Painopiste on siirtymässä perinteisestä kasvokkain tarjotusta neuvonnasta yhä enemmän älykkäisiin digitaalisiin palveluihin.⁵⁸

55 Kleemola & al: Yrityspalvelut 2024+ -selvitys. Selvitysraportti 2022. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, yritykset 2022:21.

56 MMM toteuttaa Ruoka-alan kasvuohjelmaa, jossa on tavoitteena muun muassa elintarvikealan yritysten kasvu ja maatalouden kannattavuuden parantaminen sekä koko ruokajärjestelmän kestävyden ja kilpailukyyn kehittäminen.

57 Selvitys keskisuurten yritysten kasvusta: Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2023:26.

58 Kleemola & al 2022: Yrityspalvelut 2024+ -selvitys. Selvitysraportti 2022. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, yritykset 2022:21.

Palveluketjuihin vaikuttavat myös niihin osallistuvien yrityspalvelutoimijoiden organisatoriset muutokset. Edellisellä hallituskaudella TE-palvelu-uudistuksen osana kuntiin siirrettiin yritysten rekrytointipalvelut (ml. kansainväliset rekrytoinnit) ja aloittavien yritysten palvelut. Tällä hallituskaudella on päätetty Business Finlandin ulkomaan verkoston siirron ohella perustaa elinvoimakeskukset, mikä pakottaa uudelleenorganisoimaan valtion alueellisesti tarjoamat yrityspalvelut. Muutoksilla on vaikutusta myös palveluketjuihin.

Päätelmiä: Yrityspalveluiden kohdentamisella voidaan lyhyellä aikavälillä vaikuttaa kasvuun muun muassa suuntaamalla palveluita enemmän suuremman kokoluokan ja kansainvälistymispolulla pidemmällä oleviin yrityksiin. Tämä edellyttää palveluiden tehostamista muilta osin esimerkiksi hyödyntämällä enemmän älykkäitä digitaalisia palveluita.

Yrityspalveluita tarjotaan yhä useammin asiakaslähtöisissä palveluketjuissa tai osissa, jolloin yksittäisen organisaation muutoksilla on vaikutusta koko ketjuun. Organisaatioiden ja niiden tehtävien uudelleenjärjestelyissä tulee tunnistaa myös yrityspalveluiden kokonaisuus ja palveluiden välinen dynamiikka. Yrityspalvelut tulee tarjota kasvuyrityksille tai sellaiseksi aikoville asiakaslähtöisesti ja organisaatoriippumattomasti.

3.6 Osaamistarpeisiin vastaaminen

Yritysten osaamistarpeet ovat jatkuvassa muutoksessa johtuen muun muassa teknologian kehityksestä, globalisaatiosta ja markkinoiden muuttumisesta. Työvoiman demografinen muutos Suomessa on ollut merkittävä viime vuosina johtuen työikäisen väestön vähenemisestä.

Elämme parhaillaan kaksoissiirtymän murrosta, jossa erityisesti uudet teknologiat, kuten esimerkiksi tekoäly, murtavat ja muuttavat työtä, organisaatioita ja johtamista. Muuttuvat osaamistarpeet haastavat korkea- ja ammattikouluja tarjoamaan ammattiin tai tutkintoon johtavaa koulutusta. Suomi on lisäksi jäämässä jälkeen korkeakoulutuksen tasossa.

Vähemmälle huomiolle on jäänyt jo työmarkkinoilla olevien osaaminen ja siitä huolehtiminen. Osaamistarpeiden jatkuvan muutoksen näkökulmasta on henkilöstökoulutuksen määrän lasku huolestuttava kehitystrendi. Henkilöstökoulutusmenojen

suhde työvoimakuluihin on Suomessa ollut kautta linjan matalammalla tasolla kuin Ruotsissa, Tanskassa ja EU 27-maissa keskimäärin. Lisäksi trendi on Suomen osalta edelleen laskeva.⁵⁹

Osaavan työvoiman saatavuus on haaste myös keskisuurille ja midcap-kokoluokan yrityksille. Etlan tutkimuksen mukaan keskisuurista yrityksistä kolmannes koki osaavan työvoiman heikon saatavuuden kasvun esteeksi ja midcap-yrityksistä vajaa kolmannes. Tarkasteltaessa kasvun esteitä myös omistajuuden näkökulmasta, käy ilmi, että perhe- tai yrittäjävetoisissa yrityksissä koetaan useammin kasvun esteitä osaavan työvoiman löytymisen osalta kuin muissa yrityskokoluokissa.⁶⁰

Osaava työvoima ja sen saatavuus on tärkeä kilpailukyvyn mahdollistaja suomalaisille kasvuyrityksille ja sellaiseksi aikoville. Pula osaavasta työvoimasta on kuitenkin helpottanut verrattuna edellisiin vuosiin, jolloin yli puolet pk-yrityksistä ilmoitti kärsivänsä työvoimapulasta. Kasvuyrityspulssikyselyn mukaan edelleen joka viides pk-yrityksistä ilmoitti kärsivänsä työvoimapulasta.⁶¹ Työvoimapulaa esiintyy kaikilla organisaatiotasolla.

Työvoimatarpeeseen pyritään vastaamaan ensisijaisesti hyödyntämällä Suomessa jo olevan työikäisen ja -kykyisen väestön työelämäpanosta nykyistä tehokkaammin ja pidempään. Keskeisessä roolissa on myös automatisaation ja tekoälyn hyödyntäminen työn tuottavuuden parantamiseksi. Tarvittaessa työvoimatarvetta voidaan helpottaa myös tarkkaan kohdennetulla ja rajatulla kansainvälisellä rekrytoinnilla.

Tärkeimpinä keinoina osaavan työvoiman turvaamiseksi yritykset pitävät koulutuksen sisältöjen kehittämistä paremmin työelämän tarpeita vastaaviksi, työn vastaanottamisen kannustinloukkujen purkamista sekä yritysten ja oppilaitosten yhteistyön tiivistämistä.⁶²

Suomen työelämässä on kansainvälisessä vertailussa myös monia vahvuuksia. Työmarkkinoilla olevien perustaitojen korkea taso antaa erinomaiset valmiudet uuden oppimiselle. Jo työmarkkinoilla olevien aikuisten osaaminen on kansainvälisissä vertailuissa parhaasta päästä ja digitaidot ovat hyvät.

59 Maliranta, M. (2023). Koulutus, inhimillinen pääoma ja talouskasvu (Akava Works -raportti 1/2023).

60 Laurikka (2025): Mikä jarruttaa suomalaisten yritysten kasvua? Elinkeinoelämän tutkimuslaitos Etlä.

61 Tesi Kasvuyrityspulssi, tammikuu 2025.

62 Keskuskauppakamari 2022. Kauppakamarikysely: Osaavan työvoiman saatavuus.

Kasvuyritysten kasvupalukkuuteen vaikuttavat keskeisesti yritysten johdon ja avainhenkilöiden - huippuosaajien - kyvykkyys ja halukkuus kasvattaa yritystä ja sen toimintaa. Erilaiset osakkeet ja optiot voivat parhaimmillaan houkuttaa huippuosaajia yrityksiin. Sitoutettavan huippuosaajan näkökulmasta omistuksella kompensoidaan usein työpanosta ja lopullinen kompensointi arvo tiedetään vasta myöhemmin, jos osakkeet ja optiot realisoituvat. Osakkeita ja optioita voitaisiin käyttää enemmän avainhenkilöiden sitouttamiseksi, jos se olisi saajalleen verotuksellisesti houkuttelevaa. Lisäksi osakkeet ja optiot voivat olla yksi keino pitää palkkataso maltillisena ja varmistaa rahoituksen riittävyys voimakkaasti kasvavissa startup- ja kasvuyrityksissä.

Päätelmiä: Yritysten osaamistarpeet ovat jatkuvassa muutoksessa johtuen muun muassa teknologian kehityksestä, markkinoiden muuttumisesta ja työvoiman demografisista muutoksista. Edelleen joka viides pk-yrityksistä kokee työvoimapulaa, mutta pula osaavasta työvoimasta on kuitenkin helpottanut verrattuna edellisiin vuosiin.⁶³ Työvoiman resurssirajoitteet voivat vaikuttaa yritysten halukkuuteen investoida ja ne saattavat hidastaa myös yritysten TKI-toimintaa, kasvua ja kansainvälistymistä.

On oleellisen tärkeää huolehtia siitä, että maassamme tarjottu koulutus vastaa yritystemme työvoimatarpeita ja että uutta teknologiaa hyödynnetään tehokkaasti. Osaamisen kehittämisessä jatkuvan oppimisen ja työpaikoilla kouluttautumisen rooli korostuu tulevaisuudessa, mutta samalla henkilöstökoulutuksen laskeva trendi on saatava käännettyä.

Osaajapulaan ei ole helppoja tai nopeita ratkaisuja. Suomen työelämässä on kansainvälisessä vertailussa monia vahvuuksia, sillä aikuisten osaaminen on hyvällä tasolla ja digitaidot ovat hyvät. Myös työelämän laatu on Suomessa hyvällä tasolla. Vahvuuksista on hyötyä, kun kansainvälinen kilpailu osaavasta työvoimasta on kovaa. Ratkaisevassa asemassa on se, miten hyvin pystymme hyödyntämään maassamme jo olevan työikäisen väestön työelämäpanoksen.

Koulutuksen ja työelämän vaateiden yhteensovittamiseen tulee olemaan entistä tärkeämpää. Työvoimaan liittyvät johtamisosaaminen sekä ammatillinen- ja asiantuntijaosaaminen tulisi pitää lähellä terävintä kansainvälistä kärkeä, jotta yritysten vahvan kasvun edellytykset voidaan turvata. Samalla tarvitaan jatkuvan oppimisen mahdollisuuksien lisäämistä läpi organisaatioiden.

---

63 Tesi Kasvuyrityspulssi, tammikuu 2025.

3.7 Toimintaympäristön muut haasteet ja mahdollisuudet

Julkinen sektori voi vaikuttaa useilla toimilla siihen, että yritysten ulkoinen toimintaympäristö kannustaa yrityksiä uudistumaan ja kasvamaan. Seuraavassa on avattu julkisilla hankintojen, sääntelyn ja kilpailun roolia yritysten toimintaympäristössä.

Julkisilla hankinnoilla ja erityisesti innovatiivisilla julkisilla hankinnoilla⁶⁴ voidaan parantaa yritysten toimintaympäristöä tarjoamalla yrityksille uusia markkinoita ja kasvun mahdollisuuksia. Julkisia hankintoja noin 40 miljardin euron edestä vuosittain. Julkisten hankintojen kilpailutusten onnistuminen mahdollistaa sen, että kansalaiset saavat laadukasta palvelua ja veronmaksajat käytetyille rahoille vastinetta. Julkinen sektori voi innovatiivisten hankintojen avulla kannustaa yrityksiä tutkimus- ja kehitystoimintaan, nopeuttaa uusien ratkaisujen leviämistä ja tukea yritysten kasvua. Tämä voi myös auttaa luomaan uusia markkinoita ja edistämään vientiä. Julkisten hankintojen markkinaa tulee käyttää nykyistä useammin yritysten innovaatioiden ja kasvun mahdollistajana.

Sääntelyllä voidaan tarjota kasvuyrityksille uusia mahdollisuuksia ja markkinoita sekä parantaa kilpailua. Toisaalta liiallinen ja monimutkainen sääntely voi lisätä hallinnollista taakkaa ja kustannuksia, mikä voi haitata yritysten toimintaa ja kasvua. Hallitusohjelmassa on useita toimia, joilla pyritään helpottamaan yrittäjyyttä ja yrittämisen edellytyksiä muun muassa vähentämällä sääntelyä ja byrokratiaa sekä sitoutumalla siihen, että yritysten hallinnollinen taakka ei hallituskauden aikana kasva.

Etlan selvityksen mukaan sääntelyn keventäminen saattaisi tuoda hyötyjä kaikille yrityksille kokoluokasta riippumatta. Erityisesti keskisuuret yritykset, joissa on vahvaa kasvupotentiaalia ja ovat voimakkaasti kasvuhakuisia, voisivat hyötyä sääntelyn keventämisestä.⁶⁵

Yritysten hallinnollisen taakan ja tarpeettoman raskaan ja yksityiskohtaisen sääntelyn vähentämistä tulee johdonmukaisesti jatkaa, sillä ne ovat keskeinen osa kasvuun ja yrittäjyyteen kannustavaa, mahdollistavaa sääntely-ympäristöä. Työtä tulee tehdä poikkihallinnollisesti ja tiiviissä yhteistyössä sidosryhmien kanssa, ja se koskee niin kansallista kuin EU-tason sääntelyä. EU-komission kilpailukykykompassissa

64 Innovatiiviset julkiset hankinnat tarkoittavat uuden tai merkittävästi parannetun tavaran tai palvelun hankintaa, jolla pyritään parantamaan julkisen palvelun tuottavuutta, laatua, kestävyyttä ja vaikuttavuutta.

65 Laurikka (2025): Mikä jarruttaa suomalaisten yritysten kasvua? Elinkeinoelämän tutkimuslaitos ETLA.

yri­tysten sääntelyä pyritään vähentämään 25 prosenttia ja pk-yri­tysten 35 prosenttia. Tämä saavutetaan muun muassa yksinkertaistamalla ja yhdenmu­kaistamalla EU:n laajuisia oikeudellisia sääntöjä sekä helpottamalla lupa- ja raportointivaatimuksia.⁶⁶

Toimiva kilpailu koti- ja sisämarkkinoilla puolestaan auttaa elinkeinoelämää uusiutumaan ja tehostamaan toimintaansa parantaen siten myös kansainvälistä kilpailukykyä. Toimivalla kilpailulla on myönteinen merkitys myös Suomen ja EU:n kilpailukyvyllä. Yritykset, jotka kilpailevat tehokkaasti kotimarkkinoillaan, ovat valmiimpia kohtaamaan kilpailun myös globaaleilla markkinoilla.

Kasvupolitiikan valinnat edellyttävät tietoa kohteeksi valituista yrityksistä. Muuttuvat kasvupolitiikan painotukset haastavat tilastojen ja tutkimusten kautta saatavaa tietoa sekä politiikkavalintojen tekemistä. Keskisuuriin ja midcap-yrityksiin kohdistuvaa tutkimustietoa on käytettävissä niukalti, sillä kasvun haasteita ei yleensä tarkastella yrityskoon mukaan, vaan ennemminkin toimintaympäristön näkökulmasta. Poliitiikkavalintojen tekemistä haastaa se, että kohdejoukon ominaisuuksista ja herkkyydestä reagoida erilaisiin toimiin tiedetään vain vähän.

Päätelmiä: Julkisella sektorilla on monenlaisia keinoja vaikuttaa välillisesti toimintaympäristön kautta yritysten kasvuun ja uudistumiseen. Vaikuttavat politiikkavalinnat edellyttävät tietoa ja kokemusta niiden soveltamiseksi.

Julkiset hankinnat vuosittain ovat volyymiltään merkittävät ja tarjoavat yrityksille liiketoiminnan kasvattamiseen mahdollisuuksia. Keskisuuret yritykset yltyvät kapasiteetiltaan ja toimitusvarmuudeltaan pieniä yrityksiä helpommin julkisien hankintojen toimittajiksi. Markkinat tarjoavat kuitenkin mahdollisuuksia kaikenkokoisille yrityksille. Yrittäjyyden ja kasvun kynnyksiä pyritään hallitusohjelman mukaisesti helpottamaan vähemmällä sääntelyllä ja byrokratialla.

Toimiva kilpailu koti- ja sisämarkkinoilla auttaa elinkeinoelämää uusiutumaan ja tehostamaan toimintaansa parantaen siten myös kansainvälistä kilpailukykyä. Toimiva kilpailu parantaa osaltaan suomalaisten yritysten kilpailukykyä ja mahdollisuuksia menestyä myös kovan kilpailun kansainvälisillä markkinoilla.

---

66 European Union: A Competitiveness Compass for the EU, 2025

4 Ohjelman toimenpide-esitykset

Keskisuurten yritysten kasvuun vaikuttavat monet yrityksen sisäiset tekijät kuten omistajien kasvuhaluus. Julkinen sektori voi tukea kasvuhakuisten yritysten uudistumista, kasvua ja kansainvälistymistä esimerkiksi julkisella rahoituksella ja yrityspalveluilla. Julkista tukea tai palveluja on mahdollista kohdistaa yritysten koon, verkostojen/ekosysteemin, toimialojen tai erilaisten teemojen tai missioiden mukaisesti. Julkinen sektori voi mahdollistaa kasvua myös vaikuttamalla välillisesti yritysten ulkoiseen toimintaympäristöön. Keskeisiä keinoja tässä ovat esimerkiksi sääntely, verotus ja koulutus. Nämä edellä mainitut keinot kohdistuvat laajasti erilaisiin yrityksiin.

Kasvuyrittäjyyden ohjelma koostuu useista toisiaan täydentävistä tavoitteista ja toimenpiteistä. Ei ole olemassa yhtä toimenpidettä, jolla voitaisiin ratkaista yritysten kasvun haasteet. Osa ehdotetuista toimista on kohdennettuja ja osa vaikuttaa yleisesti kasvuyrityksiin tai sellaiseksi aikoviin. Osa toimista tukee yritysten kasvua pidemmällä aikavälillä (toimintaympäristö) ja osa lyhyemmällä aikavälillä (muun muassa TEM:n hallinnonalan toimet). Seuraavassa on esitetty Kasvuyrittäjyyden ohjelman toimenpide-esitykset sekä niiden vastuutaho tai -tahot, mukaan lukien muut osallistuvat tahot sulkeissa.

4.1 Kasvuhaluista kasvukykyyn - tuetaan yritysten kasvua ja uudistumista

1. Vauhditetaan Mittelstand-yritysten tai sellaiseksi aikovien kasvua siten, että uudistuminen ja kansainvälistyminen ovat yhä useamman yrityksen kasvun ajuri.
  - a) TEM-toimijoista Business Finland, Finnvera ja ELY-keskukset kehittävät asiakkuusyhteistyön malleja sekä toteuttavat yhteistyössä kasvua aktivoivan Mittelstand-kampanjan (ml. pienet yritykset). Kampanjassa tunnistetaan mm. yritysten viennin kasvuun liittyviä uusia palvelutarpeita ja tarjotaan yritykselle parhaiten sopivia kansainvälistymispalveluita. Asiakkaat ohjataan yhteisen CRM:n

- kautta sopivalle palvelutarjoajalle. Tesi tukee Mittelstand-kampanjaa analyysitoiminnallaan. Mittelstand-aktiivoinnissa tehdään yhteistyötä kuntien elinkeinotoimien/kehitysyhtiöiden kanssa. TEM, UM, BF, FV, ELY:t ja Tesi sekä kuntien elinkeinotoimet/kehitysyhtiöt
- b) Vastataan Mittelstand-yritysten osaamis- ja työvoimatarpeisiin mm. vahvistamalla yhteistyötä oppilaitosten kanssa ja tukemalla yritysten kyvykkyyksiä tekoälyn ja automatisaation hyödyntämisessä. TEM ja BF, korkeakoulut, VTT, kuntien elinkeinotoimet/kehitysyhtiöt

2. Kannustetaan yrityksiä - erityisesti keskisuuria – rohkeampaan uudistumiseen TKI-toimilla.
- a) Laajennetaan T&K-työtä tekevien yritysten määrää T&K-verokannustimien keinoin. TEM, TEM-toimijat, kuntien elinkeinotoimet/kehitysyhtiöt, yrittäjä- ja elinkeinojärjestöt (VM ja Verohallinto)
- b) Keskisuurten yritysten verkosto/ekosysteemiyhteistyön lisäämiseksi Business Finland toteuttaa ja kehittää edelleen keskisuurille yrityksille suunnattuja haastajayritykset -kilpailuja, jotka tukevat laajasti keskisuurten yritysten ja verkostojen kasvutarpeita. Tämän lisäksi keskisuuria yrityksiä kannustetaan osallistumaan ekosysteemeihin sekä kehitetään matalan kynnyksen yhteistyömuotoja tutkimusorganisaatioiden ja keskisuurten yritysten välillä. BF, TEM, ELY-keskukset, kuntien elinkeinotoimet/kehitysyhtiöt
3. Kohdennetaan T&K-tuet entistä painokkaammin kasvuyrityksille sekä korkean innovaatiokyvykkyyden tai -potentiaalin yrityksille.

Otetaan huomioon T&K-rahoituksessa paremmin kaikki kansainväliselle kilpailulle altistuvat alat sekä kasvuhakuisten yritysten laaja-alainen tuottavuuden parantuminen. Sidotaan tuet useammin yhteistyövelvoitteeseen muiden organisaatioiden kanssa tiedon siirtymisen ja tuottavuuden lisäämiseksi. Resursseja tulee kohdentaa erityisesti liiketoiminta- ja innovaatioekosysteemeihin ja niissä toimivien yritysten T&K-hankkeiden tukemiseen sekä muiden lupaavien kasvuyritysten T&K-hankkeisiin. Lisäksi tulee ottaa huomioon tarve lisätä panostuksia aineettomaan pääomaan. TEM ja TEM-toimijat.

4. Lisätään digitalisaation, datan, tekoälyn sekä suurteho- ja kvanttilaskennan hyödyntämistä kasvun mahdollistajina.
  - a) Vahvistetaan pk-yritysten valmiuksia, erityisesti palvelu- ja kaupan aloilla ottaa käyttöön em. teknologioita ja soveltaa niitä liiketoiminnassaan. Hyödynnetään myös PPP-yhteistyötä yritysten kasvun, kansainvälistymisen sekä ulkomaankaupan kiihdyttämisessä sekä valmiuksien rakentamisessa mm. koulutuksen ja vertaissparrauksen keinoin. TEM, TEM-toimijat, OKM (elinkeino- ja yrittäjäjärjestöt)
  - b) Vauhditetaan tekoälyn käyttöönottoa yrityksissä fokusoiduilla toimenpiteillä, kuten esimerkiksi tekoälyn hyödyntämisen lisäämisellä yritysten tuotekehityksessä. VTT, BF

Jo käynnissä olevat toimenpiteet:

- c) Datatalouden kasvuohjelma vahvistaa yritysten valmiuksia hyödyntää dataa liiketoiminnan sekä tuotteiden ja palveluiden kehittämisessä. TEM
  - d) Kvanttistrategia edistää kasvu- ja pk-yritysten mahdollisuuksia hyödyntää kvanttilaskentaa tuotekehityksessä ja muussa liiketoiminnan uudistamisessa. TEM
5. Huolehditaan innovaatorahoituksen tasosta, jotta kyetään varmistamaan, että mm. lisääntyvä T&K-toiminta johtaa innovaatioihin ja kansainväliseen liiketoimintaan ja sen kasvuun.

Arvioidaan innovaatorahoituksen tilanne (mm. BF, ELY) ottaen huomioon valtion T&K-rahoitukseen tekemät ja tulevat lisäykset. Innovaatorahoitusta voidaan hyödyntää mm. kaupallistamisen ja markkinoille menon edistämiseen liittyviin erilaisiin toimenpiteisiin. TEM, BF, ELY:t

6. Nopeutetaan ja lisätään tutkimustulosten ja osaamisen siirtoa sekä yhtenäistetään siirtoihin liittyviä käytäntöjä ja juridiikkaa uuden tutkimuspohjaisen yritystoiminnan kasvattamiseksi.
- a) Korkeakoulusektorin yhteistyötä TKI-toiminnassa on lisättävä ja korkeakouluja tulee kannustaa yritys yhteistyöhön. Korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten osaaminen ja palvelut tehdään yrityksille näkyväksi ja helpommin lähestyttäväksi. OKM, TEM, VM, LVM, STM, YM ja MMM
  - b) Korkeakoulujen ja tutkijoiden kannustinjärjestelmiä tulee kehittää siten, että se kirittää yritys yhteistyötä sekä ideoiden ja keksintöjen aikaansaamista ja käytäntöön siirtämistä. Lisäksi korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten ammattimaiseen kaupallistamiseen ja yritys yhteistyön liittyvää osaamista tulee vahvistaa. Korkeakoulujen nk. kolmatta tehtävää - yhteiskunnallista vaikuttavuutta, jota tutkimus ja koulutus tukevat - tulee priorisoida. TEM, OKM, korkeakoulut, tutkimuslaitokset
  - c) Tutkimusorganisaatioiden (korkeakoulut ja tutkimuslaitokset) ja yhteiskunnan rajapintoihin liittyviä käytänteitä (esim. sopimusehdot ja -mallit) tulee yhtenäistää. Tavoitteena on nopeuttaa yhteistyön aloittamista ja sujuvoittamista sekä tulosten mahdollisimman laajaa hyödyntämistä yhteiskunnassa. Sopimusehtojen yhtenäistämisen osalta tulee ottaa huomioon eri keksintölait, tekijänoikeuslaki ja sopimusoikeus. TEM, OKM, korkeakoulut, tutkimuslaitokset

Korkeakoulukeksintölakia tulee uudistaa tavoitteena mahdollisimman laaja yhteensopivuus työsuhdekeksintölain kanssa ja tulosten mahdollisimman laaja hyödyntäminen yhteiskunnassa. TEM, OKM, korkeakoulut, tutkimuslaitokset

4.2 Terävöitetään kasvun rahoitusta

7. Terävöitetään TEM-toimijoiden kasvun rahoitusta ja tiivistetään yhteistyötä nopeasti kasvavien yritysten hankkeiden rahoituksessa sekä suunnataan rahoitusta nopeasti kasvaville yrityksille ja uusille toimialoille. Maksimoidaan kärkihankkeissa EU- ja yksityisen rahoituksen määrä, kansainvälistyminen ja vienti sekä mahdollistetaan yritysten kasvaminen Suomessa merkittäviin kokoluokkiin.
  - a) Finnvera kasvattaa riskinottoa kohdennetusti kasvun, kansainvälistymisen ja teknologisen kehityksen vauhdittamiseksi. Selvitetään pääomalainan tai siihen rinnastettavan rahoitusratkaisun mahdollista käyttöönottoa. TEM, FV
  - b) Selvitetään yhdessä muiden rahoittajien kanssa Finnveran mahdollisuutta riskinoton lisäämiseen keskeisten verrokkimaiden tasolle pk-yrityksiä koskevilla markkinapuutealueilla, jotka johtuvat mm. finanssisääntelystä (mm. suora luotonanto pk-yrityksille). TEM, FV
  - c) Selvitetään komissiolta mahdollisuutta rahoittaa laajemmin lyhyen maksuajan kauppoja myös vientiluotoilla silloin, kun yksityistä tarjoamaa ei ole käytettävissä. Tällöin suomalaisilla viejillä olisi käytössään laajasti viennin asiakasrahoituksen eri instrumentteja. TEM, FV
  - d) TEM-toimijat ottavat paremmin ja koordinoitummin EU:n rahoitusvälineet haltuun sekä aktivoivat pk-yrityksiä niiden käyttöönotossa yhdessä kuntien elinkeinotoimien/kehitysyhtiöiden kanssa. Vahvistetaan yhteistä EU-rahoitusneuvontaa sekä tehdään instrumentit tunnetuksi ja aktivoidaan niiden käyttöä yhdessä sidosryhmien kanssa. TEM, TEM-toimijat (kuntien elinkeinotoimet/kehitysyhtiöt)
  - e) Vahvistetaan InvestEU:n ja sen seuraajien mahdollisuuksia rahoittaa kasvuyrityksiä. InvestEU:n rahoitustakausten osuutta tulee kasvattaa merkittävästi, jotta voidaan luoda riittävä yksityisen rahoituksen vipuvaikutus. InvestEU:n kaltaista rahoitusmallia tulisi hyödyntää laajemmin pääomasijoituksiin, erityisesti alkaviin ja skaalausvaiheen yrityksiin riskirahoituksen saatavuuden parantamiseksi sekä innovaatioiden kehittämisen ja edelleen kasvun mahdollistamiseksi. TEM ja TEM-toimijat

Jo käynnissä olevat toimenpiteet:

- f) Vahvistetaan kasvavien yritysten ja uusien toimialojen rahoitusmahdollisuuksia mm. Tesi:n uudistuksella (ml. uusi sijoitusstrategia), joka lisää yhdessä yksityisten sijoittajien kanssa nopeasti kasvavien ja uusien toimialojen oman pääoman ehtoista rahoitusta. TEM, Tesi
- g) Lisätään Tesi:n strategian mukaisesti kansainvälisten pääomasijoittajien kiinnostusta sijoittaa suomalaisiin pääsijoitusrahastoihin kasvattamalla pääomarahastojen kokoa kansainvälisesti merkittävään kokoluokkaa muun muassa lisäämällä kansainvälisten sijoittajien tietoa Suomen markkinoista ja tukemalla rahastojen kansainvälistä varainkeruuta. Tesi, Pääomasijoittajat ry, TEM
- h) Lisätään TEM-toimijoiden yhteistä strategista näkemystä kasvun aloista ja mahdollisuuksista sekä tiivistetään hallinnonalan toimijoiden välistä yhteistyötä osana TEM:n omistaja- ja tulosohjauksen kokonaisvaltaisempaa uudistusta. TEM ja TEM-toimijat
- i) Hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti laajennetaan erityisesti pk-yritysten mahdollisuuksia kansainvälistymiseen hyödyntämällä aktiivisesti kansainvälisissä infrastruktuurihankkeissa EPC+ F-toimintamallia. BF ja Finnvera rakentavat yhdessä yhteistyösuhteita maailman johtaviin EPC-yrityksiin, valitsevat suomalaisille yrityksille sopivia EPC-yritysten toteuttamia rakennushankkeita ja auttavat suomalaisia yrityksiä osallistumaan näiden hankkeiden alihankintojen kilpailutuksiin tarjoamalla vienninrahoitusta. BF ja FV

8. Monipuolistetaan kasvun rahoitusta.

- a) Selvitetään kommandiittiyhtiömuotoisiin rahastoihin liittyvät verotukselliset epävarmuudet ja muut käytänteet, jotka estävät/haittaavat ulkomaalaisten sijoituksia rahastoihin sekä suoria sijoituksia alkuvaiheen startup-yrityksiin. VM, Verohallinto
- b) Kasvatetaan pääomarahastojen kokoa ja mahdollistetaan suuremmat rahoituskierrokset poistamalla esteitä pääomarahoituksen keräämiseltä. TEM, VM, Tesi, Pääomasijoittajat
- c) Jatkokehitetään muun muassa julkisten ja yksityisten instituutiosijoitusten yhteisrahastoja esimerkiksi kehittämällä edelleen KRR-mallia. Tesi, TEM

4.3 Parannetaan yrityspalveluketjujen toimivuutta uudistamisen, kasvun ja kansainvälistymisen vauhdittamiseksi

9. Huolehditaan, että tulevilla elinvoimakeskuksilla on tarvittavat resurssit edistää kasvuhakuisten yritysten kasvukyvykkyyttä, T&K-toimia ja kansainvälistymistä kaikilla alueilla yritysten kasvu- ja kansainvälistymispolun alussa Team Finland -toimijoiden työnjaon mukaisesti.
  - a) Tuleville elinvoimakeskuksille valmistellaan rahoitusmekanismi, jolla edistetään pk-yritysten T&K-toimintaa. Elinvoimakeskusten kansallisella T&K-rahoituksella tuettaisiin erityisesti kotimarkkinoilla vielä pääosin toimivien, innovaatio- ja kansainvälistymispotentiaalia omaavien pk-yritysten, jotka eivät vielä ole BF:n kohderyhmää, uutta luovaa ja tavoitteellista T&K-toimintaa erityisesti puhtaan siirtymän ja digitalisaation edistämiseksi. TEM, ELY-keskukset
  - b) Tulevat elinvoimakeskukset tekevät tiivistä yhteistyötä koko toiminta-alueensa toimijoiden kanssa ja luovat alueille yhtenäisen TKI-toiminnan edistämisen, kasvuyrittäjyyden ja kansainvälistymisen toimintamallin (tulevat kasvupalvelut) sekä tukevat niitä mm neuvonnan, sparrauksen ja asiantuntijapalveluiden keinoin. ELY:t, TEM, MMM, kuntien elinkeinotoimet, kehitysyhtiöt, työllisyysalueet, maakuntaliitot, kauppakamarit, ja yrittäjäjärjestöt sekä oppilaitokset
  - c) Kehitetään asiakaslähtöisiä digitaalisia kasvu-, uudistumis- ja kansainvälistymispalveluita kansainvälistymisen alkuvaiheessa olevien yritysten tarpeisiin. ELY:t, kuntien elinkeinopalvelut

10. Kehitetään kasvuyritysten kansainvälistymispalveluita siten, että Team Finland-rahoitus- ja palvelupolku (maa)kunnasta maailmalle on katkeamaton.
  - a) Varmistetaan Business Finlandilta ulkoministeriöön siirtyvien kansainvälistymispalveluiden katkeamaton tarjonta yrityksille. Varmistetaan, että kasvupolku innovaatioista kansainvälistymiseen on sujuva. UM, TEM, BF
  - b) Alueelliset toimijat kehittävät asiakkuusyhteistyötään pk-yritysten vienninedistämis- ja kansainvälistymispalveluissa (mm. vientimahdollisuuksien kartoittaminen, markkinaselvitykset, kansainvälistymisen suunnittelu ja markkinoiden avaaminen).

Kytetään kunnalliset elinkeino- ja elinvoimapalvelut kansainvälistyvien kasvuyritysten saumattomaan palvelupolkuun osana elinvoimakeskusten kasvupalveluiden kehittämistyötä. TEM, ELY:t, kuntien elinkeinotoimet, kehitysyhtiöt (elinkeino- ja yrittäjäjärjestöt)

- c) Mahdollistetaan maksulliset kansainvälistymispalvelut. UM, TEM

4.4 Vastataan kasvuyritysten osaamistarpeisiin

11. Kannustetaan kasvuyrityksiä ja työnantajia kehittämään jo työmarkkinoilla olevien osaamista kasvukyvykkyyden nostamiseksi.

Vahvistetaan rahoitusta yritysten vienti-, uudistumis- ja kasvukyvykkyyttä lisäävään osaamisen kehittämiseen huomioiden erityisesti pk-yritysten johdon ja avainhenkilöiden erityistarpeet sekä osaamisen tunnistamisen edellytykset. Hyödynnetään mm. EU:n alue- ja rakennepoliitikan rahastojen rahoitusta. TEM, ELY-keskukset, Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus Jotpa, OKM

12. Selvitetään kasvuyritysten avainhenkilöiden verokannusteita: optiot ja osakekannustimet.

Selvitetään mahdollisuutta muuttaa kasvuyritysten avainhenkilöiden optio- ja osakekannustimien verotusta avainhenkilöiden ja johdon sitouttamiseksi. Selvitetään erityisesti verotusta optio-oikeudella merkityn osakkeen myynnin yhteydessä. VM

13. Huolehditaan kasvuyritysten osaamistarpeisiin vastaamisesta sekä osaavan työvoiman saatavuudesta.

Jo käynnissä olevat toimenpiteet:

- a) Huolehditaan ammatillisen koulutuksen ja ammatillisen koulutuksen tutkintojen perusteiden työelämävastaavuudesta sekä riittävästä yrittäjyysopinnoista. Varmistetaan, että alueellista ja toimialakohtaista mukaan lukien ammattikohtaista ennakkointietoa ja yritysten osaamistarvetietoa on koottuna ja hyödynnettävissä tutkintojen perusteiden sisältöjen uudistamiseksi, koulutustarjonnan kehittämiseksi ja suuntaamiseksi sekä opiskelupaikkojen allokoimiseksi. OKM, Opetushallitus (TEM, kunnat/työllisyysalueet)

- b) Lisätään hallitusohjelman mukaisesti korkeakoulupaikkoja sekä siirretään tutkintojen painopistettä vähitellen ammatillisesta koulutuksesta korkeakoulutukseen huolehtien samalla riittävästä ammatillisen koulutuksen volyymista. Suunnataan korkeakoulutason opetusta siten, että se täyttää erityisesti (T&K-intensiivisten) kasvu- ja vientialojen tarpeet. OKM, Opetushallitus (TEM, kunnat/työllisyysalueet)
- c) Lisätään alueellista ja ammatillista työvoiman liikkuvuutta ja työvoiman saatavuutta mm. kehittämällä jatkuvan oppimisen ja tutkintoa pienempien osaamiskokonaisuuksien tarjontaa. Lisätään työvoiman tarjontaa aikuiskoulutuksen ja tarkkaan kohdennetun ja rajatun työperäisen maahanmuuton keinon. Kunnat/työllisyysalueet, OKM, Opetushallitus, TEM, ELY-keskukset, VM

14. Tehdään Suomesta houkuttelevampi maa tehdä työtä ja investoida.

- a) Vahvistetaan Suomen brändiä työntekomaana kansainvälisille huippuosajille, markkinoidaan Suomea hyvänä paikkana tehdä työtä ja elää sekä houkuttelee investointeja. TEM, BF, OKM, UM, STM
- b) Huolehditaan, että työnantajille on tarjolla valtion ja kuntien yhdessä tarjoama saumaton kansainvälisen rekrytoinnin palvelujärjestelmä. Kuntien työllisyysalueiden TE-palveluissa ja valtion Work in Finlandin tuottamana on tarjolla yrityksille laadukasta neuvontaa tehokkaasti toteutettuna. Kunnat/työllisyysalueet. Business Finland, ELY-keskukset, TEM

4.5 Muut toimenpiteet

15. Mahdollistetaan kasvua ja innovaatioita julkisilla hankinnoilla.

- a) Hyödynnetään julkisia hankintoja kanavana kasvulle ja innovaatiolle. Huolehditaan julkisia hankintoja tarjoavien tahojen insentiiveistä tarjota julkisia ja innovatiivisia hankintoja. TEM ja kaikki ministeriöt sekä hallinnonalat, VM, kunnat, hyvinvointialueet.
- b) Lisätään hankintayksiköiden ja pk-yritysten hankintaosaamista. Tarkistetaan hankintayksiköiden käytännöt IPR-oikeuksien osalta niin, että ei vaadita IPR-oikeuksia tarpeettomasti hankintayksiköille. TEM ja kaikki ministeriöt ja hallinnonalat, VM, kunnat, hyvinvointialueet.

16. Vähennetään sääntelyä ja poistetaan tarpeetonta kasvua estävää sääntelyä.

- a) Valmistellaan ylivaalikautinen, poikkihallinnollinen toimintamalli yritysten hallinnollisen taakan keventämiseksi sekä tarpeettoman, raskaan ja yksityiskohtaisen yrityssääntelyn vähentämiseksi. TEM, muut ministeriöt

Jo käynnissä olevat toimenpiteet:

- b) Yksi sisään, yksi ulos -periaatteen käyttöönotto koko valtioneuvostossa. Seurataan sääntelytaakan tason kehitystä hallituksen esityksissä. Toimenpiteen avulla tavoitellaan yritysten hallinnollisen taakan keventämistä. TEM
- c) Tavoite purkaa vähintään 300 yrityksiä ja kansalaisia haittaavaa normia. Normi ymmärretään tässä laajasti, pitäen sisällään kaikenlaisia yrityksiä tai kansalaisia rajoittavia viranomaistoimia. TEM
- d) Tarkkaillaan EU-sääntelystä yrityksille aiheutuvaa taakkaa. Pidetään yllä raskaimpien EU-säädösten listaa. Vaikutetaan komission norminpurkutyöhön EU-tasolla. TEM

17. Vahvistetaan tietopohjaa ja parannetaan tilannekuvaa kasvuyrityksistä.

- a) Tietopohjaa kasvuyrityksistä, erityisesti keskisuurista ja midcap-yrityksistä, tulee kehittää edelleen. Yritysten tilannetta tulee tarkastella säännöllisesti tilasto- ja kyselytutkimusindikaattoreilla. Hyödynnetään kyselytutkimusten (muun muassa Pk-yritysbarometri, Tesi:n Kasvuyrityspulssi) dataa kasvuun liittyvien tekijöiden analysoimiseksi. TEM
- b) Yritysten omistusrakenteet ja muutokset tulee ottaa pysyvästi tilastoinnin piiriin. Tilastoinnin ja seurannan tulee kattaa yrityskaupat, muutokset omistusrakenteessa sekä eri omistustyypit.

5 Kasvuyrittäjyyden ohjelman seuranta

Kasvuyrittäjyyden ohjelman toteutumista seurataan seuraavilla indikaattoreilla: Useimpien indikaattoreiden lähteenä on Tilastokeskuksen yritystietopalvelu/kasvu-yritykset-tilastot sekä erilaiset kyselytutkimukset, kuten PK-yritysbarometri ja Tesi:n Kasvuyrityspulssi.

Ohjelman seurantaindikaattorit:

1. Kasvuyritysten määrä päätoimialoittain
2. Kasvuyritysten henkilöstön lisäys edellisestä vuodesta päätoimialoittain
3. Kasvuyritysten liikevaihdon lisäys edellisestä vuodesta yhteensä
4. Kasvuyritysten määrä yrityksen henkilöstön suuruusluokan mukaan
5. Kasvuyritysten määrä yrityksen liikevaihdon suuruusluokan mukaan
6. Kasvuyritysten henkilöstön lisäys edellisestä vuodesta yrityksen henkilöstön suuruusluokan mukaan
7. Kasvuhakuisuus PK-yritysbarometrin ja Tesi:n Kasvuyrityspulssin mukaan
8. Kasvuyritysten osuus yrityskannasta, vähintään 10 henkeä työllistävät yritykset
9. Kasvuyritysten henkilöstön osuus yritysten henkilöstöstä, vähintään 10 henkeä työllistävät yritykset
10. Kasvuyritysten siirtymät yrityskokoluokittain
11. Kasvuyritysten viennin arvon kehitys yrityskokoluokittain
12. Kasvuyritysten T&K- ja innovaatiotoiminnan menojen kehitys yrityskokoluokittain

Lisäksi erillisessä prosessissa määritellään TEM-toimijoille mittarit tulos- ja omistajaohjaukseen.

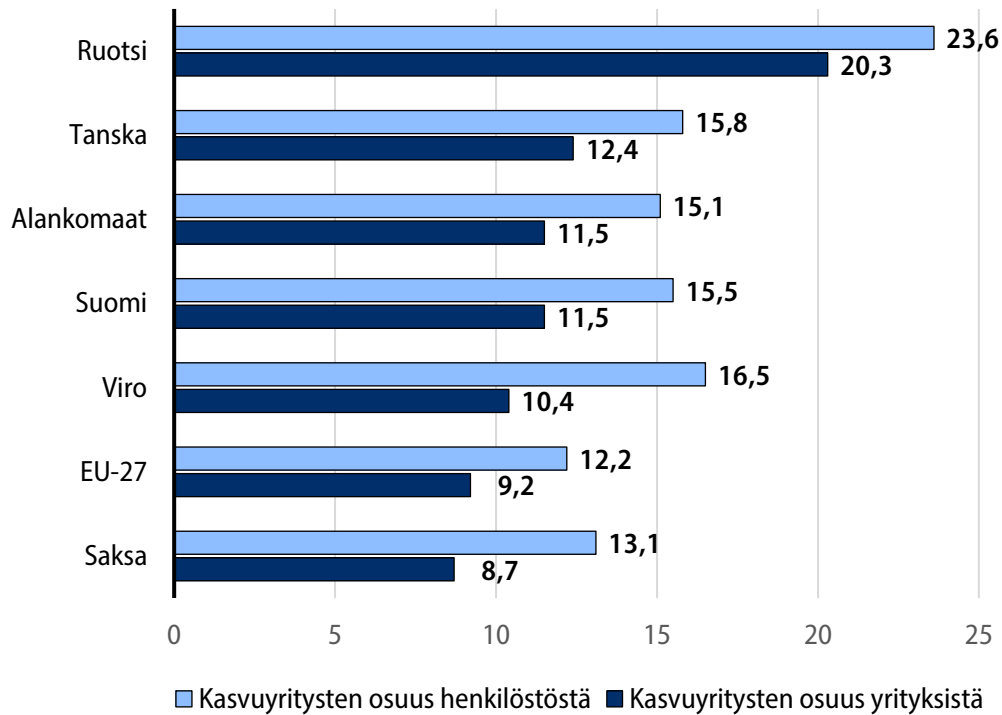
- Esimerkiksi rahoituksen ja palveluiden ohjautuminen kasvu- ja Mittelstand-yrityksille.

Liite: Kasvuyrityskatsaus

Kasvuyrittäjyyden ohjelman toimenpiteiden lähtökohdaksi laadittiin kasvuyrityksistä katsaus, jossa tarkastellaan vuosina 2014–2023 tapahtunutta kehitystä kasvuyritysten määrässä ja työllisyydessä kasvukauden aikana muun muassa toimialoittain ja yrityksen iän suhteen. **Kasvuyritykseksi on määritelty yritys, joka 3-vuotisen kasvujakson alussa työllisti vähintään 10 henkeä, ja jonka henkilöstömäärä kasvoi keskimäärin vähintään 10 prosenttia vuodessa.** Kasvuyrityksiä tarkastellaan tarkemmin tuoreimpien vuosien eli 2021–2023 osalta. Tätä vanhempien tilastojen laadintamenetelmä on siinä määrin poikkeava, etteivät tulokset ole vertailukelpoisia pidemmissä aikasarjoissa.

1. Kasvuyritysten osuus yrityksistä ja henkilöstöstä: kansainvälinen vertailu
  - Suomessa kasvuyritysten merkitys on yritysrakenteen sekä henkilöstöosuuden suhteen jokseenkin verrokkimaiden tasolla ja selvästi suurempi kuin EU maissa keskimäärin (ks. Liitekuvio 1).
  - Tyypillisesti kasvuyritysten osuus yritysten henkilöstöstä on suurempi kuin osuus yrityskannasta. Kasvuyritykset ovat siis osuuttaan merkittävämpiä työllistäjiä.
  - Vuonna 2022 kasvuyrityksiä oli Suomessa 11,5 prosenttia yrityskannasta, kun EU:n keskiarvo jäi hieman yli 9 prosenttiin. Verrokkimaista Tanskassa kasvuyrityksiä oli yrityskantaan suhteutettuna hieman Suomea enemmän, Virossa puolestaan vähemmän, ja Alankomaiden suhteen olimme samalla tasolla.
  - Suomessa kasvuyritysten henkilöstön osuus koko yrityskannan henkilöstöstä oli 15,5 prosenttia, suurin piirtein samaa luokkaa kuin Virossa, Alankomaissa ja Tanskassa.
  - Ruotsissa kasvuyritysten rooli yrityskentässä oli niin yritysrakenteen kuin kokonaistyöllistävyyden näkökulmista selvästi muita maita vahvempi.
  - Saksassa kasvuyritysten osuus yrityskannasta oli verrattain pieni, alle EU:n keskiarvon, mutta työllistävyyden osalta osuus oli korkeampi kuin EU:ssa keskimäärin.

Liitekuvio 1. Kasvuyritysten osuus yrityksistä ja henkilöstöstä Suomessa ja keskeisissä verrokkeissa, vähintään 10 henkilöä työllistävät yritykset

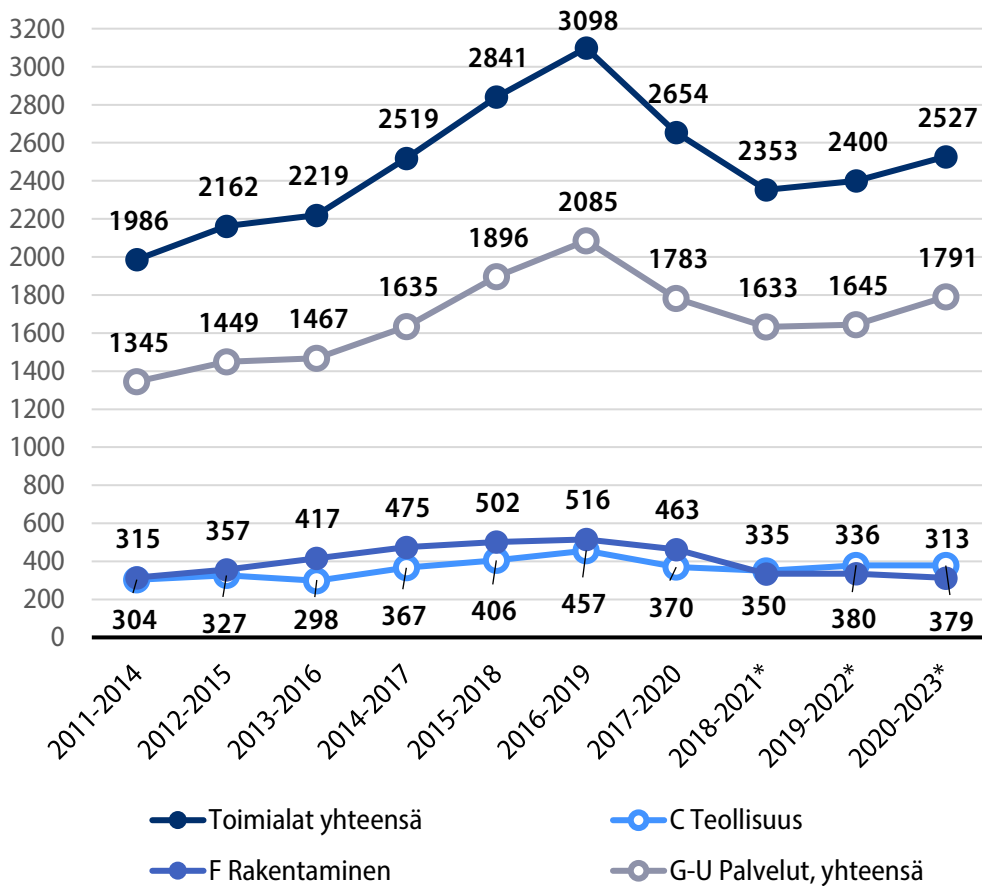
Lähde: Eurostat, yritystietokanta

2. Kasvuyritysten määrän ja työllistävyyden kehitys keskeisillä toimialoilla

- Kasvuyritysten määrä heijastelee kohtuullisen hyvin bkt:n kehityssuuntia, lähinnä ainoana poikkeuksena kasvuyritysten määrän kasvu vuonna 2023 (+ 5 %) bkt:n volyymin laskusta (-1,2 %) huolimatta. 2010-luvun alkupuolen taantuman jälkeen kasvuyritysten määrä oli kasvu-uralla aina koronaa edeltävään vuoteen eli 2019 asti (Liitekuvio 2).
- Kasvuyritysten määrässä tapahtui suotuisaa kasvua kaikilla toimialoilla vuosina 2014–2019. Tuona aikana määrä nousi alle 2000 yrityksestä lähes 3100 yritykseen. Tämän jälkeen koronavuosina 2020 ja 2021 kasvuyrittäjyys hiipui nopeasti alle 2400 yrityksen tasolle, jonka jälkeen se on kääntynyt uudelleen nousuun. Vuonna 2023 kasvuyrityksiä oli 2527.

- Palvelualan kasvuyritysten määrän kehitys vaikuttaa eniten siihen, miten kasvuyritysten lukumäärä ja henkilöstömäärä kehittyvät. Vuonna 2023 kasvuyrityksistä palveluyrityksiä oli 1791. Tämä oli 70,9 % kaikista kasvuyrityksistä. Teollisuusyritysten osuus oli 15,0 % (379) ja rakennusalan 12,4 % (313). Loput 1,7 % kasvuyrityksistä kuului muille toimialoille.
- Kasvuyritykset työllistivät vuonna 2023 yhteensä lähes 194 700 henkeä. Tämä oli 7,4 prosenttia työllisistä. Ennen pandemiaa vuonna 2019 kasvuyritysten henkilöstömäärä oli yli 244 000. Vuosina 2019–2021 eli ennen uutta nousua kasvuyritysten henkilöstö kutistui 24 %.
- Vuonna 2021 kasvuyritykset työllistivät lähes 77 900 henkeä enemmän kuin 3-vuotisen kasvukautensa alussa. Henkilöstömäärä kasvoi tätä suotuisammin niin vuonna 2022 (80 500 henkeä) kuin vuonna 2023 (lähes 88 000 henkeä).
- Kasvuyritysten määrä taantui vuosina 2019–2021 lähes kaikilla päätoimialoilla. Yritysten määrä sekä myös niiden henkilöstö kasvoivat kyseisenä aikana vain aloilla 'rahoitus- ja vakuutus toiminta ja kiinteistöalan toiminta' (toi 64–68) ja 'muut palvelut' (toi 90–96). Vuosina 2021–2023 kasvuyritysten määrä on kasvanut suopeasti (selvästi yli 10 %) seuraavilla toimialoilla: 'kuljetus ja varastointi', 'hallinto- ja tukipalvelutoiminta', 'majoitus- ja ravitsemistoiminta' sekä 'hallinto ja tukipalvelut'

Liitekuvio 2. Kasvuyritysten määrä vuosina 2014–2023 yhteensä ja keskeisillä toimialoilla

Lähde: Tilastokeskus, kasvuyritykset.

3. Kasvuyritysten määrän kehitys kasvun taustatekijän mukaan

- Kasvuyritykset kasvavat pääasiassa joko aidon kasvun kautta tai osana kotimaista tai ulkomaista konsernia. Vuonna 2023 kasvuyrityksistä 46 % kasvoi aidon eli orgaanisen, yhtiön sisäisen kasvun keinoin. Kyse on ilman yritysjärjestelyjä tai konsernin sisäisiä siirtoja tapahtuvasta kasvusta. Se perustuu esimerkiksi aiemman tuotevalikoiman markkinaosuuden kasvattamiseen ja/tai innovaatioiden lanseeraamiseen nykyisille tai kokonaan uusille markkinoille (ks. Liitetaulukko 1).

- Aidosti kasvaneita yrityksiä on tyypillisesti noin puolet kasvuyrityksistä, joskin tämä osuus on pienentynyt viime vuosina. Vastaavasti konserniin kuuluneiden kasvuyritysten osuus on noussut viime viiden vuoden aikana 10 %-yksiköllä määrän liikkuesssa 1000–1300 yrityksen välillä. Vuonna 2023 kotimainen konserni oli 826 kasvuyritysten taustalla. Ulkomaalaisomisteiseen konserniin kuului 425 yritystä. Yhteensä konserniin kuulumisen oli taustatekijänä puolella kasvuyrityksistä. Kotimaiseen konserniin kuulumisen on ollut vuodesta riippuen pääsääntöisesti 2–3 kertaa yleisempää kuin ulkomaalaiseen konserniin.
- Yritysjärjestelyt ovat kasvun taustatekijänä suhteellisen harvinaisia, osuuden jäädessä tarkasteluajanjaksolla joka vuonna alle 10 % tasolle. Vuonna 2023 yritysjärjestelyjen kautta kasvaneiden osuus kaikista kasvuyrityksistä oli 5 %.
- Jos kasvun kriteeriksi valitaan 10 % sijaan 20 %, kasvuyritysten määrä vuonna 2023 putoaa 2 400 yrityksestä alle tuhanteen. Samalla aidon kasvun osuus taustatekijänä laskee merkittävästi noin 40 % tasolle).

Liitetaulukko 1. Kasvuyritysten (henkilöstömäärä vähintään 10 kasvukauden alussa, keskimääräinen vuotuinen kasvu vähintään 10 % 3 vuoden ajan) määrä vuosina 2014–2023 kasvun taustatekijän mukaan

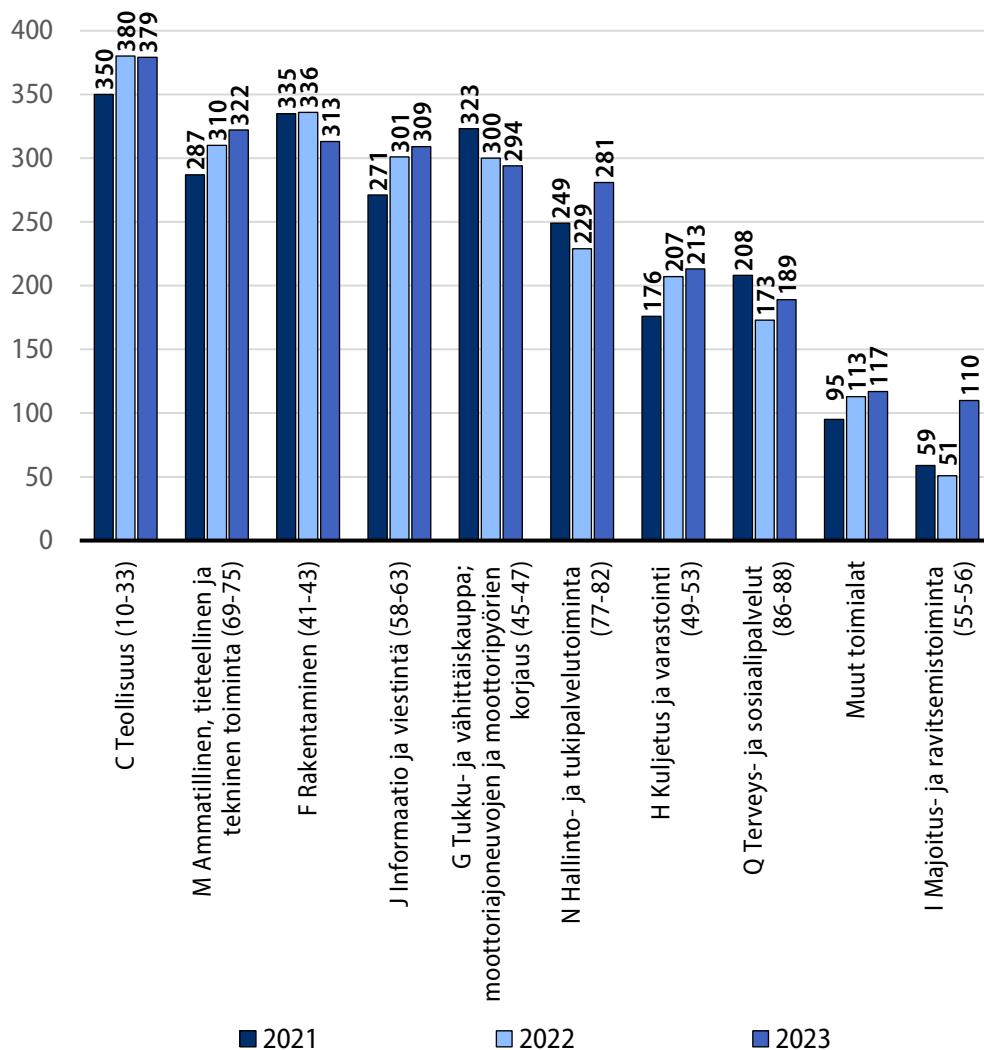
	2011– 2014	2012– 2015	2013– 2016	2014– 2017	2015– 2018	2016– 2019	2017– 2020	2018– 2021	2019– 2022	2020– 2023
Kasvuyritykset yhteensä	1986	2161	2221	2521	2841	3098	2654	2353	2400	2527
Yritysjärjestely	155	190	219	221	214	210	179	151	147	117
Kotimainen konserni	552	573	588	692	781	824	694	675	692	826
Ulkomaalaisomisteinen konserni	184	191	224	293	327	386	328	356	386	425
Konserniin liittyminen yhteensä	736	764	812	985	1108	1210	1022	1031	1078	1251
Aito kasvu	1095	1207	1190	1315	1519	1678	1453	1171	1175	1159

Lähde: Tilastokeskus, kasvuyritykset.

4. Kasvuyritysten määrän kehitys vuosina 2021–2023 suurimmilla päätoimialoilla

- Toimialoittain tarkasteltuna vuonna 2023 vähintään 300 kasvuyritystä oli teollisuudessa (eniten 379 kpl), ammatillisen, tieteellisen ja teknisen palvelun alalla, rakentamisessa sekä informaatio ja viestintä -alalla (Liitekuvio 3).
- Viimeaikaista eli vuosien 2021–2023 toimialoittaista kehitystä tarkasteltaessa havaitaan, että kasvuyritysten määrä nousi selvimmin teollisuudessa, ammatillisen, tieteellisen ja teknisen palvelun alalla, informaatio- ja viestintäalalla, hallinnossa ja tukipalveluissa, kuljetuksessa ja varastoinnissa sekä majoitus ja ravitsemisalalla. Sen sijaan kasvuyritysten määrä laski selvästi rakentamisessa, kaupan alalla, kiinteistöalan toiminnassa sekä sosiaali- ja terveystaloudessa. Vuosina 2021–2023 kasvuyritysten määrä nousi 7 % (+174 kpl). Tästä yli 90 % oli palvelusektorin yrityksiä.

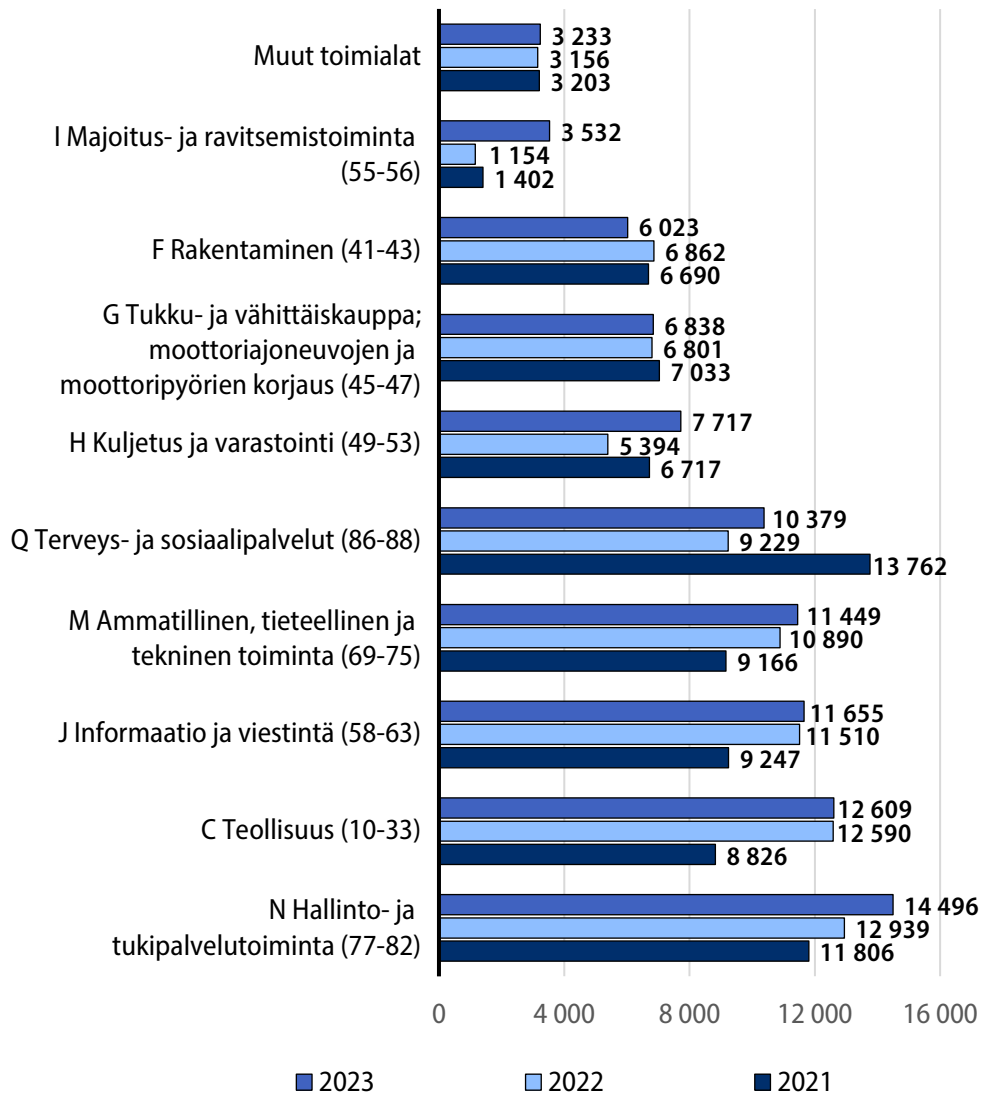
Liitekuvio 3. Kasvuyritysten määrä vuosina 2021–2023 suurimmilla päätoimialoilla

Lähde: Tilastokeskus, kasvuyritykset.

5. Kasvuyritysten henkilöstön lisäys 3-vuotisilla kasvukausilla vuosina 2021–2023 päätoimialoittain
- Vuosina 2021–2023 kaikilla toimialoilla kasvuyritysten henkilöstömäärä lisääntyi, paitsi terveys- ja sosiaalipalveluissa, rakentamisessa sekä tukku- ja vähittäiskaupassa (ks. Liitekuvio 4).
  - Kasvuyritysten henkilöstömäärän kehitys on ollut suureksi osaksi samansuuntaista kuin yritysten määrän kehitys. Niillä aloilla, joilla kasvuyritysten määrä kasvoi vuosina 2021–2023, myös henkilöstömäärä tyypillisesti nousi.
  - Vuonna 2023 kasvuyritysten henkilöstöään yli 10 000 työntekijällä 3-vuotisen kasvukauden aikana kasvattaneita päätoimialoja oli neljä, suurimpana hallinto- ja tukipalvelut, jossa henkilöstömäärä kasvoi lähes 14 500.
  - Suhteellisesti eniten kasvuyritysten henkilöstömäärä kasvoi vuosien 2021–2023 3-vuotisilla kasvujaksoilla teollisuudessa, lähes 43 prosenttia. Määrä laajeni myönteisesti myös informaatio- ja viestintäalalla (+26 %) sekä ammatillisessa, tieteellisessä ja teknisessä toiminnassa (+25 %).
  - Terveys- ja sosiaalipalvelujen kasvuyrityksissä kehitys oli heikointa: vuosina 2021–2023 heikkenivät sekä kasvuyritysten määrä (-9 %) että henkilöstömäärän lisäys (-25 %). Toisaalta esimerkiksi vuonna 2023 10 400 hengen lisäys yritysten henkilöstömäärässä (3-vuotisella kasvukaudella) on kuitenkin verrattain paljon. Rakennusalan heikentynyt tilanne näkyy selvästi vuoden 2023 kasvuyritysdataban.

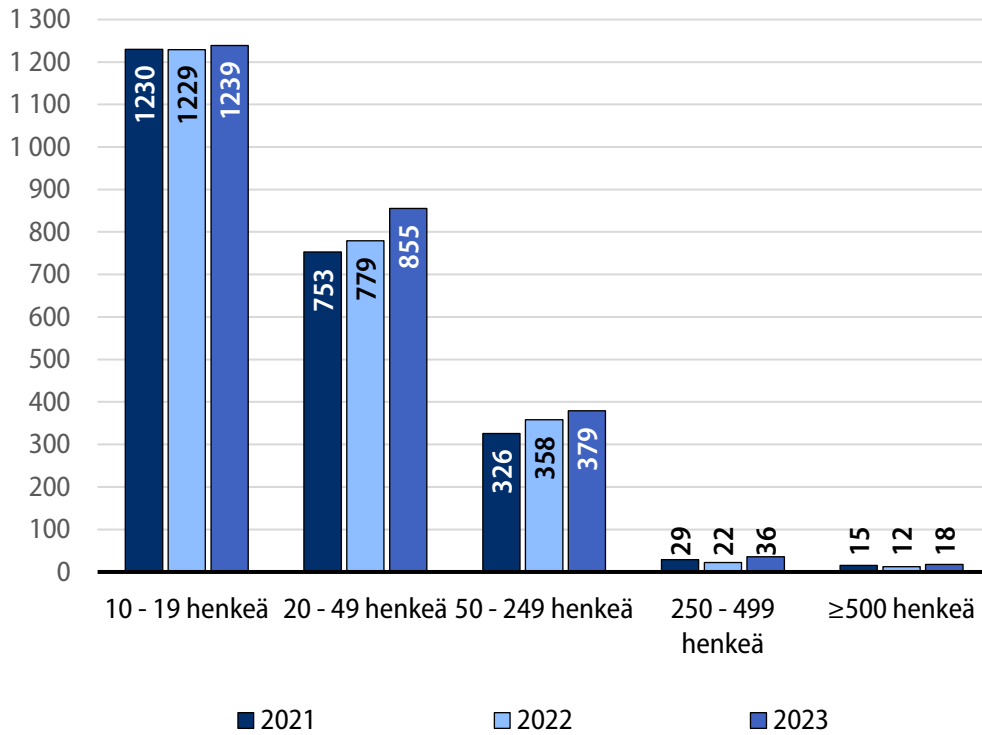
Liitekuvio 4. Kasvuyritysten henkilöstön lisäys 3-vuotisilla kasvukausilla vuosina 2021–2023 päätoimialoittain

Lähde: Tilastokeskus, kasvuyritykset.

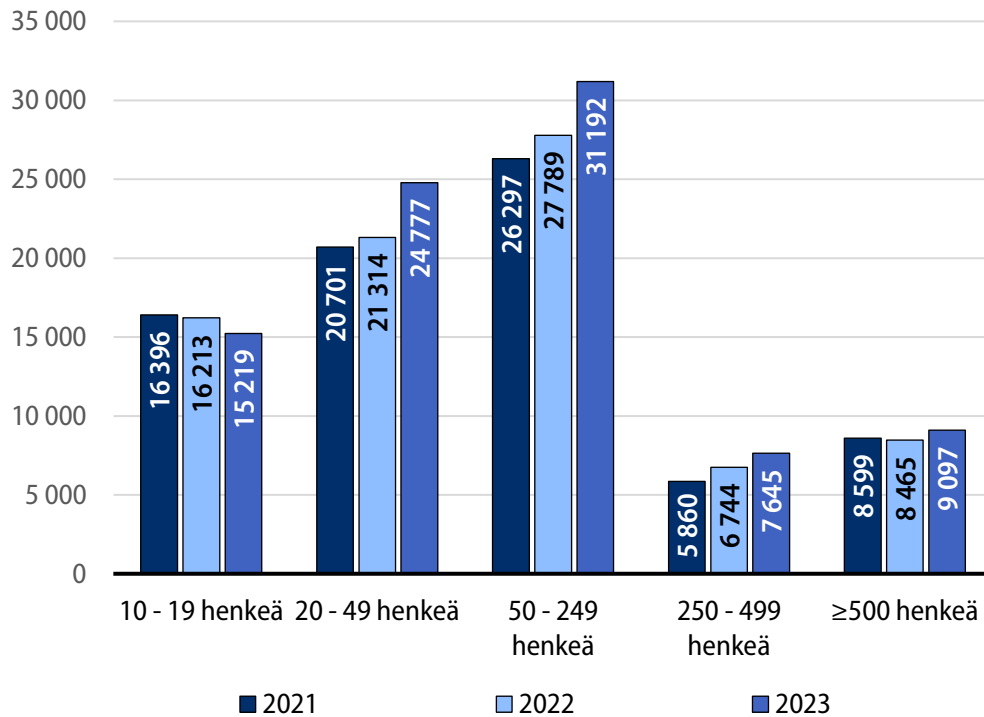
6. Kasvuyritysten määrä sekä kasvuyritysten henkilöstön lisäys vuosina 2021–2023 henkilöstön suuruusluokan mukaan
- Liitekuvioissa 5 ja 6 on tarkasteltu kasvuyritysten määrää sekä kasvuyritysten henkilöstön lisäystä edellisvuoteen verrattuna yrityksen suuruusluokan mukaan 3-vuotisilla kasvukausilla vuosina 2021–2023. Hieman alle puolet kasvuyrityksistä vuonna 2023 olivat 10–19 henkeä työllistäviä, ja kolmannes 20–49 henkeä työllistävistä yrityksistä. Yhteensä lähes 83 % kasvuyrityksistä oli näihin kokoluokkiin kuuluvia pienyrityksiä.
  - Keskisuurten osuus kaikista kasvuyrityksistä oli noin 15 %, kun taas midcap-yritysten ja sitä suurempien osuus jäi kahteen prosenttiin.
  - Henkilöstömäärän kasvua vertailtaessa eri kokoluokkien keskinäiset suhteet muuttuvat edellisestä tarkastelusta huomattavasti. Vuonna 2023 vain 45 prosenttia henkilöstölisäyksistä kumpuaa pienistä 10–49 työntekijän yrityksistä. Henkilöstön kokonaislisäys kyseisenä vuonna oli lähes 88 000. Selvästi eniten henkilöstömäärä kasvoi keskikokoisissa 50–249 henkilöä työllistävässä yrityksissä, yli 31 000. Keskikokoisten osuus kaikkien kasvuyritysten henkilöstölisäyksistä oli 35 % eli suhteellisesti reilusti yli kaksi kertaa suurempi kuin niiden osuus kasvuyrityksistä.
  - Vastaavasti myös midcap-yritysten ja suuryritysten osuudet (yhteensä n. 19 %) kasvuyritysten henkilöstön kokonaiskasvusta olivat moninkertaiset verrattuna niiden osuuteen kasvuyrityksistä, mikä on luonnollistakin. Kun tämän kokoluokan yrityksistä tulee kasvuyrityksiä, myös henkilöstölisäykset ovat tällöin määrällisesti huomattavasti mittavampia kuin muissa yrityksissä.

Liitekuvio 5. Kasvuyritysten määrä yrityksen henkilöstön suuruusluokan mukaan

Lähde: Tilastokeskus, kasvuyritykset.

Liitekuvio 6. Kasvuyritysten henkilöstön lisäys 3-vuotisella kasvukaudella vuosina 2021–2023 yrityksen henkilöstön suuruusluokan mukaan

Lähde: Tilastokeskus, kasvuyritykset.

7. Kasvuyritysten määrä vuosina 2021–2023 toimialoittain ja osuudet yrityksen iän (kasvukauden lopussa) mukaan
  - Tarkasteltaessa kasvuyritysten määrän kehitystä yhteensä ja toimialoittain, erityinen mielenkiinto seuraavassa kohdistuu nuoriin, kasvukauden lopussa enintään 5-vuotiaisiin yrityksiin (ks. Liitetaulukko 2). Vuonna 2021 nuoria kasvuyrityksiä oli 152 eli 6,5 % kaikista kasvuyrityksistä. Vuonna 2022 osuus nousi 7,5 %, mutta laski tästä vuonna 2023, jolloin nuorten kasvuyritysten (n = 159) osuus oli 6,3 %. Osuuksien vuosittainen vaihtelu saattaa olla yhteydessä talouden viime vuosien kriiseihin ja turbulenssiin.
  - Nuorten kasvuyritysten määrästä saattaa olla korkeampiakin odotuksia. Esimerkiksi PK-yritysbarometrin (kevät 2025) mukaan alle 5-vuotiaista yrityksistä kasvuhakuisia oli 54 %, mikä oli yli 18 %-yksikköä korkeampi kuin muiden yritysten. Toisaalta on otettava huomioon, että 5-vuotiaan kasvuyrityksen on täytynyt aloittaa määrätietoinen ja pitkäjänteinen kasvu viimeistään toisena toimintavuonna – toisin sanoen varsin aikaisessa vaiheessa.

- Nuoret kasvuyritykset tulevat valtaosin palvelualoilta. Vuonna 2023 enintään 5-vuotiaista kasvuyrityksistä lähes 79 % oli palveluyrityksiä. Osuus oli selvästi suurempi kuin palvelusektorin yritysten osuus kaikista kasvuyrityksistä (71 %). Myös teollisuudessa kyseinen poikkeama oli huomattava: vuonna 2023 kasvuyrityksistä 15 % oli teollisuusyrityksiä, mutta nuorista kasvuyrityksistä niitä oli vain 5 %. Katsottaessa palvelusektoria tarkemmin havaitaan, että vuonna 2023 suhteellisesti eniten nuoria yrityksiä kaikista kasvuyrityksistä oli hallinto- ja tukipalveluissa, lähes 13 %, sekä informaation ja viestinnän alalla, noin 8 %. Näillä toimialoilla osuudet ovat heilahdelleet suhteellisen paljon, kuten palvelusektorilla ja teollisuudessa yleisemminkin. Huomionarvoista on myös nuorten kasvuyritysten vähäinen osuus teollisuudessa ja kaupan alalla vuonna 2023 (n. 2 %).

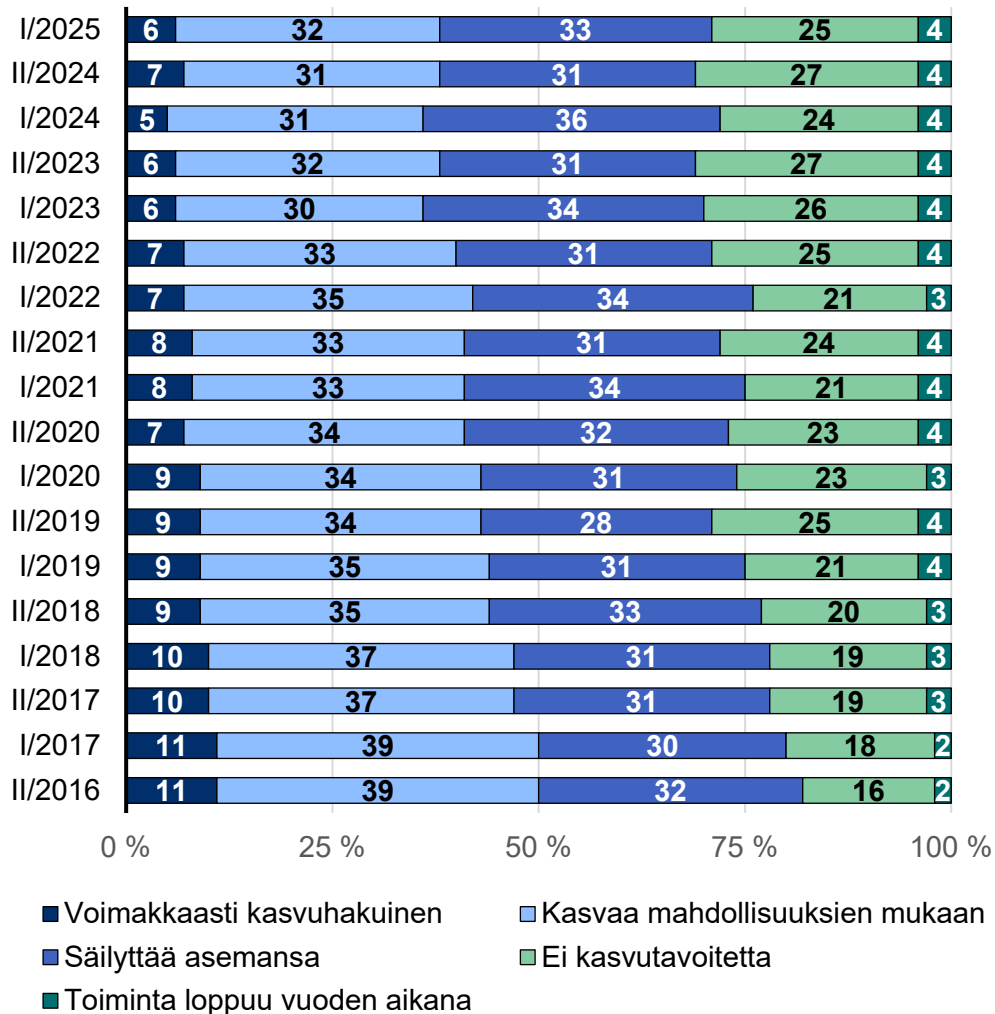
Liitetaulukko 2. Kasvuyritysten määrä vuosina 2021–2023 toimialoittain ja nuorten enintään 5-vuotiaiden kasvuyritysten osuudet vuonna 2023

	Vuosi	Yhteensä	C Teollisuus (tol 10- 33)	F Rakentaminen	G-U Palvelualat, yhteensä	Muut toimialat
Kasvuyritykset yhteensä	2021	2353	350	335	1633	35
	2022	2400	380	336	1645	39
	2023	2527	379	313	1791	44
Osuus kaikista kasvuyrityksistä v. 2023		100,0 %	15,0 %	12,4 %	70,9 %	1,7 %
Nuoret (enint. 5v.)	2021	152	20	23	109	0
	2022	179	20	30	126	3
	2023	159	8	23	125	3
Nuorten yritysten osuus toimialansa kasvuyrityksistä v. 2023		6,3 %	2,1 %	7,3 %	7,0 %	6,8 %
Osuus kaikista nuorista kasvuyrityksistä v. 2023		100,0 %	5,0 %	14,5 %	78,6 %	1,9 %
Muut kasvuyritykset	2021	2201	330	312	1524	35
	2022	2221	360	306	1519	36
	2023	2368	371	290	1666	41

Lähde: Tilastokeskus, kasvuyritykset.

8. Pk-yritysten kasvuhakuisuus ja sen kehitys eri kasvuluokissa vuosina 2016–2025 PK-yritysbarometrin mukaan
- Viime vuosien taloushaasteet ovat heikentäneet yritysten kasvuhaluja ja -kykyä. Toisaalta kasvuhakuisuuden laimeus ei liity vain lähivuosiin, vaan kyseessä on pidempiaikainen laskeva suuntaus. Vuosien 2024 ja 2025 taitteessa alle 2/5 pk-yrityksistä oli voimakkaasti tai mahdollisuuksien mukaan kasvuhakuisia. Ero esimerkiksi koronaa edeltävään vuoteen (44 %) tai vuosien 2016–2017 taitteeseen (50 %) on selvä (ks. Liitekuvio 7).
  - Voimakkaasti kasvuhakuisten pk-yritysten osuus nousi kahdeksan vuoden laskevan trendin jälkeen kahdella prosenttiyksiköllä syksyllä 2024 kevään 2024 barometriin verrattuna. Vuoden 2025 kevään barometrissä orastava nousutrendi kuitenkin pysähtyi. Voimakkaasti kasvuhakuisten osuus on yhä vaatimaton ja pidemmällä aikavälillä tapahtunut lasku aiheuttaa huolta, sillä se heijastelee laajemminkin eritoten mikroyrityksiin liittyvää elinkeinoelämän kasvupotentiaalia (huom. barometrin yrityksistä 59 % on alle 5 henkeä työllistäviä ja 21 % 5–9 työllistäviä).
  - Vain 7 prosenttia pk-yrityksistä ilmoittaa olevansa voimakkaasti kasvuhakuisia, kun esimerkiksi vuonna 2016 osuus oli 11 prosenttia. Lisäksi kasvua tavoittelemattomien yritysten osuus nousi kolmella prosenttiyksiköllä 27 prosenttiin, kun vuonna 2016 vastaava osuus oli vain 16 prosenttia. Tilanteen korjaaminen edellyttää yritysten toimintaympäristön, liiketoiminnan kehittämisen sekä kasvun kannustimien ja esteiden kriittistä tarkastelua.
  - Toimialoitain katsottuna teollisuus erottuu muista: 49 prosenttia teollisuusyrityksistä on voimakkaasti kasvuhakuisia tai kasvuhakuisia. Tähän vaikuttaa todennäköisesti kansainvälisyys. Kasvuhakuisuus voi olla usein edellytys menestymiselle globaalimarkkinoilla. Sen sijaan rakentamisen toimialalla vain 27 prosenttia on kasvuhakuisia, osin alan synkeän suhdanteen takia. Kaupan toimialalla pk-yrityksistä kasvuhakuisia oli 38 prosenttia ja palveluissa 40 prosenttia.

Liitekuvio 7. Pk-yritysten kasvuhakuisuuden kehitys eri kasvuluokissa vuosina 2016–2025

Lähde: PK-yritysbarometri, kevät 2025.

- Kasvuhakuisten yritysten määrä on yhteydessä yrityksen henkilöstömäärään. Mitä suurempi yritys, sitä todennäköisemmin se tavoittelee kasvua. Samoin nuoret yritykset ovat odotetusti keskimäärin vanhoja yrityksiä useammin voimakkaasti kasvuhakuisia. Kasvuhakuisuus kytkeytyy myös siihen, että kansainvälisillä markkinoilla toimivat yritykset ovat muita kasvuhakuisempia.

9. Yritysten kasvuhalukkuus ja sen kehitys yrityskokoluokan mukaan
- Liitetaulukossa 3 on tarkasteltu tarkemmin PK-yritysbarometrin tuloksia yritysten kasvuhalukkuuden ja yrityskokoluokan mukaan. Pienten (10–19 ja 20–49 henkeä) ja keskisuurten (50+ henkeä) yritysten kasvuhalukkuutta on vertailtu kolmen poikkileikkausaineiston osalta (vertailuajankohtina kevät 2018, kevät 2023 ja kevät 2025).
  - Ajankohdat peilaavat talouden kehityksen taitekohtia: vuoden 2018 alussa takana oli bkt:n osalta kaksi hyvin suotuisaa vuotta (kasvua 2,8 % v. 2016 ja 3,2 % v. 2017), vuoden 2023 alussa koronakriisi oli jo hellittänyt, joskin Ukrainan kriisi vaikutti yhteiskuntaan ja talouteen monella epäedullisella tavalla ja vuosien 2024-2025 taitteessa näkymä lähiajan kehityksestä oli kääntynyt hieman aiempaa valoisammaksi.
  - Vuoden 2018 kasvuhakuisuusasteet ovat pääsääntöisesti selvästi myönteisemmät kuin vuosien 2023 ja 2025 luvut. Kun verrataan vuosien 2023 ja 2025 tuloksia, jälkimmäisenä vuonna kasvuhakuisuus (ts. voimakas tai mahdollisuuksien mukaan kasvu yhteensä) on pikkuriikkisen yleisempää (36 % vs. 38 %). Keskisuurten yritysten osalta tilanne on samankaltainen (71 % vs. 73 %).

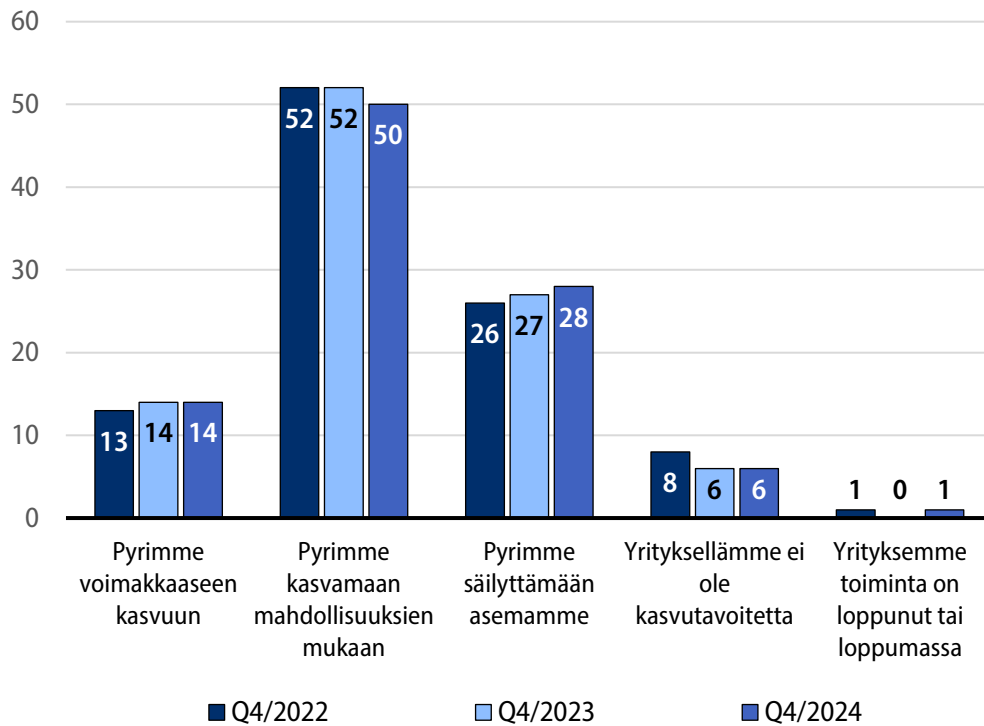
Liitetaulukko 3. Yritysten kasvuhalukkuus yhteensä sekä pienissä (10–49 henkeä) ja keskikokoisissa (50+ henkeä) yrityksissä, vertailuajankohtina 01/2018, 01/2023 ja 01/2025)

	01/2018 – 01/2023 – 01/2025	01/2018 – 01/2023 – 01/2025	01/2018 – 01/2023 – 01/2025	01/2018 – 01/2023 – 01/2025
	Yhteensä	10-19 henkeä	20-49 henkeä	≥50 henkeä
Voimakkaasti kasvuhakuinen	10 % – 6 % – 6 %	16 % – 10 % – 11 %	20 % – 12 % – 13 %	23 % – 22 % – 23 %
Mahdollisuuksien mukaan kasvava	37 % – 30 % – 32 %	51 % – 42 % – 41 %	43 % – 53 % – 44 %	53 % – 49 % – 50 %
Asemansa säilyttäjä	31 % – 34 % – 33 %	26 % – 36 % – 38 %	33 % – 27 % – 36 %	22 % – 28 % – 21 %
Ei kasvutavoitteita	19 % – 26 % – 25 %	7 % – 11 % – 8 %	4 % – 2 % – 7 %	1 % – 2 % – 6 %

Lähde: PK-yritysbarometri Kevät 2018, Kevät 2023 ja Syksy 2024.

10. Yritysten kasvuhakuisuus ja sen muutos yhteensä ja toimialoittain Tesi:n Kasvuyrityspulssin mukaan
- Liitekuvioissa 8 ja 9 on esitetty Teollisuussijoituksen (Tesi) Kasvuyrityspulssikyselyjen tuloksia liittyen yritysten kasvuhakuisuuteen ja sen muutokseen. Tuoreimpien tulosten mukaan pk-yritysten kasvuhakuisuus on pysynyt edeltävän vuoden tasolla: voimakkaasti kasvuhakuisten yritysten osuus pysyi samana, mahdollisuuksien mukaan kasvavien osuus laski 2 %-yksikköä ja asemansa säilyttävien osuus nousi prosenttiyksikön verran. Yritysten, joilla ei ole kasvutavoitteita tai joiden toiminta on loppumassa, osuus on pysynyt viime vuosina selvästi alle 10 % tasolla (nyt 7 %).
  - Vaikka kasvuhakuisten yritysten osuus kyselyn kaikista yrityksistä on pysynyt verrattain vakaana, ovat yritysten kasvutavoitteet ovat aiempaa kovempia.
  - Tuoreimpien tulosten mukaan yrityksistä puolet pyrkii kasvamaan mahdollisuuksien mukaan ja 14 % on voimakkaasti kasvuhakuista. Loput pyrkivät lähinnä joko säilyttämään asemansa tai eivät ole asettaneet kasvutavoitteita. Kasvuhakuisuuteen liittyvät prosenttierot PK-yritysbarometrin ja Tesi:n kasvupulssin välillä selittynevät pitkälti sillä, että Tesi:n otoksen kohdejoukko koostuu vähintään viisi henkilöä työllistävästä yrityksistä, kun taas Pk-yritysbarometrin aineistossa alle viiden hengen yritysten osuus on 59 %. Voimakkaasti kasvavien yritysten osuudet tunnetusti kasvavat yrityskoon suuretessa.
  - Tesi:n mukaan kasvuhakuisuus on toimialoittain katsottuna yleisempää informaatio- ja viestintäalalla, ammatillisessa, tieteellisessä ja teknisessä toiminnassa sekä hallinto- ja tukipalveluissa, kun taas se on matalinta kuljetuksessa ja varastoinnissa, rakennusalalla sekä kaupan alalla. Yritysten kunnianhimoiset kasvutavoitteet korostuvat erityisesti teollisuudessa, joissa kasvuhakuiset yritykset tähtäävät keskimäärin 24 % vuosikasvuun seuraavan kolmen vuoden aikana. Suurin osa kasvuhakuisista yrityksistä keskittyy yksinomaan orgaaniseen kasvuun. Neljäsosa vastaajista hakee kansainvälistä kasvua: tämä korostuu eritoten teollisuudessa ja informaatio- ja viestintäalalla, sekä suurissa ja keskisuurissa yrityksissä.

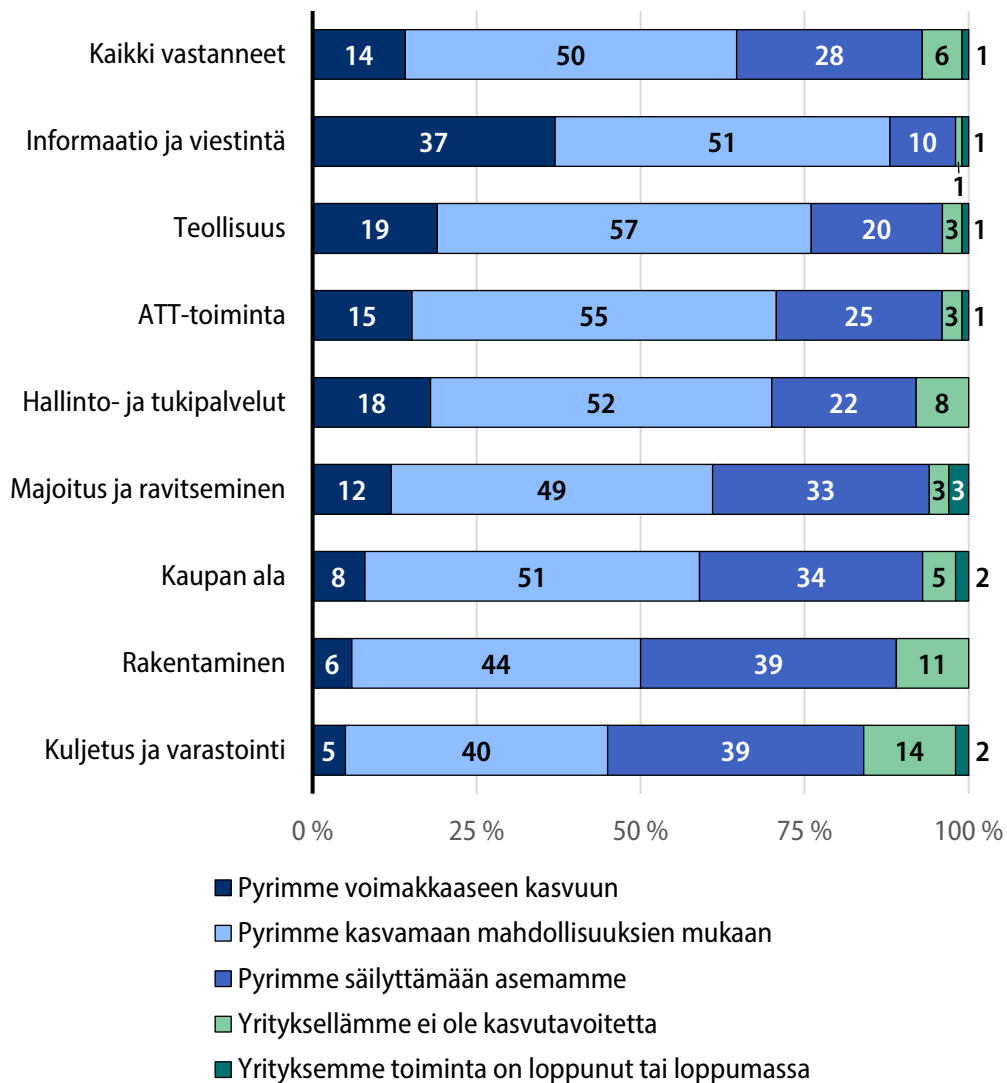
Liitekuvio 8. Pk-yritysten kasvuhakuisuus vuosina 2022–2024, kuhunkin kasvuhaluisuusluokkaan kuuluvien yritysten osuus vastaajista

Lähde: Tesi:n Kasvuyrityspulssi, tutkimuskierrokset Q4/2022, Q4/2023 ja Q4/2024.

- Tesi:n kyselyyn kuuluvista toimialoista kaikilla muilla aloilla paitsi rakentamisessa sekä kuljetus- ja varastointialalla selvästi yli puolet vähintään viisi henkilöä työllistävistä yrityksistä on kasvuhakuisia (ks. Liitekuvio 9). Erityisesti korostuu informaatio- ja viestintäala, jossa 37 % yrityksistä on voimakkaasti kasvuhakuisia ja 51 % mahdollisuuksien mukaan kasvavia. Kasvuhaluisten yritysten osuus (88 %) oli siten poikkeuksellisen korkea. Seuraavaksi eniten kasvuhakuisuutta oli teollisuudessa, jossa kolme neljästä yrityksestä tavoitteli voimakasta kasvua tai pyrki kasvamaan mahdollisuuksien mukaan. Vastaava osuus ammatillisessa, tieteellisessä ja teknisessä toiminnassa sekä hallinto- ja tukipalveluissa oli vain hieman pienempi (70 %).
- Kuljetuksen ja varastoinnin alalla vain 45 % yrityksistä on kasvuhakuisia ja rakentamisalalla 50 %. Kyseisillä toimialoilla myös voimakkaasti kasvamaan pyrkivien yritysten osuudet (5 % ja 6 %) ovat matalimmat.

Liitekuvio 9. Yritysten kasvuhakuisuus toimialoittain (% Tesi:n Kasvuyrityspulssikyselyyn 12/2024 vastanneista, vähintään 5 henkeä työllistävistä yrityksistä, n=1470).

Lähde: Tesi:n Kasvuyrityspulssikysely 12/2024

11. Kasvuyritykset kaupunki- ja maaseutualueilla

- Maaseudun elinvoimaisuuden vahvistuminen on ratkaisevasti kiinni yritystoiminnasta ja sen dynamiikasta. Kasvuyrittäjyys ei ole maaseudulla yhtä yleistä kuin kaupungeissa. Tästä huolimatta talouskasvun ja työllisyyden suotuisan kehityksen kannalta elinkeinorakenteen monipuolistuminen ja kasvuyrittäjyys on oleellista kaupunkien rinnalla myös maaseudulla.

- Suomen yrityksistä noin 28 % sijaitsee maaseudulla. Vuonna 2022 maaseutualueilla sijaitsi hieman yli 400 kasvuyritystä, mikä oli 17 % kaikista kasvuyrityksistä. Sekä määrä että osuus kasvuyrityksistä on pudonnut 2010-luvun myönteiseen kehitykseen verrattuna: esimerkiksi vuonna 2015 kasvuyrityksiä oli maaseudulla 447 (20,7 % kaikista kasvuyrityksistä) ja koronaa edeltävänä vuonna 2019 jo 570 (18,3 %).
- Vuonna 2022 maaseudun kasvuyritykset työllistivät lähes 20 000 henkilöä. Tämä oli yli 11 % kaikkien kasvuyritysten kokonaishenkilöstömäärästä (175 755).
- Vaikka maaseudun rooli kasvuyritysten näkökulmasta onkin viime vuosina suhteellisesti heikentynyt, on aihetta alleviivata, että nopeasti kasvavia yrityksiä löytyy kaupunkialueiden ulkopuoleltakin, myös harvaan asutuilta seuduilta. Talouden ja työllisyyden kannalta oleellista on myönteinen kasvuyritysten kehitys kaikilla alueilla. Kasvuun kannustavien julkisten toimien olisi tavoitettava kasvuyritykset ja sellaisiksi pyrkivät riippumatta siitä, missä yritys sijaitsee.

Liitetaulukko 4. Kasvuyritysten määrä vuonna 2022 kaupunki- ja maaseutualueilla sekä tarkemmalla maaseutuluokituksella.

Aluetyyppi	Kasvuyritysten määrä
KAUPUNKIALUEET	1 995
MAASEUTUALUEET	405
josta: kaupungin läheinen maaseutu	123
ydinmaaseutu	213
harvaan asuttu maaseutu	69
YHTEENSÄ	2 400

Lähde: Tilastokeskus, maaseutuindikaattorit.

12. Yritysten siirtymät yrityskokoluokkien välillä

Seuraavassa on siirtymämatriisiin avulla tarkasteltu ajan myötä tapahtuvaa yritysten siirtymistä kokoluokasta toiseen. Tarkastelu perustuu ETLA:ssa toteutettuun tutkimukseen ja sen tietojen päivittämiseen⁶⁷ sekä Tilastokeskuksen aineistoihin. Liite- taulukon 5 matriisi kertoo, mikä osuus kunkin kokoluokan yrityksistä joko pysyy samassa kokoluokassa tai siirtyy suurempaan tai pienempään kokoluokkaan tietyllä aikaperiodilla. Siirtymiä on tarkasteltu seitsemän vuoden jaksoina koko aikaperio- din ollessa vuodet 2008–2022.

Taulukon vasemmalla reunalla mainitaan yrityksen koko vuonna t ja ylärivistä voi- daan lukea yrityksen koko seitsemän vuotta myöhemmin. Esimerkiksi keskisuurista yrityksistä (50–249 työntekijää) samassa kokoluokassa pysyi 68,1 %. Pienempään kokoluokkaan siirtyi yrityksistä yhteensä 25,6 % ja suurempaan vain 6,3 %. Keski- suurten yritysten suurempaan tai pienempään kokoluokkaan siirtymisissä ero oli siten lähes 20 %-yksikköä voimakkaampi kutistumisen suuntaan.

Pienissä yrityksissä (10–49 henkeä) samassa kokoluokassa pysyneiden ja pienem- mäksi tai suuremmaksi tulleiden osuudet olivat samansuuntaisia kuin keskikokoi- sissa yrityksissä, erot olivat 1–2 %-yksikön luokkaa. Midcap-yrityksissä (250–499 henkeä) mobiliteettia oli kokoluokista selvästi eniten: samassa kokoluokassa pysyi 53,7 %, pienempään kokoluokkaan putosi lähes kolmannes (32,8 %), ja suurem- maksi kasvoi yrityksistä 13,5 %. Enemmistö ei kuitenkaan liiku kokoluokastaan seit- semän vuoden tarkastelujaksoilla, mutta jos siirtymiä tapahtuu, niin yritys putoaa pienempään kokoluokkaan lähes 2,5 kertaa todennäköisemmin kuin kasvaa suuremmaksi.

Tiivistettynä Laurikan (2023) mukaan palvelualoilla siirtymä suurempaan kokoluok- kaan on yleisempää kuin teollisuuden aloilla. Isoja eroja toimialojen välillä ei kui- tenkaan ole. Tuloksia analysoitaessa on otettava huomioon, että eri kokoluokissa on hyvin eri määrä yrityksiä. Suuremmissa kokoluokissa on vain satoja yrityksiä, joten jo muutama kymmenen yrityksen siirtymät näkyvät isoina osuuksina. On myös pidet- tävä mielessä, että jo muutaman suuren yrityksen lipeämisellä pienempään koko- luokkaan tai kasvulla suurempaan voi olla näkyvä vaikutus talouden ja työllisyyden kehitykseen.

67 Laurikka (2023): Yrityskokodynamiiikka ja kasvun esteet Suomessa. ETLA Raportti No 141. Laurikka (2025). Mikä jarruttaa suomalaisten yritysten kasvua? ETLA Raportti No 160.

Liitetaulukko 5. Yritysten siirtymät eri kokoluokkiin 7 vuoden tarkastelujaksoilla (% kunkin kokoluokan yrityksistä), aikaperiodina 2008–2022. Siirtymämatriisissa ei ole mukana yritysrekisteristä tarkastelujaksolla poistuneita yrityksiä.

		Yrityksen koko vuonna t + 7					
		Yrityksen koko	0–9 h.	10–49 h.	50–249 h.	250–499 h.	500– h.
Yrityksen koko vuonna t	0–9 h.		97,9	2,1	0,1	0,0	0,0
	10–49 h.		26,8	66,2	7,0	0,1	0,0
	50–249 h.		6,3	19,3	68,1	5,2	1,1
	250–499 h.		3,4	3,1	26,3	53,7	13,5
	500– h.		2,0	1,0	5,0	13,3	78,7

Lähde: Laurikka 2025, Tilastokeskuksen yritysrekisteri.

Laurikan (2023; ks. myös Mediobanca 2013⁶⁸) mukaan myös liikevaihdolla mitattuna yleisintä on pysyä samassa kokoluokassa. Sekä henkilöstömäärän että liikevaihdon näkökulmasta siirtymät alempaan kokoluokkaan ovat kuitenkin yleisempiä kuin kasvu suurempaan luokkaan. Liikevaihdolla mitatut siirtymät alaspäin ovat maltillisempia kuin henkilöstömäärällä mitatut (vrt. taulukot 5 ja 6).

Esimerkiksi yrityksistä, joiden liikevaihto oli lähtövuonna 2–10 miljoonaa euroa, noin 11 % oli seitsemässä vuodessa yli 10 miljoonan euron luokassa, kun taas 23 % oli kutistunut alle 2 miljoonan euron tasolle. Keskisuurissa yrityksissä liikkuvuus oli lähes yhtä suurta: 10–50 miljoonan euron liikevaihdon yrityksistä noin 9 % siirtyi suurempaan kokoluokkaan, mutta lähes 21 % kutistui pienemmäksi. Samantapaisesti 50–150 miljoonan euron liikevaihdon yrityksistä lähes 12 % kasvoi suurimpaan kokoluokkaan, mutta 25 % tippui alempaan kokoluokkaan (Laurikka 2025).

Liikevaihdolla mitattuna herkempi kasvu suurempaan kokoluokkaan on ymmärrettävää, sillä yritykset pyrkivät ensisijaisesti kasvattamaan liikevaihtoaan eivätkä henkilöstömääräänsä. Yritystoiminnan tehostaminen ja tuotannon automatisointi voi jopa vähentää työntekijämäärää, vaikka liiketoiminta kasvaisi.

68 Mediobanca 2013. Medium-Sized Enterprises in Europe. <http://mbres.it/en/publications/european-mses>.

Liitetaulukko 6. Yritysten siirtymät liikevaihtoluokittain 7 vuoden tarkastelujaksoilla (% kunkin kokoluokan yrityksistä), aikaperiodina 2008–2022. Siirtymämatriisissa ei ole mukana yritysrekisteristä tarkastelujaksolla poistuneita yrityksiä.

	Yrityksen koko	Yrityksen koko vuonna t + 7				
		Alle 2 milj. €	2–10 milj. €	10–50 milj. €	50–150 milj. €	Yli 150 milj. €
Yrityksen koko vuonna t	Alle 2 milj. €	94,6	5,1	0,3	0,0	0,0
	2–10 milj. €	23,3	65,5	10,8	0,3	0,1
	10–50 milj. €	5,2	15,6	70,4	8,4	0,5
	50–150 milj. €	2,0	3,6	19,4	63,3	11,8
	Yli 150 milj. €	1,6	0,5	2,3	12,5	83,1

Lähde: Laurikka 2025; Tilastokeskuksen yritysrekisteri.

Taulukossa 7 on tarkasteltu tarkemmin yritysten siirtymiä yrityskokoluokkien välillä yritysten lukumäärän sekä henkilöstömäärän näkökulmista vuonna 2022. Kasvuyritysohjelman fokuksen mukaisesti seuraavassa on tarkasteltu erityisesti muutoksia pienten, keskisuurten ja midcap-yritysten kokoluokissa.

Vuonna 2022 mikroyrityksistä määrällisesti vain noin 0,5 % kasvoi suuremmiksi kuin edellisvuonna, mutta henkilöstöstä lähes 10 % siirtyi suurempaan yrityskokoluokkaan. Pienten yritysten kohdalla kokonaismobiliteettiaste oli niin yritysmäärien kuin henkilöstön osalta sama (11 %). Kuitenkin *henkilöstöstä* 8,4 % siirtyi suuremman kokoluokan yritykseen ja alle 3 % pienempään⁶⁹, kun taas *yrityksistä* suurempaan luokkaan siirtyi vain 2,6 % ja pienempään yli 8 %. Sama havaitaan keskisuurissa ja midcap-yrityksissä: henkilöstöstä selvästi isompi osa siirtyi suurempaan kuin pienempään yrityskokoluokkaan, mutta yritysmäärän suhteen tilanne on päinvastainen.

69 Koronavuosina 2020–2021 pienempään kokoluokkaan siirtyneitä oli huomattavasti enemmän, lähes 14 %, kun taas suurempaan luokkaan siirtymisiä oli niukalti, alle 2 prosentin verran.

Keskisuurista yrityksistä lähes 200 eli 6,6 % tippui pienempään kokoluokkaan edellisvuoteen verrattuna (Taulukko 7A). Suuremmiksi kasvoi 2,0 % (59 kpl)⁷⁰. Midcapeista 7,7 % (28) kutistui pienemmiksi, ja suuriksi kasvoi 6,3 % (23 kpl). Midcap-luokassa tapahtui siirtymiä suhteellisesti eniten, mobiliteettiasteen ollessa 14 %.

Liitetaulukko 7. Yritysten siirtymät eri kokoluokkiin **yritysmäärän (A)** ja **henkilöstömäärän (htv) (B)** mukaan vuonna 2022 edelliseen vuoteen verrattuna

		Yrityksen koko vuonna 2022					
		Yrityksen koko	0–9 h.	10–49 h.	50–249 h.	250–499 h.	500– h.
A							
Yrityksen koko vuonna 2021	0–9 h.		99,5	0,5	<0,1	<0,1	-
	10–49 h.		8,4	88,9	2,7	<0,1	<0,1
	50–249 h.		0,7	5,9	91,4	2,0	<0,1
	250–499 h.		0,3	0,3	7,1	86,1	6,3
	500– h.		-	0,3	-	3,8	95,9
B							
Yrityksen koko vuonna 2021	0–9 h.		90,6	8,4	0,6	0,5	-
	10–49 h.		2,6	89,0	8,0	0,2	0,2
	50–249 h.		<0,1	2,3	91,8	5,7	0,2
	250–499 h.		-	<0,1	4,4	84,3	11,3
	500– h.		-	<0,1	-	1,2	98,8

Lähde: Tilastokeskus, kasvuyritykset.

70 Koronavuodet näkyvät tässä niin kuin muissakin kokoluokissa. Keskisuuresta pienempään luokkaan siirtyneitä oli runsaasti vuosina 2020 (12,6 %) ja 2021 (16,9 %), kun taas suurempaan luokkaan siirtyneiden osuus jäi alle 2 prosenttiin.

Verkkajulkaisu
ISSN 1797-3562
ISBN 978-952-327-734-2

Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi